

IMDi

Integrerings- og
mangfoldsdirektoratet

**Årsrapport
2019**

Innhold

1		
Leders beretning		3
<hr/>		
2		
Introduksjon til virksomheten og hovedtall		7
Organisasjonskart		10
Hovedtall		11
<hr/>		
3		
Årets aktiviteter og resultater		12
Resultatkrav i tildelingsbrevet 2019		13
3.1 Raskt og treffsikkert bosettingsarbeid		21
3.2 Kvalifisering for varig tilknytning til arbeidslivet		39
3.3 Høy deltakelse i samfunnslivet		58
<hr/>		
4		
Styring og kontroll i virksomheten		87
<hr/>		
5		
Vurdering av framtidssutsikter		104
<hr/>		
6		
Årsregnskap		107
<hr/>		
Vedleggsoversikt		122

LEDERS BERETNING

1 Leders beretning

Norge er avhengig av at vi alle deltar og bidrar i arbeids- og samfunnsliv. Verken muligheter eller frihet skal følge etniske, kulturelle eller religiøse skillelinjer. Overordnet sett går det bra med integreringen i Norge. Vi har et samfunn med høy tillit. De aller fleste klarer seg godt og deltar i samfunnet, men det er utfordringer og det er økende forskjeller. Samfunnet er avhengig av en kunnskapsbasert integreringspolitikk for å unngå konflikt, bygge broer, bevare tillit og skape en god fremtid for alle som bor i Norge. På den måten skaper vi inkluderende og forpliktende fellesskap.

I regjeringens integreringsstrategi er integrering gjennom kunnskap løftet fram som en overordnet tilnærming. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) har en sentral rolle i å sette denne strategien ut i praksis. I 2019 er det utarbeidet forslag til en ny integreringslov, som støtter opp om strategien, og stiller krav til nasjonale myndigheter, kommuner og den enkelte innvandrere.

Bedre kvalifisering og raskere bosetting

IMDi skal bosette flyktninger i tråd med behovet og lokale muligheter for relevant arbeid og utdanning. På den måten er IMDi's bosettingsarbeid et viktig verktøy for å gi innvandrere tilgang på den utdanningen og kompetansen som trengs for å lykkes i Norge.

IMDi bosatte, i samarbeid med kommunene, i alt 4 822 flyktninger i 2019, hvorav 2 806 overføringsflyktninger. 2019 fortsetter dermed en trend der overføringsflyktninger utgjør en større del av den samlede bosettingen. Ventetiden for bosetting har aldri vært kortere. Godt samarbeid med kommunene er nøkkelen til å holde ventetiden nede, og til at både evnen og viljen til bosetting fortsatt er høy.

IMDi's innsats for tidlig kompetansekartlegging, samt rask og god kvalifisering, skal bidra til at flyktingene kommer ut i arbeid og kan forsørge seg selv. Det pågår nå et stort utviklingsarbeid for bedre kvalifisering av flyktinger til det norske arbeidsmarkedet. Introduksjonsprogrammet er under omlegging og det forberedes for innføring av en ny integreringslov. Blant annet utfordres kommunene til å øke bruken av utdannings- og arbeidsrettede tiltak. Videre utvikler vi standardiserte elementer i introduksjonsprogrammet for at det skal bli mer målrettet og ha høyere kvalitet. IMDi har gjennomført kompetanseheving for programrådgivere for fjerde år på rad. For å støtte opp under kommunene er IMDi i ferd med å videreutvikle digitale systemer for at de skal kunne ivareta sine integreringsoppgaver på en bedre måte. Kommuner med svake resultater i introduksjonsprogrammet har også fått særskilt oppfølging av IMDi i 2019.

Mangfold i arbeidslivet

Arbeidslivet er en svært viktig arena for integrering. I 2019 fikk IMDi i oppdrag å utvikle en mangfoldspris, som en årlig utmerkelse til arbeidsgivere som viser fremragende bruk av innvandreres kompetanse i arbeidslivet. Vinnere av Mangfoldsprisen 2019 ble kåret under regjeringens integreringskonferanse i september. Prisens formål er å fremme etnisk mangfold, bedre bruk av innvandreres kompetanse og øke rekruttering av innvandrere i arbeidslivet. Gjennom arbeidet med prisen blir gode eksempler på etnisk mangfold i arbeidslivet løftet fram til inspirasjon for andre.

Retten til å bestemme over eget liv

En forutsetning for å kunne leve frie liv er fravær av negativ sosial kontroll, kjønnslemlestelse, tvangsekteskap og æresrelatert vold. I 2019 har IMDi fortsatt å videreutvikle ordningen med minoritetsrådgivere som jobber på utvalgte skoler for å forebygge og hindre den typen ufrihet blant unge mennesker.

I 2019 ble IMDis minoritetsrådgiverordning ytterligere styrket fra regjeringens side. Ved utgangen av året var det ansatt 49 minoritetsrådgivere med arbeidssted på skoler i alle landets fylker. IMDi erfarer at ordningen blir stadig mer sentral i arbeidet mot negativ sosial kontroll og er verdsatt av både elever og skolene de jobber på og i andre deler av det offentlige tjenesteapparatet. Det ligger imidlertid et potensial i å gjøre ordningen mer kjent i målgruppen.

Regionreform og omstilling

2019 har vært et spesielt år for oss. Regionreformen har medført en omfattende omstilling for direktoratet. Det ble besluttet å avvikle regionkontorene og bygge opp et nasjonalt kontor i Narvik. Vi har vært opptatt av å ivareta ansatte så godt som mulig, og har lyktes i våre anstrengelser med å få på plass avtaler med KS og fylkeskommunene. Avtalene har dannet et godt grunnlag for at mange av IMDis medarbeidere har blitt ansatt i fylkeskommunene.

Uavhengig av intern organisering har det i året som har gått, vært viktig for IMDi å utvikle oss slik at vi ivaretar samfunnsoppdraget på best mulig måte. Framover vil vi fortsette å jobbe for at flere innvandrere deltar i arbeids- og samfunnslivet og at verken muligheter eller frihet for den enkelte skal følge etniske, religiøse eller kulturelle skillelinjer.

Libe Rieber-Mohn

Libe Rieber-Mohn

Direktør

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

**INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN
OG HOVEDTALL**

2.1 Introduksjon til virksomheten og hovedtall

IMDis samfunnsoppdrag

IMDis visjon er å fremme like muligheter, rettigheter og plikter for alle i et mangfoldig samfunn. Slik bygger vi et fellesskap som både er inkluderende og forpliktende. Det betyr at flere innvandrere må ut i arbeidslivet, delta i samfunnslivet og stilles de samme kravene til som alle andre. Vellykket integrering krever både et samfunn som er villig til å stille opp og solid innsats fra den enkelte innvandrer. Å lykkes med integreringen er en av de aller viktigste forutsetningene for å opprettholde vår velferd og et samfunn preget av tillit og samhold.

IMDi er et fagdirektorat og kompetansesenter som skal bidra til å utvikle og iverksette regjeringens integreringspolitikk. IMDi er et ordinært forvaltningsorgan med bruttobudsjettering underlagt Kunnskapsdepartementet. Direktoratets oppgaver går på tvers av forvaltningsnivåer, sektorer og samfunnsområder. Vi er avhengig av godt samarbeid med kommuner og andre aktører for å løse oppdraget vårt.

IMDi skal:

- ♦ ivareta arbeidet med bosetting av flyktninger
- ♦ legge til rette for at flere innvandrere deltar i arbeids- og samfunnsliv
- ♦ jobbe mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse
- ♦ gi faglige innspill til videreutvikling av integreringspolitikken og sørge for god samordning på feltet
- ♦ produsere og formidle forskning, utredninger, statistikk og god praksis
- ♦ bidra til en profesjonell og serviceinnstilt offentlig sektor
- ♦ være fagmyndighet for tolking i offentlig sektor

IMDi har utarbeidet en ny virksomhetsstrategi for 2019–2022. Strategien løfter fram viktige mål og innsatsområder som legger føringer for utvikling av IMDi i perioden.

IMDis strategi

Viktige prioriteringer i IMDis virksomhetsstrategi 2019–2022 er å sette brukerne i sentrum, ha solid kunnskapsgrunnlag og å skape helhetlige løsninger.

Vi setter brukerne i sentrum

Brukerne opplever at tjenestene våre er pålitelige, relevante og lett tilgjengelige. Vi utvikler og forbedrer tjenester sammen med brukerne, og de får rask og god hjelp og veiledning når de henvender seg til oss. Innsatsområder:

- ♦ Vi er tydelige på hva brukerne kan forvente av IMDi
- ♦ Vi har gode systemer for å hente inn brukernes behov
- ♦ Vi utvikler digitale systemer ut fra brukernes behov
- ♦ Vi bruker riktige kanaler for å nå brukerne der de er
- ♦ Vi er tydelige i all kommunikasjon

Vi har solid kunnskapsgrunnlag

Vi legger grunnlag for kunnskapsbasert praksis, politikktutvikling og samfunnsdebatt. Vi gir råd og veiledning på bakgrunn av det til enhver tid beste kunnskapsgrunnlaget. Innsatsområder:

- ♦ Vi har datagrunnlag av god kvalitet
- ♦ Vi gjennomgår systematisk hva vi anbefaler som god praksis
- ♦ Vi gjør kunnskap om integrering lett tilgjengelig
- ♦ Vi gir tydelige og kunnskapsbaserte råd til politikktutvikling
- ♦ Vi utforsker nye måter å løse integreringsutfordringer på

Vi skaper helhetlige løsninger

Vi ser oppgaver i sammenheng og sikrer at tjenestene utgjør en effektiv helhet. Dette gjør vi uavhengig av hvordan forvaltningen er organisert. Innsatsområder:

- ♦ Vi ser egne og andre etaters virkemidler og tjenester i sammenheng
- ♦ Vi utvikler digitale løsninger ut fra helhetlige tjenestekjeder
- ♦ Vi er en pådriver for å få løst integreringsutfordringer, også der ansvaret er uklart

Vår visjon

Like muligheter, rettigheter og plikter for alle i et mangfoldig samfunn.

Våre verdier

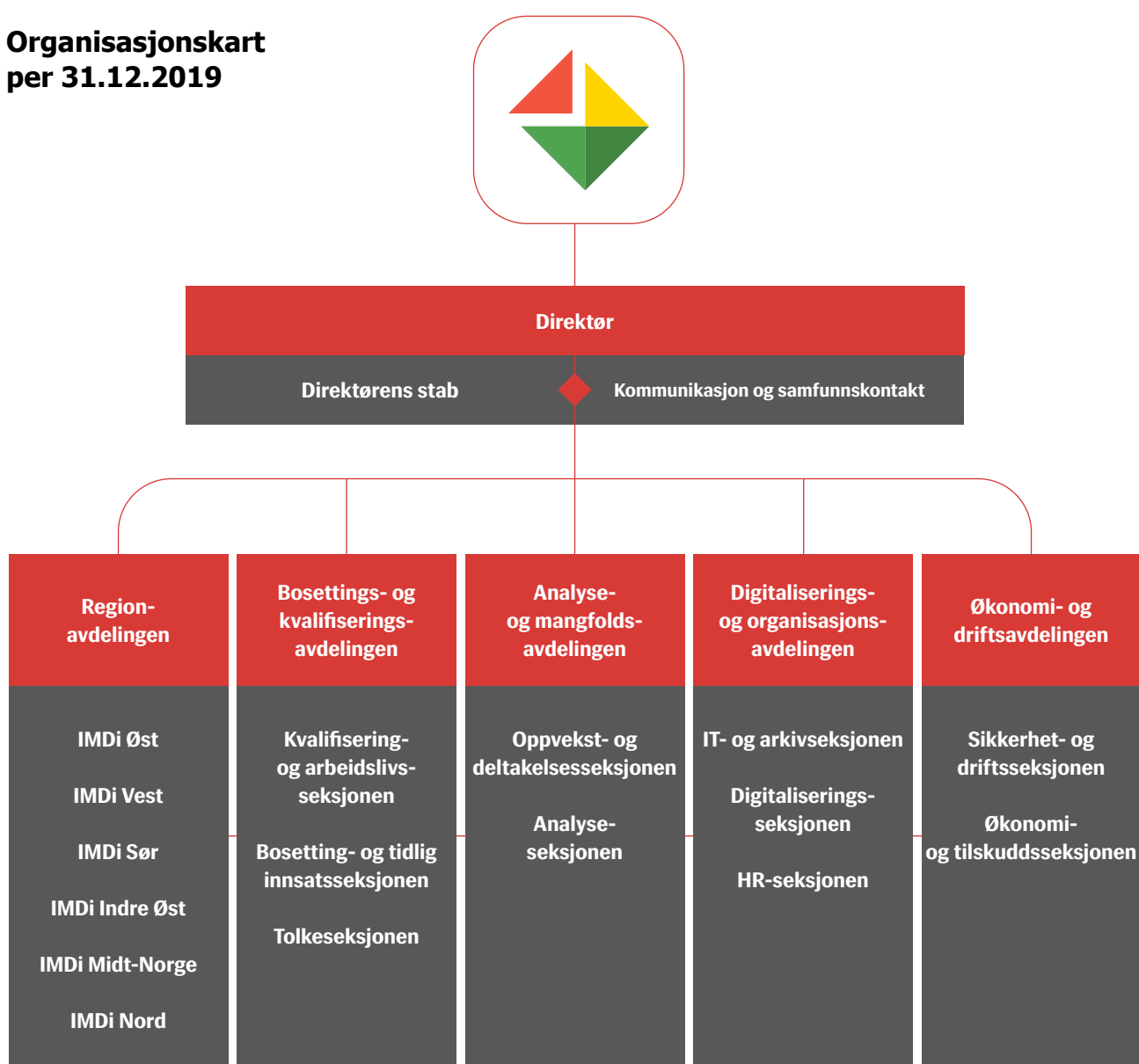
Verdiene som kjennetegner IMDi er: Tydelig, inkluderende og modig.

IMDis organisasjon

Omtale av organisasjon og ledelse

IMDi hadde 240 ansatte i 2019 fordelt mellom hovedkontor i Oslo, og regionkontor i Oslo, Gjøvik, Kristiansand, Bergen, Trondheim og Narvik. IMDis regionavdeling avvikles fra 1.1.2020, når IMDis regionale oppgaver overføres til fylkeskommunene. Innen 1.7.2020 skal IMDis kontor i Kristiansand, Gjøvik og Trondheim legges ned. Innen august 2021 legges kontoret i Bergen ned. IMDi skal fortsatt ha et kontor i Narvik, som skal bygges opp med inntil 30 medarbeidere. For mer informasjon om endringer som følge av regionreformen, se kapittel 4 *Styring og kontroll i virksomheten*.

Organisasjonskart per 31.12.2019

2.2 Hovedtall 2015–2019

Bosetting av flyktninger		2015	2016	2017	2018	2019
Bosatte flyktninger (totalt)		11 342	15 291	11 078	4 903	4 822
Overføringsflyktninger		2 365	3 275	2 838	2 480	2 806
Flyktninger med oppholdstillatelse som venter i mottak (per 31.12)		3 479	4 174	1 045	582	386
Opplæring i norsk og samfunnskunnskap		2015	2016	2017	2018	Foreløpige tall 2019
Personer med rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap som deltok i opplæringen i løpet av året (tall fra NIR)		35 039	39 858	42 227	38 479	31 485
Personer med kun plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap som deltok i opplæringen i løpet av året (tall fra NIR)		1 908	1 542	1 836	1 766	2 051
Introduksjonsprogrammet		2015	2016	2017	2018	Foreløpige tall 2019
Personer som per 31.12. har rett og plikt til introduksjonsprogram (tall fra NIR)		*	23 892	26 584	36 032	28 995
Personer som deltok i introduksjonsprogram i løpet av året** (tall fra NIR)		17 961	24 074	28 944	27 141	20 857
Personer som har påbegynt program i løpet av året (tall fra NIR)		7 061	9 903	9 672	4 419	3 000
Personer som har avsluttet introduksjonsprogram i løpet av året (tall fra NIR)		*	4 469	6 391	8 310	7 574

* Tall fra NIR er ikke tilgjengelig

** Inkluderer deltakere med rett og plikt, samt deltakere kommunen kan velge å tilby program.

Nøkkeltall fra årsregnskapet		2015	2016	2017	2018	2019
Årsverk	Antall	223	234	214	219	224
Samlet tildeling post 01–99	Kroner	9 916 330 000	13 055 394 258	18 409 901 500	17 323 341 318	13 419 018 000
Utnyttelsesgrad post 01–99	Prosent	99	95	96	93	93
Driftsutgifter	Kroner	205 193 486	236 216 422	264 400 288	252 478 698	272 562 091
Lønnsandel av driftsutgifter	Prosent	72	67	66	68	68
Lønnskostnader per årsverk	Kroner	662 181	673 083	815 095	843 707	824 874

**ÅRETS AKTIVITETER
OG RESULTATER**

3 Årets aktiviteter og resultater – resultater og oppdrag

I dette kapitlet redegjør vi for hvilke resultater vårt arbeid har gitt i 2019. Utgangspunktet for redegjørelsen er de målene og resultatkravene som Kunnskapsdepartementet ga IMDi i tildelingsbrevet for 2019. Hovedmålet for integreringspolitikken er at flere innvandrere er i arbeid og deltar i samfunnslivet.

Vi har organisert kapitlet etter tre hovedområder for IMDis arbeid:

- ♦ Raskt og treffsikkert bosettingsarbeid
- ♦ Kvalifisering for varig tilknytning til arbeidslivet
- ♦ Innvandrere har høy deltakelse i samfunnslivet

I tabellen under oppsummerer vi resultater i henhold til styringsparametere og oppdrag for 2019.

Resultatkrav i tildelingsbrevet 2019

Styringsparameter	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Krav 2019	Resultat 2019	Kommentarer 2019
Virksomhetsspesifikt mål 1: Raskt og treffsikkert bosettingsarbeid						
SP 1: Andel flyktninger bosatt innen seks måneder etter at vedtak som danner grunnlag for bosetting eller innreisetillatelse er gitt	81 %	76 %	83 %	90 %	95 %	Det ble bosatt 4 822 flyktninger i 2019 (4 903 i 2018).
SP 1: Andel flyktninger bosatt innen tolv måneder etter at vedtak som danner grunnlag for bosetting eller innreisetillatelse er gitt	95 %	97 %	97 %	100 %	99 %	71 av de som ble bosatt i 2019 hadde ventet i mer enn ett år etter at de fikk opphold (208 personer i 2018).
SP 2: Andel familier med barn under 18 år bosatt innen tre måneder etter at vedtak som danner grunnlag for bosetting eller innreisetillatelse er gitt	32 %	22 %	24 %	50 %	60 %	Det ble bosatt 847 barnefamilier med 2 162 barn i 2019 (778 familier med 2 013 barn i 2018).

Styringsparameter	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Krav 2019	Resultat 2019	Kommentarer 2019
SP 3: Andel enslige mindreårige bosatt innen tre måneder etter at vedtak som danner grunnlag for bosetting eller innreisetilattelse er gitt	43 %	62 %	63 %	50 %	67 %	Det ble bosatt 137 enslige mindreårige flyktninger i 2019 (194 enslige mindreårige i 2018).
Virksomhetsspesifikt mål 2: Den enkelte flyktning og innvandrere skal være kvalifisert for en varig tilknytning til arbeidslivet						
SP 4: Betydningen av arbeidet IMDi gjør i sin pådriver- og samordningsrolle for å nå målet om høyere deltakelse blant innvandrere i arbeids- og samfunnsliv						Se omtale i kap. 3.2 <i>Kvalifisering for varig deltakelse i arbeidslivet</i> og 3.3. <i>Høy deltakelse i samfunnslivet</i> .
SP 5: Andel deltakere i introduksjonsprogram som har formell kvalifisering som en del av sitt program		Gsk: 19 % Vgo: 6 %	Gsk: 23 % Vgo: 10 %	I alt: 35 % Gsk: 25 % Vgo: 10 %	I alt: 39 % Gsk: 27 % Vgo: 12 %	20 857 personer (foreløpig tall) deltok i introduksjonsprogram i 2019 (27 141 i 2018).
SP 6: Andel personer med rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap som starter i opplæring innen tre måneder	-	50 %	49 %	90 %	50 % ¹	8 400 personer (foreløpig tall) fikk rett og plikt til opplæring i 2019 (11 721 personer i 2018).
SP 7: Andel personer med rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap som oppfyller sin plikt innen fristen på tre år	-	-	-	90 %	70 % ²	19 476 personer (foreløpige tall) fikk rett og plikt til opplæring i 2016. Tall fra NIR er ikke tilgjengelig for de som fikk rett og plikt i perioden 2012–2015.
SP 8: Andel deltakere i introduksjonsprogram som er i arbeid eller utdanning året etter avsluttet program	58 % Kvinner: 49 % Menn: 66 %	61 % Kvinner: 49 % Menn: 71 %	62 % Kvinner: 50 % Menn: 71 %	70 % Resultatet for hhv menn og kvinner skal øke	63 % ³ Kvinner: 48 % Menn: 72 %	Tall for deltakere som avsluttet i 2018 og deres status i arbeid/utdanning i 2019 publiseres av SSB i desember 2020.

1 Gjelder personer som fikk rett og plikt til opplæring i 2018. Foreløpig tall fra NIR per 31.12.2019.

2 Gjelder personer som fikk rett og plikt til opplæring i 2016. Foreløpige tall fra NIR per 31.12.2019.

3 Gjelder deltakere som avsluttet introduksjonsprogram i 2017, målt per november 2018, og publisert av SSB i desember 2019.

Styringsparameter	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Krav 2019	Resultat 2019	Kommentarer 2019
SP 9: Andel beboere i mottak som har gjennomført kompetansekartlegging		-	36 %	100 %	52 %	1 400 beboere i mottak har gjennomført kompetansekartlegging i 2019.
SP 10: Effekten av IMDi arbeid på kvalifisering av flyktninger til arbeid				-		Se omtale i kap. 3.2. <i>Kvalifisering for varig tilknytning til arbeidslivet.</i>
SP 11.1: Andel deltakere i Jobbsjansen del A (kvalifiseringstiltak for hjemmевærende innvandrerkvinner) som går over til arbeid eller utdanning etter avsluttet program	73 %	70 %	69 %	70 %		Resultater for 2019 vil foreligge i juni 2020.
SP 11.2: Antall etablerte plasser for målgruppen i Jobbsjansen del B (mer grunnskoleopplæring til innvandrerungdom)		481 ⁴ deltakere	841 deltakere	Skal dobles fra 2017-nivået	1 201 ⁵	Resultater for 2019 vil foreligge i juni 2020.
SP 12: Effekten av det totale arbeidet IMDi gjør for at innvandrere deltar i arbeidslivet						Se omtale i kap. 3.2 <i>Kvalifisering for varig tilknytning til arbeidslivet.</i>
Virksomhetsspesifikt mål 3: Innvandrere har høy deltakelse i samfunnsliv						
SP 13: Effekten av IMDi arbeid på innvandreres deltakelse på ulike arenaer i samfunnet				-		Se omtale i kap. 3.3. <i>Høy deltakelse i samfunnslivet.</i>
SP 14: Effekten på deltakelse i arbeids- og samfunnsliv av midlene IMDi forvalter til frivillige organisasjoner				-		Se omtale i kap. 3.3. <i>Høy deltakelse i samfunnslivet.</i>

4 Det er et avvik mellom tidligere innrapporterte antall deltakere til KD og oversikten her. Dette skyldes at tidligere rapporteringer om antall deltakere i 2017 og 2018 var basert på antall deltakere oppgitt av fylkeskommunene i sine søknader til IMDi. Som et ledd i følgeevalueringen av Jobbsjansen ble det for første gang på høsten 2019 gjennomført deltakerrapportering i Jobbsjansen del B for 2017 og 2018. Tallene som er oppgitt her er basert på deltakerrapporteringen.

5 Dette baserer seg på innrapporterte tall per oktober 2019. En oversikt over faktisk antall deltakere i 2019 vil foreligge i juni 2020 i forbindelse med deltakerrapportering.

Særlige oppdrag

Oppdrag i tildelingsbrev for 2019	Kommentar
01/2019: Evaluere anmodningskriteriene for 2019	Oversendt KD iht. frist 1.6.2019.
02/2019: Evaluere kulturorienteringsprogrammet for overføringsflyktninger, herunder utprøving med kulturorientering i forkant av uttakskommissjonsintervju	Se omtale i kap. 3.1. <i>Rask og treffsikker bosetting</i> . Utprøvingen vil bli evaluert av PROBA som del av en evaluering av kulturorienteringsprogrammet i sin helhet. Rapporten ferdigstilles sommeren 2020.
03/2019: Undersøke hvordan integreringsperspektivet ivaretas ved uttak av overføringsflyktninger	Vurdering av bruk av integreringskriterier i ved uttak av overføringsflyktninger, levert iht. frist. Evaluering av hvordan integreringsperspektivet ivaretas leveres iht. frist 20.8.2020.
04/2019 (O10/2018): Standardelementer i introduksjonsprogram – Hovedmilepæl 4 – Forslag til prioriterte standardelementer for deltakere med liten eller ingen skolebakgrunn	Leveret 29.1.2019.
04/2019 (O10/2018): Standardelementer i introduksjonsprogram – Hovedmilepæl 5 – Innhold, veiledninger og læringsressurser til standardelementer for deltakere med liten eller ingen skolebakgrunn	Leveret 10.9.2019.
04/2019 (O10/2018): Standardelementer i introduksjonsprogram – Hovedmilepæl 6 – Forslag til resterende standardelementer (inkl. elementer for de med medbragt høyere utdanning)	Frist 15.1.2020. Leveret.
04/2019 (O10/2018): Standardelementer i introduksjonsprogram – Hovedmilepæl 7 – Innhold, veiledninger og læringsressurser til resterende standardelementer (inkl. elementer for de med medbragt høyere utdanning)	Frist 4.5.2020.
05/2019: Forslag til hvordan tematikk negativ sosial kontroll mv., vold i nære relasjoner, helsekonsekvenser av søskenekteskap mv. kan tas inn i de standardiserte elementene i introduksjonsprogrammet	Leveret i juni 2019.
06/2019: Utprøving av kompetansekartlegging og karriereveiledning for overføringsflyktninger og familiegjenforente	Se omtale i kap. 3.1. <i>Rask og treffsikker bosetting</i> . Evaluering gjennomføres av Fafo. Rapport ferdigstilles første kvartal 2020.
07/2019: Videreføring av IMDi's arbeid med integreringsmottak. Rapportering for tiltaket skal også inneholde rapportering for kompetansekartlegging og karriereveiledning. Felles oppdrag til IMDi og UDI av 22.2.2019 om utredning av integreringsmottak.	Se omtale i kap. 3.1. <i>Rask og treffsikker bosetting</i> . Oversendt KD av UDI 30.10.2019.
08/2019: Tilrettelegging for økt deltakelse i modulforsøk på grunn-skolenivå og videregående nivå	Kompetanse Norge og Utdanningsdirektoratet har hovedansvar for modulforsøkene, og IMDi har bidratt.
09/2019: Arrangere ny mangfoldspris	Mangfoldsprisen ble utdelt under Integreringskonferansen 24.9.2019.
010/2019: Kartlegge anskaffelser av tolketjenester og vurdere hensiktsmessige tiltak	Rapport <i>Kartlegging av anskaffelser av tolketjenester</i> oversendt KD 30.12.2019.
011/2019: Informasjon og veiledning til tolkebestillere i offentlig sektor om bestilling og bruk av tolk (ferdigstilt veiledning og digital løsning)	Se omtale i kap. 3.3 <i>Høy deltakelse i samfunnslivet</i> .

Oppdrag i tildelingsbrev for 2019	Kommentar
012/2019: Videreføring og styrking av områderettet innsats i Oslo	Se omtale under kap. 3.3. <i>Høy deltakelse i samfunnslivet.</i>
013/2019: Videreutvikling av arbeid mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse – vurdere integreringsrådgivernes oppgaver m.m.	Vurdering av integreringsrådgivernes oppgaver og forslag oversendt KD innen fristen 1.6.2019. IMDi har gitt innspill til konkurransegrunnlag for gjennomgang av hjelpetjenestene (tiltak 47). Opprette ambulerende fagteam: Anbefaling til organisering av ambulerende fagteam oversendt KD november 2019.
014/2019: Følge opp Stortingets vedtak om overføring av oppgaver fra IMDi til fylkeskommunene	Leveranse og rapportering i årsrapport, se kap 4. <i>Styring og kontroll i virksomheten.</i>
015/2019: Videreføring av IMDis digitaliseringsarbeid (IMDig)	Rapportering månedlig. Se omtale i kap. 4. <i>Styring og kontroll i virksomheten.</i>
016/2019: IMDis risikovurdering for 2019	Oversendt til KD 2.5.2019 til første etatsstyringsmøte (avholdt 15.5.2019).
016/2019 016/2019 (jf. tildelingsbrev 2019 tillegg nr. 1): Samarbeide med Utdanningsdirektoratet (Udir) i deres arbeid med å revidere og kvalitetssikre veiledere. Veileder 1: <i>Sikre oppfølgingssamtaler for elever som skal flytte til utlandet uten sine foreldre, jf. tiltak 8 i handlingsplanen Retten til å bestemme over eget liv.</i> Veileder 2: <i>Rutiner i skolens arbeid mot negativ sosial kontroll og tvangsekteskap og</i> Veileder 3: <i>Barn som ikke møter på skolen.</i>	IMDi har levert innspill til veilederne iht. fristene, 27.5.2019 og 31.12.2019.
017/2019 (jf. tildelingsbrev 2019 tillegg nr. 1): Forslag til videreutvikling av verktøy, veiledning og kunnskaps- og informasjonstiltak om mangfoldsrekruttering, mangfoldsledelse og annet mangfoldsarbeid i arbeidslivet	Oversendt KD 12.7.2019.
018/2019 (jf. tildelingsbrev 2019 tillegg nr. 2): Ferdigstille felles retningslinjer i saker om personer over 18 år som står i fare for å bli eller er etterlatt i utlandet mot sin vilje	IMDi har bidratt inn i arbeidet ledet av Bufdir om felles retningslinjer. Retningslinjen ble oversendt KD fra Bufdir 29.11.2019.
019/2019 (jf. tildelingsbrev 2019 tillegg nr. 2): Prøveprosjekt for hurtigbosetting av enslige mindreårige asylsøkere etter modell fra Nederland – samarbeid med Bufdir m.fl.	IMDi, UDI og Statens sivilrettsforvaltning, deltok i Bufdirs utredning av iverksettelse av et prøveprosjekt for hurtigbosetting av enslige mindreårige. Utredningen foreslår forbedringer og videreutvikling som kan inngå i et prøveprosjekt, inkludert bedre kvalitet i kartleggingen i mottak, logistikk fra omsorgssentre og mottak til kommune og plassering hos slekt i asylsøkerperioden. Rapporten ble oversendt KD oktober 2019.

Oppdrag i tildelingsbrev for 2019	Kommentar
<p>O20/2019 (jf. tildelingsbrev 2019 tillegg nr. 2): Utarbeide fremdriftsplan/prosjektskisse for arbeidet med Ny i Norge.</p>	<p>Presentasjon og gjennomgang av framdriftsplan/prosjektskisse med KD. Prosjektskisse oversendt KD 1.10.2019.</p>
<p>O21/2019 (jf. tildelingsbrev 2019 tillegg nr. 3): Videreutvikle ordningen med minoritetsrådgivere</p>	<p>Se omtale under kap. 3.3. <i>Høy deltagelse i samfunnslivet.</i></p>
<p>O22/2019 (jf. tildelingsbrev 2019 tillegg nr. 3): Oppdrag om å gjennomgå dagens registreringsordning (rutiner) og utarbeide forslag til felles retningslinjer for registrering av saker på feltet tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll</p>	<p>IMDi har samarbeidet med Bufdir om forslag til nye rutiner og kategorier for tallrapportering, iht. fristen 29.11.2019.</p>
<p>O23/2019 (jf. tildelingsbrev 2019 tillegg nr. 3): Avvikling av kontorer i IMDi</p>	<p>Frist 1.7.2020.</p>
<p>O24/2019 (jf. tildelingsbrev 2019 tillegg nr. 4): Tiltak for varig sysselsetting – kunnskapsoppsummering</p>	<p>Utlyst innen fristen 31.12.2019. Rapporten vil foreligge i mars 2020.</p>
<p>O25/2019 (jf. tildelingsbrev 2019 tillegg nr. 5): Forslag til helhetlig system med indikatorer på integreringsfeltet</p>	<p>Oversendt KD iht. fristen 15.2.2015.</p>
<p>3.2.3. Tilskuddsforvaltning IMDi skal i årsrapporten rapportere om bruken av tilskuddsmidlene og vurdere måloppnåelser for tilskuddsordningene. Rapport om bruk av tilskuddsmidler i 2019 på kap. 291, post 62, 71 og 71 innen 1. juni 2019.</p>	<p>Se omtale under kap. 4. <i>Styring og kontroll i virksomheten.</i></p> <p>Se omtale under kap. 3.3. <i>Høy deltagelse i samfunnslivet.</i></p>
<p>3.2.4. Integreringskonferansen 2019 For å styrke dialogen med innvandrere, arrangerer regjeringen en årlig nasjonal integreringskonferanse. IMDi skal bistå med praktisk tilrettelegging for den nasjonale integreringskonferansen 2019, og overlevere rapport fra konferansen. IMDi skal også arrangere også regionale innspillmøter med representanter for ulike innvandrersorganisasjoner våren 2019.</p>	<p>IMDis rapport fra innspillmøtene ble oversendt KD.</p> <p>IMDis rapport fra integreringskonferansen ble oversendt KD.</p> <p>Se omtale under kap 3.3. <i>Høy deltagelse i samfunnslivet.</i></p>
<p>3.2.5. Statlige tilsyn og fylkesmennenes klagesaker IMDi skal på bakgrunn av fylkesmennenes årsrapporter og tilsynsrapporter rapportere om gjennomføringen av statlig tilsyn, og behandling av klager i henhold til introduksjonsloven (både klager vedrørende introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap) per 31. desember.</p>	<p>Fylkesmennene har frist for å levere årsrapport 1.3.2020. IMDis rapportering om fylkesmennenes klagesaker og tilrådinger om behov for endringer i regelverk og/eller rundskriv vil bli levert sammen med halvårsrapport 2020.</p>
<p>3.2.6 Arbeid for økt valgdeltakelse blant personer med innvandrerbakgrunn ved kommune- og fylkestingsvalget 2019</p>	<p>Valgdirektoratet har hovedansvaret for dette arbeidet. I 2019 har ikke IMDi blitt kontaktet eller involvert i Valgdirektoratets arbeid.</p>

Oppdrag i tildelingsbrev for 2019	Kommentar
<p>Oppfølging av tverretatlige strategier og samarbeid</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Bolig for velferd (2014–2020)</i> • 0–24 samarbeidet skal revitaliseres (jf. tildelingsbrev 2019 tillegg nr. 1) • <i>Trygghet, mangfold, åpenhet. Regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk (2017–2020).</i> • <i>Regjeringens handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion (2020–2023)</i> • <i>Opptappingsplan mot vold og overgrep (2017–2021)</i> • Innsatsen for å gi barn som vokser opp i lavinntektsfamilier gode oppvekstvilkår og like utviklingsmuligheter 	<p>Se omtale under kap. 3.3. <i>Høy deltakelse i samfunnslivet.</i></p>
<p>Sikkerhet og beredskap</p>	<p>Se omtale under kap. 4. <i>Styring og kontroll i virksomheten.</i></p>
Oppdrag i tildelingsbrev for 2018	Kommentar
<p>O1: Utrede de konsekvenser og muligheter som følger av endringer i mottaksstrukturen for bosettings- og kvalifiseringsarbeidet.</p>	<p>Utredningen ferdigstilles etter nærmere avtale med departementet, i sammenheng med videre utvikling av integreringsmottak.</p>
<p>O23: Presisering av hvilke oppgaver IMDi har i tilknytning til gjennomføring av <i>Retten til å bestemme over eget liv. Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2017–2020)</i> (jf. tillegg 4 til tildelingsbrev 2018).</p>	<p>Løpende arbeid. Se omtale under kap. 3.3. <i>Høy deltakelse i samfunnslivet.</i></p>
<p>3.3.3. Oppfølging av regjeringens <i>Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2017–2020)</i> (Ytterligere presisert i O23, jf. tillegg 4 til tildelingsbrev 2018).</p>	<p>Se omtale av arbeidet under kap. 3.3. <i>Høy deltakelse i samfunnslivet</i> (jf. også O12–O16 og O23 over).</p>

Oppdrag i tildelingsbrev for tidligere år	Kommentar
<p>Oppdrag – evaluering av Jobbsjansen (jf. tillegg nr. 1 til tildelingsbrev 2017)</p> <p>Med sluttrapporten skal det følge IMDi's anbefalinger på følgende to områder:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Forslag til eventuelle endringer i ordningene i introduksjonsloven på bakgrunn av erfaringer fra Jobbsjansen 2. Hvordan bør kvalifiseringen av innvandrere som ikke omfattes av introduksjonsprogrammet innrettes/organiseres i framtiden. 	<p>Sluttrapport for evalueringen av Jobbsjansen <i>Rom for kvalitet</i> er utført av Ideas2evidence. Rapporten er oversendt KD.</p>
<p>04.1 IMDi skal drifte nettstedet som gir en samlet oversikt over hvordan sivilsamfunnet kan bidra i arbeidet med asylsøkere og flyktninger (jf. tildelingsbrev 2016).</p>	<p>Nettsiden ble opprettet i 2015 og vedlikeholdes, se http://imdi.no/hjelpflyktninger</p>
<p>04.4 IMDi skal bistå kommuner og statlige etater med informasjon og veiledning når det gjelder kvalitetssikring, bestilling, bruk og oppfølging av tolker. Tolkebehov i ulike språk, og antall kommuner og statlige etater som har innført retningslinjer for bestilling og bruk av tolker, skal kartlegges (jf. tildelingsbrev 2016).</p>	<p>Se mer om gjennomføringen av oppdraget under kap. 3.3. <i>Høy deltakelse i samfunnslivet.</i></p>
<p>IMDi skal være et bindeledd mellom kommuner og aktører i næringslivet som ønsker å bidra med praksisplasser eller andre tilbud i forbindelse med kvalifisering av innvandrere. IMDi skal samarbeide med Arbeids- og velferdsdirektoratet (jf. tillegg nr. 5 til tildelingsbrev 2016).</p>	<p>IMDi har i 2019 vært bindeledd mellom Bergen kommune og Impact HUB, nettverk av sosiale entreprenører i Bergen. IMDi deltar i planlegging av en workshop der Bergen kommune kan etablere kontakt med nettverket, og i samarbeid med sosiale entreprenører som er tilknyttet Impact HUB, utvikle kvalifiseringstiltak for innvandrere.</p>
<p>Det skal etableres et hurtigspor i introduksjonsprogrammet for flyktninger som har med seg en kompetanse som er etterspurt i arbeidsmarkedet. IMDi skal samarbeide med Arbeids- og velferdsdirektoratet (jf. tillegg nr. 5 til tildelingsbrev 2016).</p>	<p>IMDi og Arbeids- og velferdsdirektoratet har utarbeidet felles faglige anbefalinger for hvordan et hurtigspor for nyankomne flyktninger kan gjennomføres. NAV har ansvaret for hurtigspor.</p>

3.1 Raskt og treffsikkert bosettingsarbeid

Bosetting av flyktninger i 2019

Det ble bosatt

2 806

overførings-
flyktninger

Det ble bosatt

2 016

flyktninger som kom
som **asylsøkere**

Det ble bosatt til sammen
4 822
personer i norske kommuner
i 2019

3 793

personer hvorav
2 162 barn i til sammen
847 barnefamilier

883

voksne
– ikke del av en
barnefamilie

137

enslige
mindreårige

Gjennomsnittlig ventetid fra vedtak om opphold/innreisetillatelse til bosetting

3,2
mnd.

for barne-
familier

3,8
mnd.

for andre
voksne

3,2
mnd.

for enslige
mindreårige

3.1 Raskt og treffsikkert bosettingsarbeid

IMDi har det statlige ansvaret for bosetting av flyktninger. Bosetting og integrering av flyktninger er en frivillig oppgave for kommunene, og kommuner som bosetter flyktninger mottar tilskudd fra staten. Hvert år anmoder IMDi kommunene om å ta imot et visst antall flyktninger. Det nasjonale tallet fastsettes på bakgrunn av prognoser over bosettingsbehovet, og fordeles mellom kommunene etter en rekke kriterier. Kommunene som vedtar å bosette flyktninger, blir så bedt om å ta imot konkrete personer. IMDi fordeler flyktninger til kommunene, og skal bidra til at kommunene bosetter flyktningene raskt og i tråd med behovet. Bosettingsarbeidet skal også bidra til at flere flyktninger deltar i utdanning og arbeid.

IMDis bosettingsarbeid og tilhørende samordningsrolle

IMDi har det statlige ansvaret for bosetting av flyktninger, og har således en viktig samordningsrolle overfor andre etater. I regjeringens integreringsstrategi¹ fremheves det at koblingen mellom bosetting, medbrakt kompetanse, kvalifisering, utdanning og regionale arbeidskraftsbehov må styrkes. For å ivareta helhetsperspektivet i arbeidet med bosetting av flyktninger samarbeider IMDi tett med overordnet departement og andre etater i utlendingsforvaltningen: Utlendingsdirektoratet (UDI), Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), Kompetanse Norge, Husbanken, fylkesmenn og KS. IMDis samordningsrolle i Nasjonalt utvalg² (se faktaboks) legger også til rette for dette, både ved informasjonsutveksling og samarbeid om viktige områder på integreringsfeltet.

¹ Regjeringens integreringsstrategi: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/integrering-gjennom-kunnskap/id2617092/>

² Nasjonalt utvalg for bosetting av flyktninger, samt etablering og nedlegging av asylmottak og omsorgssentre

Hva er Nasjonalt utvalg?

Kunnskapsdepartementet har det overordnede ansvaret for å utforme statens integreringspolitikk, og oppnevner Nasjonalt utvalg. IMDi direktør leder utvalget, som består av et likt antall representanter fra stat og kommune.

Arbeidet i Nasjonalt utvalg er nedfelt i en samarbeidsavtale (2018–2021) mellom Kunnskapsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og KS. Formålet med avtalen er at staten og kommunesektoren skal løse de nasjonale oppgavene Norge har når det gjelder mottak av asylsøkere og bosetting av flyktninger. Nasjonalt utvalg skal blant annet

- ♦ hvert år fastsette behovet for vedtaks plasser i kommunene kommende år
- ♦ foreslå anmodningskriterier for fordeling mellom kommuner og fylker som bidrar til raskere bosetting og høyere arbeidsdeltakelse, i tråd med nasjonale mål fastsatt av Stortinget. IMDi foreslår kriteriene og legger fram dette for utvalget. Deretter er det Kunnskapsdepartementet som fastsetter endelige kriterier for hvordan anmodningen skal fordeles
- ♦ utarbeide forslag til virkemiddelbruk og tiltak som bidrar til å sikre bosetting av flyktninger i tråd med nasjonale mål fastsatt av Stortinget
- ♦ bidra til relevant informasjon til kommunene om arbeidet med bosetting
- ♦ bidra til at kapasiteten i asylmottakene og omsorgssentrene tilpasses det nasjonale behovet

Anmodning om bosetting er første skritt i bosettingsarbeidet

Antallet flyktninger IMDi ber den enkelte kommune om å ta imot hvert år er basert på en prognose over framtidig bosettingsbehov. Bosettingsbehovet blir fastsatt på bakgrunn av:

- ♦ Prognose over antall flyktninger i asylmottak som venter på å bli bosatt
- ♦ Prognose over antall asylsøkere som vil få opphold som flyktninger i Norge
- ♦ Stortingets beslutning om hvor mange overføringsflyktninger Norge skal ta imot

Det er Nasjonalt utvalg som formelt fastsetter et måltall for bosettingen i lys av dette behovet.

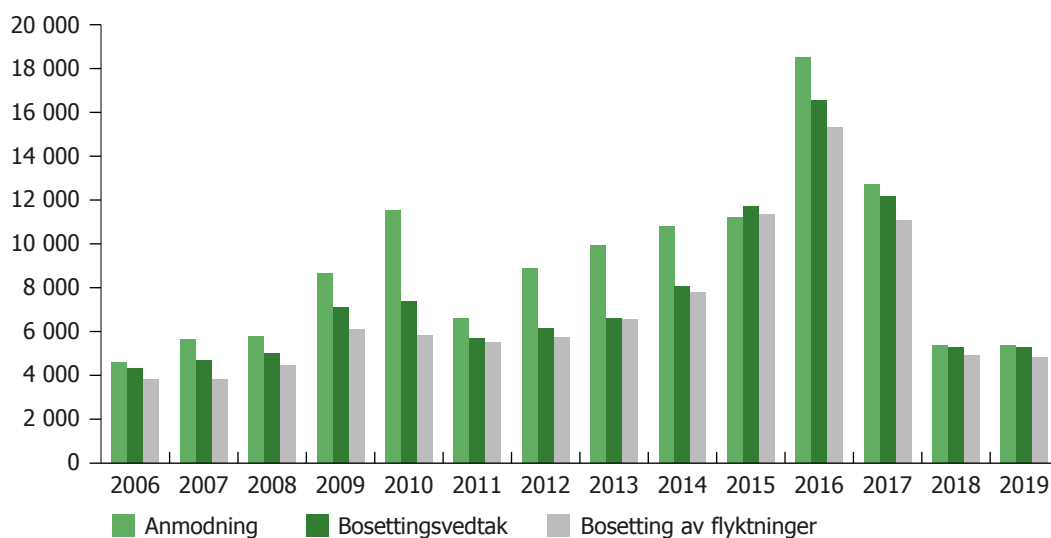
Hvert år foreslår IMDi for Nasjonalt utvalg hvilke kriterier og hensyn som skal tas når IMDi og KS vurderer hvor mange flyktninger den enkelte kommune blir bedt om å ta imot. Utvalget vurderer disse og sender sine anbefalinger til Kunnskapsdepartementet, som deretter fastsetter endelige anmodningskriterier. For å underbygge målene i regjeringens integreringsstrategi, ble det i anmodningskriteriene for 2019 lagt større vekt på kommunens resultater i introduksjonsprogrammet og mulighet for arbeid for flyktningene i etterkant av bosetting enn tidligere år.

Det tas utgangspunkt i andelen i arbeid i kommunen. Dette er i tråd med forskning som viser en tydelig sammenheng mellom andel sysselsatte i kommunen og overgang til arbeid og utdanning etter endt introduksjonsprogram³. I tillegg skal det som hovedregel ikke bosettes i områder med høy innvandrерandel. Kriteriet ble lagt til grunn for anmodningen 2019 for å unngå segregering og fremme integrering. Gjennom anmodningsarbeidet jobber IMDi for treffsikker bosetting på overordnet nivå. Dette sikrer et helhetlig og planmessig bosettingsarbeid.

I årene før 2015 var IMDi og utvalgets innsats rettet mot å fremme et tilstrekkelig antall bosettingsplasser i kommunene. I 2015 ble det for første gang registrert et høyere antall vedtaks plasser i kommunene enn hva IMDi hadde bedt om, og det har siden vært en høy bosettingsvilje i norske kommuner. Sammenlignet med årene før har bosettingsbehovet vært lavt siden 2018. Flere år med lav bosetting innebærer at flere kommuner avvikler sine tilbud, og at det vil ta tid å gjenoppbygge kapasiteten i kommunene dersom bosettingsbehovet igjen skulle øke. For kommunene er det krevende å bygge opp og ned kapasiteten i tjenesteapparatet, samtidig som slike svingninger medfører en økonomisk uforutsigbarhet. I 2019 har IMDi fått flere henvendelser fra kommuner som ønsker å bosette, men som ikke er anmodet, og fra kommuner som ønsker å bosette flere flyktninger enn de har blitt bedt om.

3 <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrerer/artikler-og-publikasjoner/veien-til-en-vellykket-integrering>, Blom og Enes (2015)

Figur 3-1-1. Anmodning, bosettingsvedtak og bosetting av flyktninger. Antall personer. 2006–2019.

Kilde: IMDi

IMDis samarbeidspartnere i bosettingsarbeidet

Kommunene er IMDi's viktigste samarbeidspartner i bosettingsarbeidet. Høsten 2019 arrangerte IMDi en nasjonal samling for alle bosettingskommuner. Samlingen handlet om bosetting og kvalifisering av flyktninger. Både UDI, frivillige organisasjoner, IOM⁴ og utvalgte bosettingskommuner bidro med kunnskapsformidling. Slike arenaer medvirker til at kommunene er bedre rustet til å bosette og integrere flyktningene de tar imot.

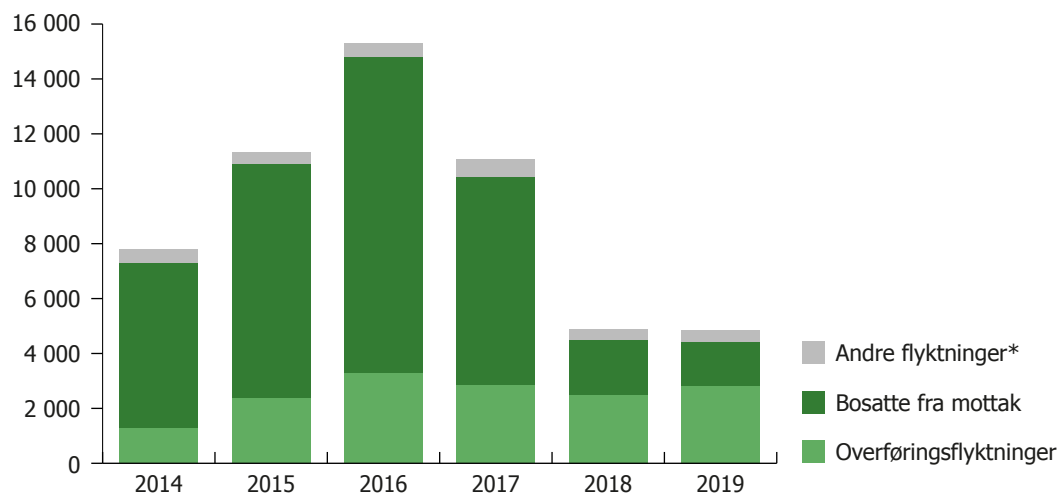
IMDi har hatt et tett samarbeid med UDI i 2019, om bosetting av overføringsflyktninger og flyktninger fra mottak. Bl.a. ble det arrangert en nasjonal bosetting- og integreringssamling for bosettingsansvarlige på mottak. Sentrale temaer var digitalisering, kompetansekartlegging og hvilke bosettingsrelevante opplysninger IMDi trenger for å sikre treffsikker bosetting. Videre har UDI og IMDi felles oppfølging av kvaliteten av det bosettingsforberedende arbeidet som gjøres i mottakene. I 2018 og 2019 har IMDi utviklet IMDinett mottak, et nytt digitalt system som skal tas i bruk av mottaksansatte i 2020. Dette skal bidra til bedre og mer strukturert kartleggingsinformasjon om flyktningene som skal bosettes fra mottak. Målet er redusert ventetid for flyktningene og mer treffsikker bosetting.

Gjennom flere år har UDI og Politiets Utlendingsenhet arbeidet med PUMA-prosjektet, som skal videreutvikle funksjonene ved Ankomstsenter Østfold, og etablere en ny asylprosess i sammenheng med dette.

⁴ International Organization for Migration Oslo

Målet er at et flertall av asylsøkerne skal få saken sin behandlet innen 21 dager etter ankomst. Gjennom PUMA-prosjektet har IMDi i 2019 hatt et tett samarbeid med UDI for å prøve ut det som kalles strategisk mottaksplassering. Hensikten er å prøve ut en ordning hvor kunnskap om enkeltpersoners kompetanse og behov danner grunnlag for å beslutte videre plassering på mottak, og senere valg av bosettingskommune eller område. IMDi har i denne sammenheng gjennomført pilotering av kartlegging av noen personer ved Ankomstsenter Østfold kort tid etter ankomst. Målet er å få til en bedre sammenheng mellom den enkeltes kompetanse og bosetting, kvalifisering og regionale arbeidskraftbehov. Dette arbeidet fortsetter inn i 2020.

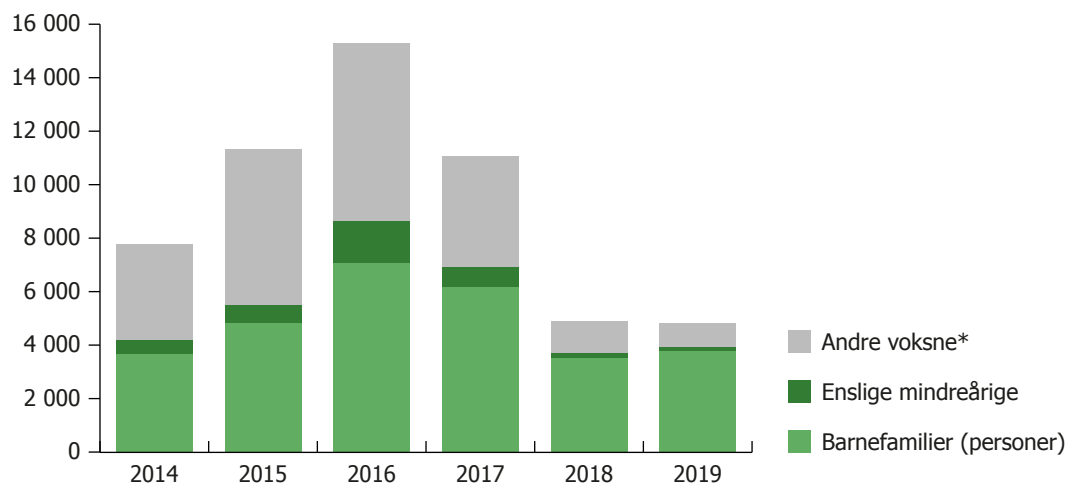
Figur 3-1-2. Bosetting etter sakstype. Antall personer. 2014–2019.

*Privatboende og personer med skjermet identitet

Kilde: IMDi

Figur 3-1-3. Bosetting etter personkategori. Antall personer. 2014–2019.

*Inkluderer personer med skjermet identitet

Kilde: IMDi

Status bosetting av flyktninger

Hvem ble bosatt i 2019?

IMDi ba 235 kommuner om å bosette til sammen 5 350 flyktninger i 2019. Av disse sa 232 kommuner ja til å bosette til sammen 5 259 flyktninger. Det ble bosatt 4 822 flyktninger i 2019. Disse ble bosatt fra asylmottak, privat bopel eller kom som overføringsflyktninger enn planlagt, se figur 3-1-2. Årsaken til at det ble bosatt færre enn det var anmodet om, var både at det var færre bosettingsklare i mottak og at færre overføringsflyktninger kom til Norge. En konsekvens av dette er at 159 kommuner fortsatt stod med ubenyttede bosettingsplasser ved årsslutt.

Lave ankomster av asylsøkere til Norge de siste årene (2 655 personer i 2018 og 2 305 personer i 2019), samt vedtak i Stortinget om å øke kvoten for overføringsflyktninger (fra 2 120 personer i 2018 til 3 000 personer i 2019) gjør at overføringsflyktningene utgjorde nesten 60 prosent av de bosatte i 2019 (fra hhv. 26 og 51 prosent i 2017 og 2018). Flertallet av overføringsflyktningene som ble bosatt i 2019, kom fra Kongo og Syria. Blant flyktningene bosatt fra mottak, var det flest fra Tyrkia og Syria. Les mer om hvordan de ulike gruppene flyktninger blir bosatt på IMDi nettsider⁵.

Tabell 3-1. Nøkkeltall for bosetting. 2015–2019. Antall personer og gjennomsnittlig ventetid.

År	2015	2016	2017	2018	2019
Bosatte totalt ¹	11 342	15 291	11 078	4 903	4 822
Bosatte enslige mindreårige	691	1 599	759	194	137
– av disse bosatt av IMDi	571	1 138	486	159	94
– av disse bosatt av Bufetat	120	461	273	35	43
Bosatte i barnefamilier ²	4 833	7 061	6 170	3 541	3 793
– av disse bosatte barn	2 683	3 930	3 420	2 013	2 162
– antall barnefamilier	1 123	1 561	1 361	778	847
Bosatte andre voksne ³	5 744	6 580	4 096	1 141	883
Gjennomsnittlig ventetid fra vedtak om opphold/innreisestillatelse til bosetting (måned)					
– totalt	8,4	4,8	5,0	4,9	3,3
– enslige mindreårige	4,9	4,1	2,8	3,8	3,2
– barnefamilier ²	6,4	4,1	4,9	4,9	3,2
– andre voksne ³	10,4	5,5	5,5	4,9	3,8
Flyktninger med oppholdstillatelse som venter i mottak (per 31.12)	3 479	4 174	1 045	582	386

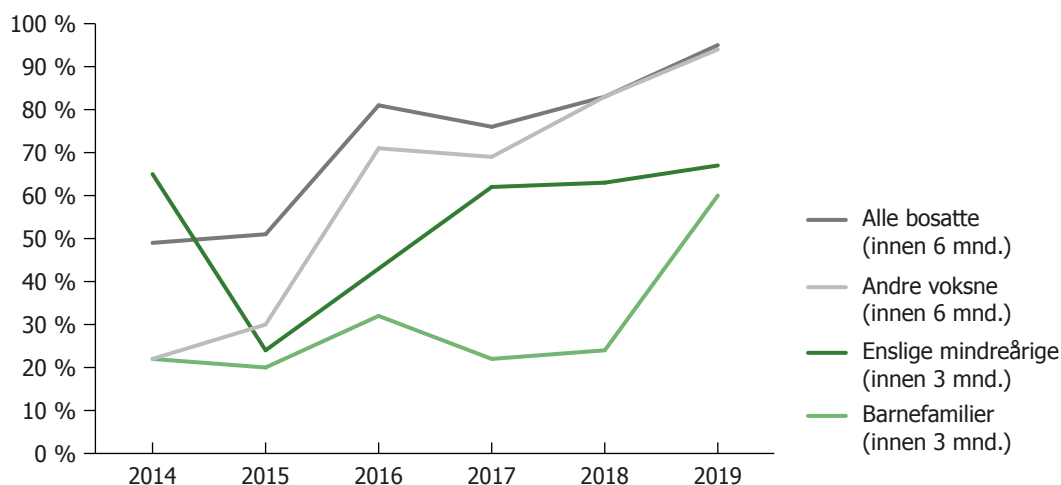
- 1 Totalltallene inneholder bosatte personer med skjernet identitet.
- 2 Inkluderer voksne i familier med barn under 18 år og barn i familier.
- 3 Inkluderer alle voksne som ikke er del av en barnefamilie.

⁵ <https://www.imdi.no/planlegging-og-bosetting/>

Figur 3-1-3 viser fordelingen av de bosatte etter personkategori. Andelen barnefamilier har økt de seneste årene og utgjorde nesten 80 prosent av de som ble bosatt i 2019 (fra 61 prosent i 2017 og 72 prosent i 2018). Ved uttak av overføringsflyktninger prioriteres barnefamilier, slik at hele 94 prosent av overføringsflyktningene som ble bosatt i 2018 og 2019 var del av en barnefamilie.

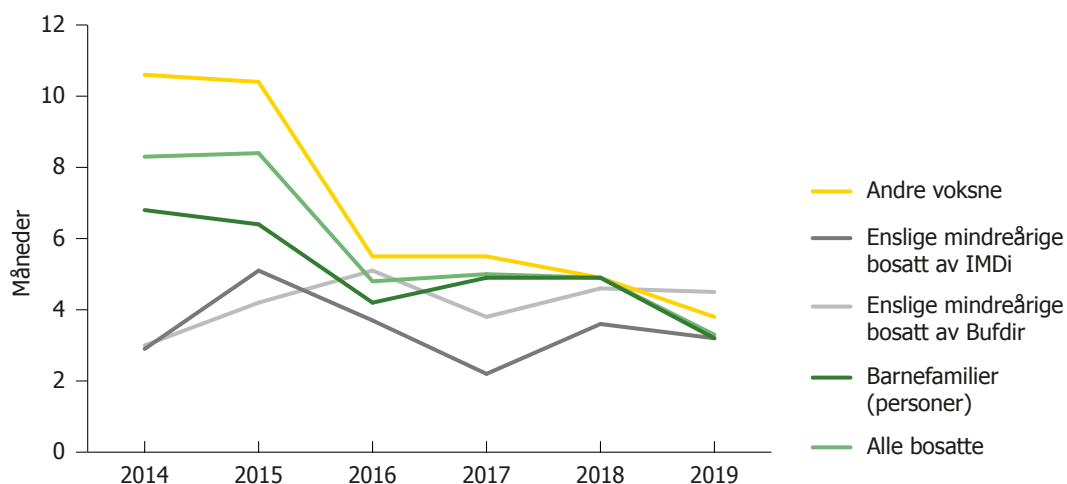
Antallet bosatte enslige mindreårige har blitt kraftig redusert de siste årene, og er ytterligere redusert til 137 personer i 2019. Antallet kommuner som bosetter enslige mindreårige er derfor langt færre i 2019 (51 kommuner) enn det var i rekordåret 2016 (187 kommuner).

Figur 3-1-4. Flyktninger bosatt innen 3 og 6 måneder, etter personkategori. Prosent. 2014–2019.

Kilde: IMDi

Figur 3-1-5. Gjennomsnittlig ventetid for bosatte flyktninger fra vedtak om opphold/inreisetilatelse til bosetting, etter personkategori. Måneder. 2014–2019

Kilde: IMDi

Bosettingen går raskere enn tidligere år

IMDi skal bidra til at bosettingen skjer så raskt som mulig. Regjeringens mål er at 90 prosent av flyktningene skal være bosatt i en kommune innen seks måneder etter at oppholdstillatelse er gitt. For barnefamilier i mottak og enslige mindreårige er målet bosetting innen tre måneder.

Som vist i figur 3-1-4 har andelen flyktninger bosatt innen seks måneder økt fra 51 prosent i 2015 til 95 prosent i 2019. Dette var mulig bl.a. fordi det fortsatt er god kapasitet i tjenesteapparatet i kommunene etter den høye bosettingen i årene 2015–2017, med bakgrunn i de store asyl-ankomstene i 2015. Andelen personer bosatt innen seks måneder har aldri vært høyere. Videre er 99 prosent av flyktningene bosatt innen ett år.

60 prosent av barnefamiliene ble bosatt innen tre måneder i 2019, mot kun 24 prosent i 2018. Bedringen skyldes i stor grad at IMDi og UDI har gjennomgått tidsbruken ved uttak og bosetting, og samordnet en reduksjon i tidsbruken. Kommunene har fått kortere svarfrist i den enkelte sak for å oppnå raskere bosetting.

Likevel er det ikke mulig å bosette alle barnefamilier som kommer som overføringsflyktninger innen tre måneder. Avhengig av oppholdsland, trenger UDI mellom fire og syv uker for å arrangere utreisen. I tillegg kartlegger IMDi flyktningenes bakgrunn og tilretteleggingsbehov. Avhengig av de kartlagte behovene, kan det ta tid før IMDi finner en egnet bosettingskommune og videre for kommunen å gjøre nødvendige forberedelser før de kan ta imot flyktningene.

67 prosent av enslige mindreårige flyktninger var bosatt innen tre måneder i 2019 (63 prosent i 2018). Dersom man skiller mellom de som ble bosatt av IMDi og Bufetat⁶, var henholdsvis 75 og 45 prosent bosatt innen tre måneder (hhv. 64 prosent og 54 prosent i 2018).

Bosettingsklare flyktninger som venter i mottak

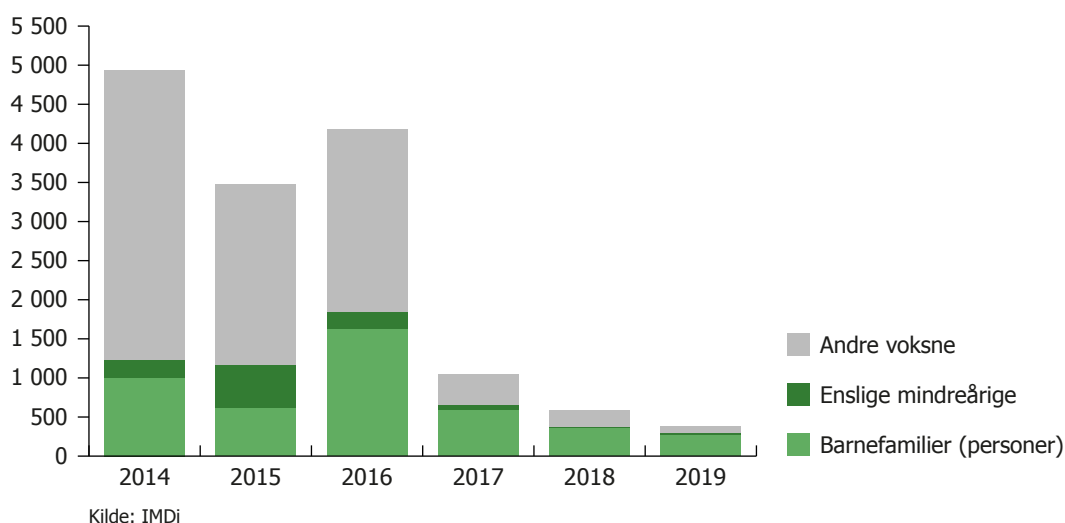
Ved utgangen av 2019 var det 386 personer med vedtak om opphold som bodde i mottak og ventet på en kommune å flytte til. Dette er en betydelig nedgang fra tidligere år og det laveste antallet siden IMDi ble opprettet i 2006.

⁶ Som hovedregel bosetter IMDi de enslige mindreårige over 15 år, mens Bufetat bosetter de mindreårige under 15 år.

Blant de bosettingsklare flyktingene i mottak var det 75 personer med en ventetid på mer enn 12 måneder fra de fikk vedtak som ga grunnlag for bosetting (97 personer i 2018). To tredjedeler av disse var personer som var i familie med noen som ikke kan bosettes. Blant de øvrige, var det i hovedsak personer med svært tunge oppfølgingsbehov som er institusjonsbeboere eller bor på tilrettelagt avdeling.

Median ventetid for de bosettingsklare i mottak ved utgangen av 2019 var 2,2 måneder.

Figur 3-1-6. Bosettingsklare flyktinger i mottak per 31.12., etter kategori. Antall personer. 2014–2019

IMDi arbeid for å korte ned tidsbruken i ulike ledd i bosettingsarbeidet

Målet i bosettingsarbeidet er at bosettingen skal skje raskt og være treffsikker. Flyktinger skal bosettes raskt i kommuner hvor de har gode muligheter for overgang til utdanning eller arbeid. Raskere bosetting bidrar til raskere oppstart i introduksjonsprogram og andre integreringsfremmende aktiviteter i bosettingskommunen, og gjør at flyktingene tidligere kan delta aktivt i samfunnet.

At bosettingen går raskere, ser vi av flyktingenes gjennomsnittlige ventetid⁷, se figur 3-1-5. Ventetiden er betydelig redusert, fra et gjennomsnitt på 4,9 måneder i 2018 til 3,3 måneder i 2019. Dette skjer etter at ventetiden har vært stabil rundt 5 måneder både i år med økende bosetting (2016) og redusert bosetting (2018).

⁷ IMDi angir ventetid som tiden fra en flykting har fått et vedtak om opphold til personen er bosatt i en kommune.

I 2019 har tiden IMDi bruker på å finne en bosettingskommune som vil motta den enkelte flyktning blitt redusert. Det har også tiden fra kommunen sier ja til å ta imot den enkelte til bosettingen faktisk er gjennomført. Dette kan knyttes til at anmodningen er rettet til godt rustede kommuner med høy bosettingskapasitet. Forbedrede digitale verktøy i IMDi som bidrar til å strømlinjeforme saksbehandlingen.

Tilstrekkelig antall vedtak om bosetting i kommunene er en viktig forutsetning for rask bosetting

Det er frivillig for norske kommuner å bosette flyktninger. Kommunenes bosettingsvilje er derfor avgjørende for at flyktningene får etablert seg i en kommune. Hvert år anmoder IMDi kommunene om å ta imot et visst antall flyktninger, på bakgrunn av prognoser for hvor mange som vil ha behov for å bli bosatt det kommende året. En viktig forutsetning for å kunne redusere flyktningenes ventetid, er at kommunene samlet sett vedtar å bosette et tilstrekkelig antall flyktninger i løpet av året.

For 2019 endte det likevel med at antall vedtatte bosettingsplasser overgikk det som viste seg å være det samlede bosettingsbehovet. Dette henger sammen med at bosettingsbehovet endret seg i løpet av året, bl.a. fordi det kom færre overføringsflyktninger enn ventet. Bosettingsbehovet kan endre seg raskt, i begge retninger, og det er derfor viktig med beredskap for opp- og nedbygging av bosettingskapasiteten. Dette gjelder både for IMDi, våre statlige samarbeidspartnere og bosettingskommunene. Derfor er beredskap ett av kriteriene som benyttes når IMDi vurderer hvilke kommuner som skal anmodes om å bosette flyktninger. Anmodningskriteriene bidrar til at kommunene som bes om å bosette flyktninger, er rustet til å bidra til rask og treffsikker bosetting av flyktninger. Les mer om anmodningskriteriene under redegjørelsen for hvordan IMDis bosettingsarbeid tilrettelegger for høyere arbeidsdeltakelse.

Nye digitale løsninger gjør bosettingsarbeidet mer effektivt

Etter at kommunene har vedtatt hvor mange flyktninger de kan ta imot i løpet av året, tildeler IMDi aktuelle personer til kommunen for bosetting. Det er viktig at kommunene raskt svarer på hvorvidt de kan ta imot den enkelte flyktning, og deretter gjennomfører bosettingen så raskt som mulig for å redusere ytterligere ventetid i mottak. For å oppnå dette, må boligtilbudet i kommunene tilgjengeliggjøres raskest mulig etter at den enkelte flyktning har fått positivt vedtak.

Mot slutten av 2018 lanserte IMDi en ny funksjonalitet i IMDinett bosetting⁸, som har bidratt til kortere ventetid fra vedtak om opphold til bosetting. Tidligere har kommunene meldt om mulighet til å ta imot flyktninger og ledige boliger via e-post eller telefon. Dette kan nå registreres direkte i IMDinett bosetting, slik at IMDi til enhver tid har oversikt over hvilke kommuner som har boliger disponible, og når boligen er innflyttingsklar. Dette har bidratt til redusert ventetid ved at flyktninger raskt kan tildeles kommuner hvor det er ledig kapasitet og bolig. Kommunene får også rask tilbakemelding av IMDi, og det tar i gjennomsnitt en knapp uke fra innmelding og til IMDi har gjort en fordeling. Tiden fra innmelding til fordeling bruker IMDi på å vurdere kartleggingsinformasjon om den enkelte flyktning for deretter å vurdere hensiktsmessig bosettingskommune. IMDi tildeler flyktninger til kommuner med vedtak om bosetting også uavhengig av slike innmeldinger, men det er ønskelig at flere kommuner tar i bruk denne funksjonaliteten for raskere bosetting.

IMDi lanserte høsten 2019 et nytt digitalt verktøy for kartlegging av overføringsflyktninger på uttakskommisjon, kalt KomBo⁹. Dette er en tilpasning av både selvregistreringsløsningen for kompetanse¹⁰ og IMDinett mottak, som vil tas i bruk i 2020. IMDi benytter nå KomBo under uttakskommisjoner for å kartlegge overføringsflyktningene som skal bosettes i Norge, både tilretteleggingsbehov ved bosetting og den enkeltes kompetanse. Løsningen gjør at flyktningene på et tidligere tidspunkt enn før kan tildeles en bosettingskommune. Dette underbygger IMDis arbeid for å korte ned tidsbruken i bosettingsarbeidet. Utvidelsen innebærer også bedre oversikt og styringsinformasjon fra uttakene. KomBo ble tatt i bruk siste kvartal av 2019, og gevinsten vil først gjøre seg fullt gjeldende i 2020.

Bosetting av personer med særlige behov

En del av flyktningene har særskilte oppfølgingsbehov knyttet til enten fysiske og/eller psykiske helseutfordringer. Å oppnå treffsikker bosetting for disse kan være utfordrende og tidkrevende. Innhenting av kartleggingsinformasjon tar tid, samtidig som kommunene ofte bruker lang tid på å vurdere om de har ressurser til å gi flyktningen et godt tilbud. I mange tilfeller må IMDi forespørre flere kommuner før vi finner en løsning.

IMDi forvalter en tilskuddsordning som skal bidra til raskere bosetting ved å dekke en del av kommunenes utgifter i forbindelse med bosetting

8 IMDis saksbehandlingssystem for bosetting av flyktninger.

9 Kompetanse og Bosetting

10 Kompass

av personer med særskilte behov (*Tilskudd til bosetting av personer med nedsatt funksjonsevne og/eller atferdsvansker*). I 2019 innvilget IMDi søknader om til sammen ca. 1 mrd. kroner gjennom denne tilskuddsordningen i 2 473 ulike saker.

Blant flyktingene med særskilte oppfølgingsbehov som venter på bosetting i mottak eller institusjon, er det én gruppe som er særlig ressurskrevende. Gruppen består av 10 til 15 personer, hvorav halvparten har varige multifunksjonshemminger, store helseutfordringer og bistandsbehov. Enkelte av disse vil ha behov for institusjonsplass eller eget bo-tiltak. Flere kommuner sier nei til bosetting av disse flyktingene, på grunn av manglende dekning av ekstraordinære utgifter utover de fem årene etter bosetting IMDis tilskuddsordning dekker. IMDi har i samarbeid med UDI, Bufdir, Husbanken og Helsedirektoratet igangsatt et forskningsprosjekt som skal undersøke hvordan offentlig forvaltning kan legge til rette for raskere bosetting av flyktinger med særlige behov. Hensikten er å identifisere utfordringer, og foreslå mulige tiltak og virkemidler som kan bidra til raskere bosetting av disse flyktingene. Arbeidet ferdigstilles sommeren 2020.

IMDis bosettingsarbeid skal tilrettelegge for høyere arbeidsdeltakelse

Rask bosetting i en kommune tilrettelegger for at flyktingene så raskt som mulig kan komme seg i arbeid eller utdanning. Deltakelse i utdanning og arbeid er et viktig integreringsmål i seg selv, samtidig som vi vet at dette også er viktige arenaer for videre integrering, språklæring og sosial tilhørighet. I tillegg til at bosettingen skal skje raskt, skal bosettingen også være treffsikker. Dette innebærer at bosettingen skal skje i kommuner med gode resultater i integreringsarbeidet og at det er en kobling mellom den enkeltes medbragte kompetanse og arbeidsmarkedet i regionen. Videre er hensynet til individuelle behov som sosial tilknytning, helseutfordringer og boforhold viktig for den enkeltes trivsel, som igjen øker sjansen for å lykkes med integreringen¹¹. IMDis arbeid med tidlig igangsetting av kvalifiseringstiltak, anmodning av de rette kommunene, kartlegging av den enkeltes kompetanse og vurdering av den enkeltes behov ved bosetting har bidratt til å legge til rette for at flyktingene raskere kan komme seg i utdanning eller arbeid.

11 Søholt, S., Aasland, A., Onsager, K., og Vestby, G. M. (2012). *Derfor blir vi her: innvandrere i Distrikts-Norge*. Oslo: NIBR.

Tidlig innsats tilrettelegger for raskere overgang til arbeidslivet

Asylsøkere som bor på mottak, har rett og plikt¹² til opplæring i norsk, samt norsk kultur og norske verdier¹³. Tilsvarende norsk kultur og norske verdier, gjennomfører overføringsflyktninger et kulturorienteringsprogram i forkant av avreise til Norge. Programmet gjennomføres av IOM på oppdrag fra IMDi, og dekker temaer som introduksjonsprogram, utdanning, helsevesen, sysselsetting og andre offentlige tjenester. Det blir lagt ekstra vekt på temaer som skikker og vaner, slik at mulige misforståelser i møte med norsk kultur blir redusert, samtidig som det skaper en grunnforståelse for norske verdier og normer.

Disse kvalifiseringstiltakene er en viktig forutsetning for god integrering og deltakelse i samfunnslivet ved å bidra til at flyktningene er bedre rustet til videre kvalifisering etter bosetting.

I 2019 har IMDi begynt utprøving av kulturorientering i forkant av uttakskommisjonene. Formålet er å vurdere når det er hensiktsmessig å gjennomføre kulturorienteringen for å få til rask bosetting. Totalt har ca. 500 flyktninger mottatt kulturorientering i forkant av uttakskommisjoner i 2019, og utprøvingen vil bli evaluert av PROBA som del av en helhetlig evaluering av kulturorienteringsprogrammet. Rapporten ferdigstilles sommeren 2020.

Kompetansekartlegging og karriereveiledning bidrar til at kommunene kan komme tidlig i gang med målrettet kvalifisering

Det er viktig at kommunene raskt kan sette i gang med målrettet kvalifiseringsarbeid etter at en flyktning er bosatt. Dette bidrar til raskere overgang til relevant utdanning og arbeid. IMDi har ansvaret for at personer får kartlagt sin kompetanse før bosetting i en kommune, og det er et mål at samtlige beboere i mottak skal registrere sin kompetanse i kompetansekartleggingsverktøyet Kompass. Informasjon om den enkeltes kompetanse viderefremmes til bosettingskommunen.

52 prosent av målgruppen¹⁴ hadde gjennomført registreringen i 2019. Av flyktningene som ble bosatt fra mottak i 2019, hadde 72 prosent gjennomført kompetansekartleggingen. IMDi kartlegger kompetansen til samtlige overføringsflyktninger som intervjues ved uttakskommisjoner.

¹² Siden september 2018

¹³ Omtales nærmere i kapittel 3.2.

¹⁴ Asylsøkere med høy sannsynlighet for opphold, samt flyktninger med innvilget opphold, som befinner seg på mottak.

IMDi gjennomførte nylig en spørreundersøkelse¹⁵ blant mottakene for å kartlegge deres erfaringer med bruk av Kompass. De fleste mottak oppga at kartleggingen blir gjennomført for omtrent alle som er i målgruppa¹⁶. Mottakene ble også spurt om hva som er grunnene til at noen i målgruppen ikke registrerer sin kompetanse. For beboere med høy sannsynlighet for opphold, svarte seks av mottakene at de har hatt beboere som ikke ønsker å bli kartlagt, fem svarte at beboere ikke har blitt kartlagt fordi de har fått avslag, mens fire svarte at det mangler oversettelse av Kompass til beboerens språk. For beboere med opphold svarte syv mottak at kartlegging ikke kunne gjennomføres fordi beboeren var søkt ut, fem svarte at beboeren ikke ønsker å bli kartlagt og fire at det ikke finnes oversettelse til beboerens språk. Noen andre grunner som ble oppgitt for begge gruppene, er mangel på digital kompetanse, språklige barrierer og at beboere allerede har blitt kartlagt i Sesam.

IMDi benytter kompetanseopplysningene i arbeidet med å finne en bosettingskommune som passer overens med flyktingens kompetanse. For eksempel tar IMDi hensyn til muligheter for høyere utdanning for flyktinger med påbegynt eller medbragt utdanning eller spesialkompetanse. Flertallet av flyktingene har imidlertid ikke medbragt kompetanse som gir grunnlag for å bosette på bakgrunn av kommunens arbeidsmarked. Karriereveiledning har vært prøvd ut for beboere i integreringsmottakene og i enkelte ordinære mottak, og tilbudet har sånn sett et begrenset omfang. Tilbudet organiseres på noe ulike måter, men gjennomføres gjerne i etterkant av kompetansekartlegging. Det innebærer både veiledning individuelt og i gruppe. Kompetanse Norge¹⁷ har det faglige ansvaret for karriereveiledningen.

IMDi har i 2019, i samarbeid med Kompetanse Norge, hatt i oppdrag å prøve ut kompetansekartlegging og karriereveiledning også til familiegjenforente flyktinger og overføringsflyktinger. Fire fylkeskommunale karrieresentre i Østfold, Troms, Hedmark og Akershus og 13 bosettingskommuner har gjennomført en utprøving av kompetansekartlegging og karriereveiledning for bosatte flyktinger høsten 2019, og målgruppen for utprøvingen var overføringsflyktinger og familiegjenforente flyktinger. Det har vært noen utfordringer med utprøvingen og det kom færre overføringsflyktinger og familiegjenforente i utprøvingsskommunene enn forventet.

15 Undersøkelsen ble gjennomført fra desember 2019 til januar 2020. Svarprosenten var på 85 prosent. Det var 22 mottak som svarte på undersøkelsen.

16 18 (82 prosent) av mottakene svarte at de tilrettelegger for at 90–100 prosent av deres beboere i målgruppen kan gjennomføre kompetansekartleggingen.

17 <https://www.kompetansenorge.no/soke-om-tilskudd/tilskudd-til-karriereveiledning-i-asylmottak-for-2019/>

IMDi har behov for bedre kunnskap om hvordan informasjonen fra kompetansekartlegging benyttes av bosettingskommunene, og hvordan opplysninger fra denne kartleggingen kan kobles med kunnskap om kommuner for å bidra til mer treffsikker bosetting. I 2019 har IMDi derfor igangsatt to evalueringsoppdrag, der Fafo og Agenda Kaupang ser på kompetansekartlegging og karriereveiledning og NOVA ser på treffsikker bosetting. Anbefalingene fra Fafo og Agenda Kaupang gjelder imidlertid til kompetansekartlegging og karriereveiledning generelt, enten flyktingene har kommet som familiegjenforente, som overføringsflyktinger eller fra mottak. IMDi vil følge opp funn i evalueringen og anbefalingene fra forskningsprosjektene i utviklingen av tjenestene og overfor aktørene i arbeidet (kommuner, mottak og karrieresentre).

I juni 2019 ble det i tillegg satt i gang utprøving av kompetansekartlegging og karriereveiledning i samarbeid med Kompetanse Norge for nye målgrupper: familiegjenforente og overføringsflyktinger. Utprøvingen ble satt i gang ved fire karrieresentre i samarbeid med 13 kommuner. Hensikten er å vurdere om en utvidelse av målgruppen kan bidra til at flere kan komme raskt i gang med kvalifisering og arbeid.

IMDi har behov for bedre kunnskap om hvordan informasjonen fra kompetansekartlegging benyttes av bosettingskommunene, og hvordan opplysninger fra denne kartleggingen kan kobles med kunnskap om kommuner for å bidra til mer treffsikker bosetting. I 2019 har IMDi derfor igangsatt to evalueringsoppdrag der Fafo ser på kompetansekartlegging og karriereveiledning og NOVA ser på treffsikker bosetting. Sluttrapportene for begge oppdragene overleveres IMDi februar 2020.

IMDi ivaretar individuelle hensyn i bosettingsarbeidet

IMDi jobber for å ivareta individuelle hensyn i arbeidet med å finne en egnet bosettingskommune. I tillegg til muligheten for arbeid og utdanning vektlegges ved bosetting bl.a. forhold som helseutfordringer, eksisterende nettverk (eksempelvis nær familie), vold i nære relasjoner og flyktingens behov for tilrettelegging av tjenester. IMDi vurderer hvilken kommune som raskt kan bosette personen og samtidig ta hensyn til behovene som den enkelte har. Disse opplysningene kartlegges i mottaket eller under intervju på uttakskommisjon.

Integreringsmottakene jobber målrettet med treffsikker bosetting

Formålet med integreringsmottakene er å legge til rette for rask arbeids- og samfunnsdeltakelse for flyktninger. I 2019 har IMDi videreført sitt arbeid med å koordinere den statlige innsatsen med integreringsmottakene.

Personer i målgruppen¹⁸ kan søke om å bo på integreringsmottak. Integreringsmottak skiller seg fra ordinære mottak ved at alle beboere over 18 år får, og forplikter seg til å delta i, tilbud om fulltidsprogram. I fulltidsprogrammet legges prinsippene i introduksjonsloven om individuell tilrettelegging, tett oppfølging, individuell plan og deltakermedvirkning til grunn. Tilbudet skal omfatte opplæring i norsk, kultur- og samfunns-kunnskap, arbeidsrettede aktiviteter, samt kompetansekartlegging, og yrkes- og karriereveiledning. Flyktingene ved integreringsmottak blir som hovedregel bosatt i vertskommunen eller i en nærliggende samarbeidskommune.

Integreringsmottaket, vertskommunen for mottaket, karrieresenter og NAV anbefaler bosettingskommune til IMDi basert på flyktingens registrerte kompetanse, karriereveiledning og kommunenes muligheter. Hensikten med anbefalingsprosedyren er at flyktninger skal bli bosatt i en kommune som har et utdanningstilbud eller arbeidsmarked, som passer overens med flyktingens bakgrunn og behov. Kartleggingsinformasjonen overleveres til bosettingskommunen. I tillegg gjennomfører integreringsmottakene en overføringssamtale med kommunen. Arbeidet med integreringsmottak, herunder grundigere kartleggingsinformasjon til bosettingskommunene, fremheves som et viktig bidrag til integreringsarbeidet av Riksrevisjonen¹⁹.

Bosettingskommunene oppgir at personene bosatt fra integreringsmottak kan mer norsk, har bedre kjennskap til utdannings- og arbeidsmarkedet og har bedre forståelse for eget kvalifiseringsløp. De oppgir også at deltakelsen i fulltidsprogram i mottaket tilrettelegger for rask overgang til introduksjonsprogrammet²⁰.

18 Målgruppen for integreringsmottak er voksne og familier som har søkt om beskyttelse i Norge, og som har fått oppholdstillatelse eller som har stor sannsynlighet for å få det.

19 Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med å integrere flyktninger og innvandrere gjennom kvalifisering til arbeid, <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Dokumentserien/2019-2020/dok3-201920/dok3-201920-004/>

20 Rambøll (2019). *Evaluering av integreringsmottak*. <https://no.ramboll.com/-/media/files/rno/publikasjoner/evaluering-av-integreringsmottak.pdf?la=no>

De 357 flyktingene som ble bosatt fra integreringsmottak i 2019, ble bosatt raskere enn flyktinger bosatt fra ordinære mottak. Ventetidene var henholdsvis 2,9 måneder og 3,4 måneder. I tillegg kommer de raskere i gang med introduksjonsprogram enn andre flyktinger. Mens det i gjennomsnitt tar 12 uker fra bosetting til oppstart av introduksjonsprogram for flyktinger generelt, tar det om lag tre uker²¹ for flyktinger som bosettes fra integreringsmottak. Dette gir en kontinuitet mellom fulltidsprogrammet som gis i mottak, og kvalifiseringen som skjer etter bosetting. IMDi mener at dette, sammen med kartleggingsarbeidet i integreringsmottakene, kan bidra til raskere overgang til arbeid og utdanning. Dette er det imidlertid for tidlig å konkludere med, da det fremdeles er få som både har blitt bosatt fra integreringsmottak og avsluttet introduksjonsprogrammet²².

For å sikre felles forståelse for oppdraget og for å skape og opprettholde et sterkt fagmiljø knyttet til integreringsmottak har IMDi gjennomført månedlige møter med UDI, Kompetanse Norge og Arbeids- og velferdsdirektoratet. Videre har det vært jevnlig kontakt med klyngene²³, inkludert tre fellessamlinger gjennom året, i tillegg til en større samling i Steinkjer i september.

Potensial for at flere kan delta i fulltidsprogram

En utfordring med integreringsmottakene er at det kun er en liten andel av målgruppen for ordningen som har fått plass. En årsak er at det tar for lang tid fra det søkes om plass i integreringsmottak, til plass tildeles. Dette har i mange tilfeller ført til at de som søker har blitt midlertidig plassert i et ordinært mottak, og at de rekker å etablere seg der før plass i integreringsmottak blir ledig. Resultatet blir ofte at søkerne trekker søknaden, og blir boende i ordinært mottak inntil bosetting. IMDi mener dette er en av de viktigste årsakene til at det er krevende å sikre fullt belegg i integreringsmottakene, og også til at integreringsmottaket i Larvik ble lagt ned 31.10.2019. IMDi ble i desember 2019 enige med UDI om å vurdere rekrutteringen til integreringsmottakene. Dette arbeidet vil starte opp i 2020.

21 Antall uker fra bosetting til oppstart i introduksjonsprogrammet for flyktinger generelt er hentet fra NIR. Antall uker for flyktinger som fra integreringsmottak er basert på undersøkelse blant kommuner som bosetter fra integreringsmottak, per 31.12.2019. 18 av totalt 40 kommuner/bydeler besvarte undersøkelsen.

22 Rambøll (2019). *Evaluering av integreringsmottak*. <https://no.ramboll.com/-/media/files/rno/publikasjoner/evaluering-av-integreringsmottak.pdf?la=no>

23 Klyngene er en betegnelse som omfatter aktørene som samarbeider med oppdraget om integreringsmottak, inkludert mottaket, vertskommunen for mottaket, karrieresenter og NAV.

3.2 Kvalifisering for varig tilknytning til arbeidslivet

Opplæring for asylsøkere i mottak

Norsk-opplæring

806*
deltakere

Norsk kultur og norske verdier

492*
deltakere

Introduksjonsprogram

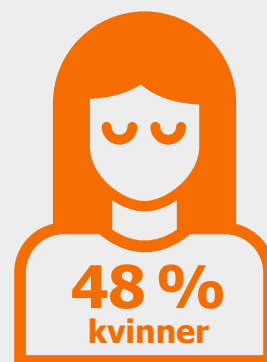
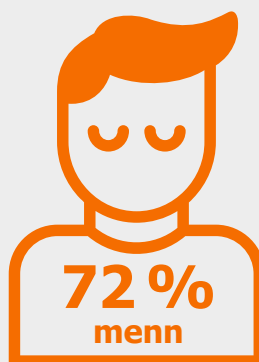
20 857*
deltakere

Opplæring i norsk og samfunnskunnskap

33 837*
deltakere

63 %

av de som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2018 var i arbeid eller utdanning ett år etter endt introduksjonsprogram.

Kilde: SSB

JOBBSJANSEN DEL A

Prosjekter for innvandrerkvinner som står langt fra arbeidslivet.

80,3
MILL. KR

til **31 prosjekter**
med ambisjoner om
1 022 deltakere i 2019

JOBBSJANSEN DEL B

Mer grunnskoleoppl. til ungdom

70,0
MILL. KR

til **18 prosjekter**
på **72 skoler**

TILSKUDD

til utvikling av kommunale integreringstiltak

50,8
MILL. KR

49
PROSJEKTER

9,7 MILL. KR

Mentor- og traineeordninger

6,4 MILL. KR

Etablereropplæring

* Foreløpige tall

3.2 Kvalifisering for varig tilknytning til arbeidslivet

Hovedmålet for integreringspolitikken er at innvandrere i større grad deltar i arbeids- og samfunnsniv. En sentral del av dette er at nyankomne innvandrere og flyktninger blir tilbudt kvalifiseringstiltak som gir dem en varig tilknytning til arbeidslivet. Kvalifiseringstiltakene skal fylle gapet mellom kompetansen den enkelte nyankomne innvandrer har, og det arbeidsmarkedet krever. Den medbrakte kompetansen skal bli kartlagt allerede før bosetting for å sikre at flyktningene raskt kan starte i kvalifisering.

IMDi leverer ikke selv de konkrete kvalifiseringstiltakene, og har ikke tjenester direkte rettet mot flyktninger og innvandrere på kvalifiseringsfeltet. Gjennom de virkemidlene IMDi har til rådighet skal aktørene bli bedre i stand til å foreta gode prioriteringer og utvikling av praksis. Dette skal øke kvaliteten i arbeidet med kvalifisering av flyktninger og innvandrere.

IMDi har bidratt til utviklingen av den nye integreringsloven, og et sentralt grep her er standardiserte elementer som skal bidra til høyere kvalitet i introduksjonsprogrammet.

IMDi forvalter tilskuddsordninger til utvikling og gjennomføring av kvalifiseringstiltak. Vi har også prøvd ut og implementert nye tiltak. IMDi har videre ansvar for tiltak som skal bidra til høyere sysselsetting, rettet mot arbeidsgivere og allmenheten.

I dette kapittelet beskriver vi IMDis aktiviteter og resultater i 2019, og antatt virkning på målene i henhold til parametere, krav og oppdrag.

IMDis pådriver- og samordningsarbeid for kvalifisering og varig tilknytning til arbeidslivet

IMDi har rollen som både pådriver og samordner overfor aktører på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå for å styrke kommunenes, sektormyndigheters og andre samarbeidspartners kompetanse og arbeid for integrering, kvalifisering og mangfold.

IMDi har gjennom hele 2019 arbeidet for å gjøre kvalifiseringstilbudene til nyankomne innvandrere mer effektive og målrettede. Kommunene har fått tilbud om veiledning og kompetansehevingstiltak, bl.a. gjennom deltagelse på IMDi's fagverksted.

IMDi skal bidra til at kommunene kan jobbe kunnskapsbasert. Vi har gjennomført evalueringer, FoU-prosjekter og fulgt opp prosjekter som mottar tilskudd for å sikre god veiledning av kommunene.

Det er mange aktører på kvalifiseringsfeltet, og kvalifisering av nyankomne innvandrere skjer i skjæringsfeltet mellom voksenopplæring, ordinær utdanning og arbeidsmarkedstiltak i regi av NAV. Det er et stort behov for samordning av aktører, ordninger og virkemidler, og samarbeid mellom både kommuner, fylkeskommuner, ulike sektormyndigheter, næringsliv og frivilligheten. IMDi har derfor hatt aktiviteter både på kommunalt, regionalt og nasjonalt nivå.

IMDi har en viktig rolle som pådriver og samordner for varig deltagelse i arbeidslivet for flyktninger og andre med innvandrerbakgrunn. IMDi formidler kunnskap, utvikler og tilbyr verktøy og deler erfaringer om hvordan virksomheter kan øke mangfoldet gjennom rekruttering. Vi formidler kunnskap om hvordan mangfoldsledelse kan bidra til merverdi for virksomheter. Målgruppen er virksomheter i både offentlig og privat sektor og partene i arbeidslivet. IMDi's innsats skal bidra til å øke rekruttering og sikre bærekraftig tilknytning til arbeidslivet for innvandrere. For mer om IMDi's samarbeid med aktører innen frivillighet og samfunnsliv, se kapittel 3.3. *Høy deltagelse i samfunnslivet.*

Samordning, opplæring og veiledning for bedre kvalifisering

I januar 2019 samarbeidet Arbeids- og velferdsdirektoratet, IMDi, Utdanningsdirektoratet og Forum for fylkesutdanningsjefer om et felles ledermøte. De årlige felles ledermøtene har blitt en viktig arena for å bygge relasjoner, dele erfaringer og bidra til en felles plattform i det regionale arbeidet med kvalifisering og integrering. Fylkesutdanningssjefene, regiondirektørene i IMDi, fylkesdirektørene i NAV, samt representanter fra ledelsen og utvalgte nøkkelpersoner i Kompetanse Norge, Utdanningsdirektoratet, IMDi og Arbeids- og velferdsdirektoratet deltok. Samlingen hadde fokus på ambisjonene i regjeringens integreringsstrategi, inkluderingsdugnaden og ikke minst fylkeskommunenes fremtidige oppgaver innen kompetanse og integrering.

Innvandrere er en viktig målgruppe for forsøk med modulstrukturert opplæring. Dette er forsøk for å utvikle mer fleksible formelle opplæringsløp. IMDi videreførte samarbeidet med Utdanningsdirektoratet og Kompetanse Norge om utvikling av forsøkene i 2019.

IMDi videreførte kompetansehevingprogram, i form av fagverksted, for programrådgivere og andre som jobber med kvalifisering av målgruppen. Formålet med kompetansehevingen er først og fremst å bedre kvaliteten i kommunenes introduksjonsprogram og kvalifiseringsarbeid gjennom erfaringsdeling. Videre prøvde IMDi ut målrettede tiltak overfor kommuner som ønsker å utvikle et bedre tilbud til deltakere som har arbeidsrettede løp i introduksjonsprogrammet.

Andre aktiviteter for bedre samordning, opplæring og veiledning omfattet:

- ♦ regionale fagsamlinger for gjensidig informasjonsformidling og samarbeid med bl.a. NAV, fylkeskommunene og fylkesmennene med vekt på økt bruk av formell utdanning og kvalifisering
- ♦ samlinger og veiledningsmøter med kommuner som mottar midler gjennom våre søknadsbaserte tilskuddsordninger
- ♦ kurs for sertifisering i ICDP foreldreveiledning for kommuneansatte som jobber med deltakere i introduksjonsprogrammet i samarbeid med Bufdir
- ♦ konferanse på OsloMet i samarbeid med Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO) og fylkeskommunale skoleeiernettverk, med fokus på å utvikle opplæringstilbudet til ungdom mellom 16–24 år med kort botid i Norge

Pådriver og samordning for styrking av mangfoldskompetanse i norsk arbeidsliv

IMDi deltar i det statlige mangfoldsnettverket, som i dag består av ni statlige virksomheter. Formålet med nettverket er å dele erfaringer og bidra til videreutvikling av mangfoldsarbeidet i virksomhetene. Til sammen representerer nettverket 70 000 arbeidsplasser. Nettverket møtes hver sjettede uke.

I 2018 ble Standard for mangfoldsledelse (NS 11201:2018) lansert. Formålet med standarden er å gi organisasjoner i offentlig, privat og frivillig sektor et rammeverk og et verktøy for hvordan de skal lede mangfold på en hensiktsmessig måte og dra nytte av fordelene ved mangfoldet. IMDi er medlem av komiteen som har utviklet standarden. Komiteen har jobbet videre med utvikling av en veileder for bruk av standarden, og har

fremmet den norske standarden for ISO med tanke på å gjøre standarden internasjonal.

IMDi er medlem i arbeidsgruppen WG8 Diversity and Inclusion, under komiteen ISO/TC 260 Human Resources Management, som skal utvikle internasjonal standard for mangfold og inkludering i organisasjoner verden over. I 2019 har komiteen ferdigstilt utkast til internasjonal standard som ble sendt på høring. Første høringsrunde avsluttes våren 2020.

IMDi formidler tilgjengelig og oppdatert kunnskap, samt erfaringer og gode eksempler om mangfold i arbeidslivet gjennom vår LinkedIn-profil. Ved utgangen av 2019 hadde IMDi drøye 2 300 følgere, og antallet øker hver uke.

Status for kvalifiseringsordningene i 2019

Opplæring for asylsøkere i mottak

Det første kvalifiserende tilbudet personer med fluktbakgrunn får i Norge, er norskopplæring for asylsøkere i mottak (175 timer) og opplæring i norsk kultur og norske verdier (50 timer). Det er obligatorisk for kommuner med asylmottak å tilby opplæringen og asylsøkerne i mottak har plikt til å delta i opplæringen.¹

Norskopplæring for asylsøkere i mottak

Målet med norskopplæring i mottak er å gi asylsøkere et ferdighetsnivå i norsk som setter dem i stand til å bruke eller bygge videre på sin kompetanse i utdanning, arbeid og samfunnsliv for øvrig. Foreløpige tall fra NIR viser at 806 av 1 660 asylsøkere i målgruppen² fikk norskopplæring i 2019 (1 089 av 3 061 i 2018). Andelen asylsøkere som deltok i opplæring ser ut til å ha økt til 49 prosent i 2019 fra 36 prosent i 2018.

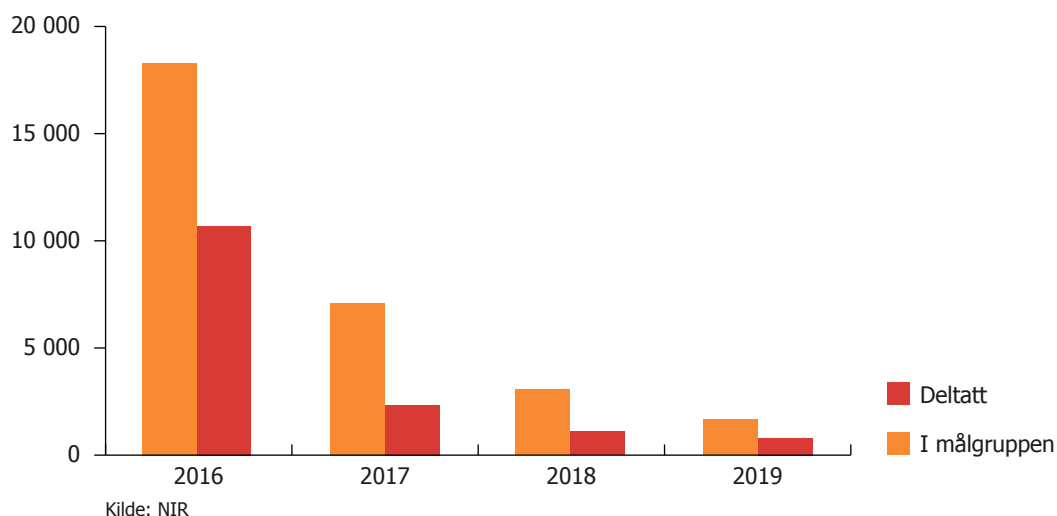
Iht. lovendringen som trådte i kraft 1.9.2018, var det i 2019 962 asylsøkere som hadde plikt til norskopplæring for asylsøkere (430 i 2018). 661 (69 prosent) av disse hadde deltatt i norskopplæring innen utgangen av året (44 prosent i 2018). Innføringen av plikt til opplæring ser ut til å ha bidratt til at flere deltar.

¹ Før 1. september 2018 var det frivillig for kommunene å tilby opplæring og frivillig for asylsøkeren å delta.

² Asylsøkere over 16 år som bor i mottak og som ikke har fått endelig vedtak om opphold. Det er ting som tyder på at datagrunnlaget gir en for bred målgruppe for norskopplæring for asylsøkere i mottak. IMDi arbeider med å forbedre datakvaliteten.

Blant personer som kom inn i målgruppen i 2018, hadde 65 prosent begynt opplæring innen tre måneder. Om lag en tredjedel hadde fullført sine 175 timer innen ett år etter de hadde søkt asyl. Dette er en bedring fra 20 prosent av de som søkte asyl i 2017. En av årsakene til at det fremdeles er flere som ikke rekker å fullføre, er at de får et vedtak som danner grunnlag for opphold.

Figur 3-2-1. Personer i målgruppen og deltakere i norskopplæring for asylsøkere i mottak. Antall personer. 2016–2019 (foreløpige tall for 2019)

Opplæring i norsk kultur og norske verdier

Fra 2017 kunne asylsøkere i ordinære mottak få tilbud om 50 timer opplæring i norsk kultur og norske verdier fra sin vertskommune, og ordningen ble obligatorisk fra september 2018. Målet med opplæring i norsk kultur og norske verdier er å gi asylsøkere en tidlig introduksjon til norske lover, regler, verdier, omgangsformer og kultur i vid forstand.

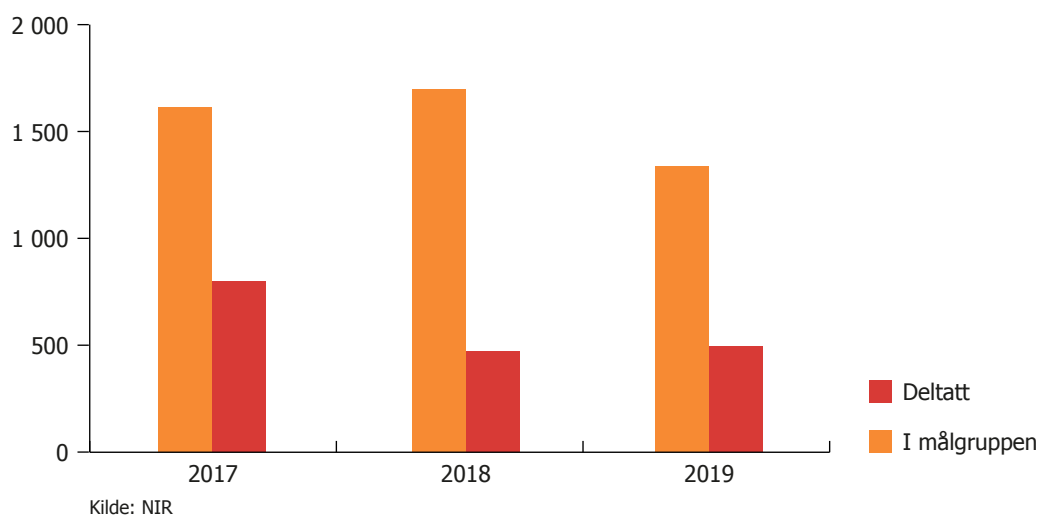
Foreløpige tall fra NIR viser at 474 av 1 174 asylsøkere i målgruppen³ deltok i opplæring i løpet av 2019, noe som tilsvarer 40 prosent (29 prosent i 2018). Innføringen av plikt til opplæring ser ut til å ha bidratt til at flere deltar. Totalt 23 av 27 vertskommuner har gitt opplæring i norsk kultur og norske verdier i 2019 (57 kommuner i 2018).

³ Målgruppen for opplæring i norsk kultur og norske verdier er definert likt som for norskopplæring for asylsøkere i mottak. Når antallet i målgruppen i sistnevnte ordning er såpass mye høyere, skyldes dette i all hovedsak at opplæring i norsk kultur og norske verdier ikke ble innført før 2017. Mange i målgruppen for opplæring i asylnorsk søkte asyl før 2017.

I en nylig spørreundersøkelse IMDi sendte til vertskommunene for mottak, viser foreløpige tilbakemeldinger at det er flere praktiske utfordringer som hindrer høyere deltakelse. Blant disse nevnes mangel på forutsigbarhet i mottaksdriften, flytting av beboere mellom mottak og mange ulike språkgrupper.

Blant asylsøkerne som kom i 2018, hadde 43 prosent begynt opplæring innen tre måneder. 259 av dem hadde fullført sine 50 timer innen ett år etter de hadde søkt asyl. Dette tilsvarer om lag en tredjedel, og er en bedring fra 20 prosent av de som søkte asyl i 2017.

Figur 3-2-2. Personer i målgruppen og asylsøkere som deltok i 50 timer norsk kultur og norske verdier i løpet av året. Antall personer. 2017–2019 (foreløpige tall for 2019)

Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere

Et av de viktigste tiltakene for å kvalifisere nyankomne innvandrere er opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

Foreløpige tall for 2019 viser at 33 837 personer deltok i opplæring i norsk og samfunnskunnskap i løpet av året (40 615 deltakere i 2018). Om lag 6 av 10 deltakere i norskopplæringen var også deltakere i introduksjonsprogrammet.

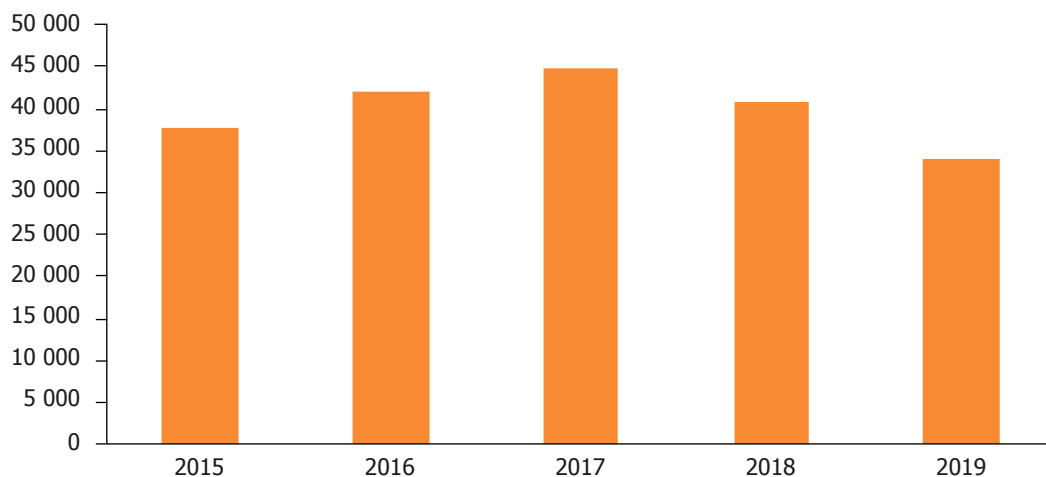
Rask oppstart i norskopplæring

Kommunen har en lovfestet plikt til å gi tilbud om opplæring til personer som har rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Tilbudet skal gis så snart som mulig og senest innen tre måneder etter bosetting i kommunen.

Blant de 8 400 personene som fikk rett og plikt til opplæring i 2018 startet 50 prosent i norskopplæringen innen tre måneder (48 prosent året før). Deltakere i introduksjonsprogram starter noe raskere med norskopplæring enn resten av målgruppen. I 2018 startet 59 prosent⁴ av deltakerne norskopplæring innen tre måneder.

IMDi gjennomførte i 2019 en analyse for å kartlegge årsaker til sen oppstart i opplæring i norsk og samfunnskunnskap basert på data fra NIR. Analysen viste at det er stor variasjon mellom kommunene når det gjelder hvor mange måneder det tar før deltakerne begynner i norskopplæring. Videre ser vi blant annet at noen kommuner unnlater å registrere årsaker til fritak fra opplæring i NIR. Analysen viser også at mange personer i aldersgruppen 16–25 år blir registrert som «sene oppstartere». Det er en ønsket praksis at disse ungdommene deltar i ordinær grunnsopplæring i stedet for opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Først på et senere tidspunkt⁵, når det blir søkt om fritak fra plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap, vil disse ungdommene falle ut av statistikken over de som starter sent. Andre sentrale funn er at det er langt flere menn enn kvinner i aldersgruppen 16–25 år som ikke begynner i norskopplæring innen tre måneder.

Figur 3-2-3. Deltakere i opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Antall personer. 2015–2019. (foreløpige tall for 2019)

Kilde: NIR

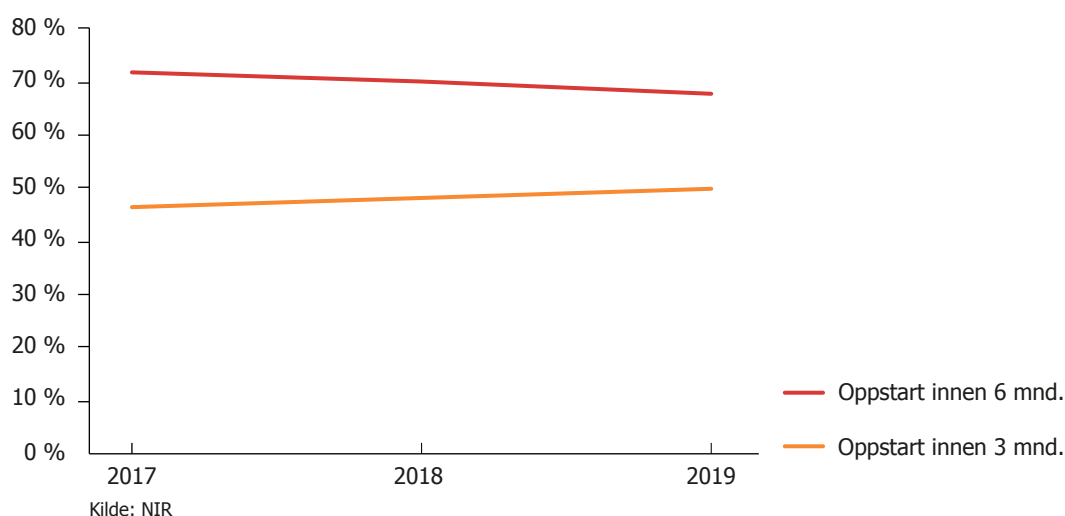
4 Blant deltakere i introduksjonsprogram fikk 3 262 personer rett og plikt til norskopplæring i 2018.

5 Deltakere med rett og/eller plikt til norskopplæring som deltar i grunnskoleopplæring og videregående opplæring kan stå oppført i NIR som personer som ikke har påbegynt opplæring i norsk og samfunnskunnskap i ett år eller lenger. Dette skjer fordi det er først når personen har avlagt eksamen, at personen får innvilget fritak fra norskopplæring. Fritak innvilges etter eksamen, det vil si etter ett år eller mer.

I IMDis kommuneundersøkelse 2019 ble kommunene spurt om praksis og erfaringer knyttet til oppstart av norskopplæring. Undersøkelsen viste at de fleste kommunene formidler informasjon om sitt opplæringstilbud på kommunens nettsider. Det er derimot bare om lag 35 prosent som sender ut brev til nyinnflyttede på ulike språk for å sikre at personer med rett og plikt faktisk mottar og forstår informasjonen. I kommuneundersøkelsen ble det også stilt spørsmål til kommunene om ulike barrierer for at deltakerne starter i norskopplæring innen tre måneder etter at de fikk rettighet og plikt til å delta. Kommunene oppgir at den hyppigste årsaken til sen oppstart er omsorg for barn under ett år, etterfulgt av mangel på barnepass.

Vi har med innspill fra brukerråd for IMDinett med representanter fra kommunene, utviklet en ny rapport i NIR. Rapporten skal gi kommunene oversikt over hvilke personer som til enhver tid skal tilbys norskopplæring, inklusiv innflyttede fra andre kommuner. Rapporten skal bidra til at en større andel av nyankomne innvandrere starter i opplæringen innen tre måneder. NIR-rapporten planlegges lansert første halvår 2020.

Figur 3-2-4. Oppstart i opplæring i norsk og samfunnskunnskap, innen henholdsvis 3 og 6 måneder. Prosent. 2017-2019 (foreløpige tall for 2019)

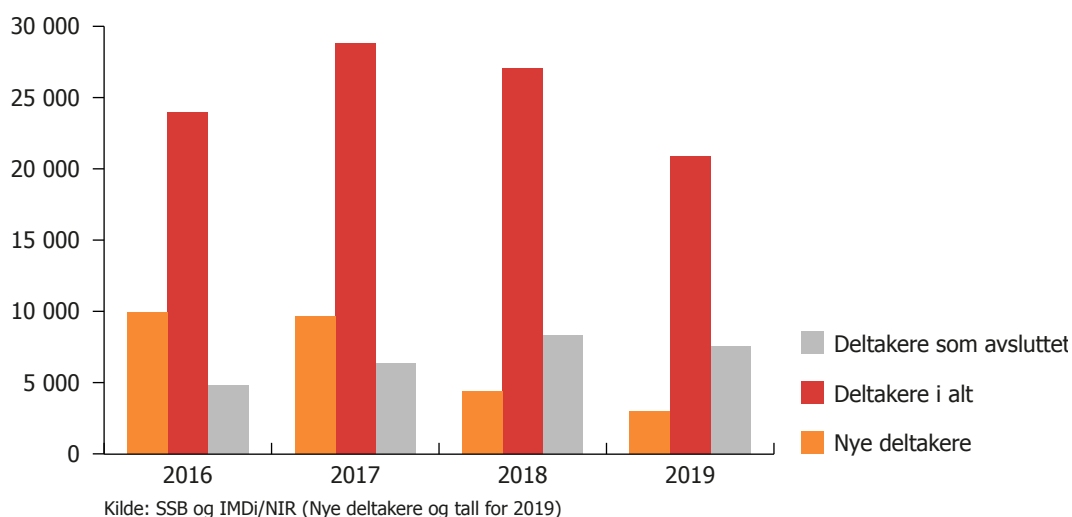

Gjennomføring av opplæring i norsk og samfunnskunnskap

Per 31.12.2019 hadde 70 prosent av de 19 476 personene som fikk rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap i 2016 gjennomført opplæringen innen tre år. Seneste sammenlignbare data er for 2011-kohorten, der 88 prosent hadde gjennomført innen tre år. Vi antar at nedgangen kan knyttes til usikkerhet i datagrunnlaget.

Grunnen til at ikke flere har gjennomført opplæringen innen tre år kan skyldes at resultatet er eksklusiv personer i målgrunnen som innen treårsperioden er innvilget permanent oppholdstillatelse og/eller statsborgerskap, men som ikke er registrert med gjennomført norskopplæring i NIR. Personene kan ha benyttet private godkjente tilbydere og levert dokumentasjon til utlendingsmyndighetene direkte uten at gjennomført norskopplæring er registrert i NIR. Ett av vilkårene for å få innvilget permanent opphold og/eller statsborgerskap er dokumentasjon på gjennomført pliktige timer opplæring i norsk og samfunnskunnskap, eller bestått prøve⁶.

Figur 3-2-5. Nye, avsluttede og totalt antall deltakere i introduksjonsprogram. Antall personer. 2016-2019 (foreløpige tall for 2019)

Introduksjonsprogrammet

Foreløpige tall viser at det i 2019 var 20 857 flyktninger som hadde deltatt i introduksjonsprogram.

6 av 10 starter i introduksjonsprogram innen tre måneder

Av de personene som fikk rett og plikt til introduksjonsprogram i 2019, startet 63 prosent i programmet innen tre måneder (foreløpige tall). Dette er en noe høyere andel enn i 2018, da 60 prosent startet innen tre måneder. Vi ser at de yngste deltakerne, i alderen 18 til 25 år, starter raskest i introduksjonsprogrammet, og menn starter noe raskere enn kvinner.

⁶ Dersom tallgrunnlaget også inkluderer personer som fylte vilkårene for permanent oppholdstillatelse og/eller statsborgerskap øker andelen til 80 prosent av personene som fikk rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap i 2016.

Grunnskole og videregående opplæring som tiltak i introduksjonsprogram i 2019

En stadig større andel av deltakerne i introduksjonsprogram deltar i formell kvalifisering som tiltak i programmet. Foreløpig tall for 2019 viser at 27 prosent av deltakerne hadde grunnskoleopplæring og 12 prosent hadde videregående opplæring som del av sitt program. I 2018 var tallene hhv. 23 prosent og 10 prosent.

I 2019 har IMDi i sitt formidlingsarbeid overfor kommuner og fylkeskommuner fortsatt vektlagt målsettingen om økt tilbud om formell kvalifisering til deltakere i introduksjonsprogrammet. Vi har også holdt to regionale kvalifiseringskonferanser der videregående fagopplæring for flerspråklige voksne har vært tema.

Stabile resultater for deltakere som avslutter introduksjonsprogram – målt ett år etter avsluttet program

SSBs statistikk over tidligere deltakere i introduksjonsprogram viser at 63 prosent av de som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2017 var i arbeid eller utdanning ett år etter endt program. Året før var andelen 62 prosent⁷. Som tidligere år er det store forskjeller mellom menn og kvinner. 72 prosent av mennene og 48 prosent av kvinnene var i arbeid og/eller utdanning ett år etter avsluttet program. Året før var de tilsvarende andelene 71 og 50 prosent.

IMDis innsats for å forbedre resultatene i introduksjonsprogram

Kompetanseheving gjennom fagverksted

IMDi arrangerte også i 2019 fagverksted for kompetanseheving av programrådgivere og andre som jobber med kvalifisering av innvandrere. Tema i 2019 var *Frihet til å jobbe*; hvordan helseutfordringer og negativ sosial kontroll kan hindre gode kvalifiseringsløp for nyankomne flyktninger og innvandrere. Fagverksted ble gjennomført tre ganger i løpet av høsten, og til sammen deltok 825 personer fra 187 kommuner.

Veilederen *Håndbok for håndtering av saker om tvangsekteskap, barneekteskap, negativ sosial kontroll og æresrelatert vold* som ble utarbeidet til årets fagverksted, ble svært etterspurt, og er publisert på imdi.no. Skeiv Verden og IMDis minoritetsrådgivere bidro med stand på fagverkstedene. Kompetanseteamet, Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (region Øst), Trondheim kommune,

⁷ Kilde: SSB, publisert i desember 2019

Dansk Flyktningshjælp, Fryshuset i Göteborg, Kirkens Bymisjon i Trondheim og Kunnskapsdepartementet bidro også med faglig innhold.

Alle læringsverkstedene som ble avholdt på fagverkstedet er gjort tilgjengelig i praksisbanken på imdi.no, og foredragene fra plenum ble filmet og er delt på imdi.no. Evaluering av arbeidet med fagverksted i 2019 vil bli ferdigstilt i løpet av første halvår 2020.

Satsing for økt måloppnåelse

I 2019 deltok 44 kommuner i prosjektet *Satsing for økt måloppnåelse*. Kommunene deltok i en kartleggingsfase, for deretter å delta på to prosessbaserte samlinger. Samlingene hadde som formål å identifisere hvordan kommunene kan forbedre og utvikle arbeidsrettede tiltak for deltakere i introduksjonsprogram som har lite eller ingen skolebakgrunn. Fra hver av kommunene deltok flyktningsjeneste, voksenopplæring og NAV i kartleggings- og utviklingsarbeidet. I tillegg deltok representanter fra NAV fylke, fylkesmannen og fylkeskommunene.

Kommunene som deltok kartla arbeidsmarkedet i sin kommune og region, og ble oppfordret til å inngå samarbeidsavtaler med lokale arbeidsgivere om arbeidsrettede tiltak og kvalifisering av introduksjonsdeltakere. Ifølge evalueringen fra Rambøll oppga 44 prosent av respondentene at det hadde skjedd endringer i kommunenes integreringsarbeid underveis eller etter deltakelsen på fagsamlingene (*Satsing for økt måloppnåelse (SØM)*). *Dokumentasjon av konsept og fagsamlinger* Rambøll-rapport 2019).

IMDi har som en del av prosjektet utviklet en modell for kommuner som ønsker å utvikle arbeidsrettede løp for deltakere i introduksjonsprogram med lite eller ingen skolebakgrunn. Modellen og tilhørende verktøy er samlet i en digital håndbok⁸ på imdi.no (publisert i 2019).

Standardiserte elementer

IMDi videreførte i 2019 oppdraget om å utarbeide standardiserte elementer i introduksjonsprogrammet i samarbeid med Kompetanse Norge. Direktoratene samarbeider tett om oppdraget, under ledelse av IMDi. Formålet er å etablere et introduksjonsprogram som er mer målrettet og har høyere kvalitet enn dagens tilbud.

IMDi skal utvikle lett tilgjengelige minimumskrav/kvalitetsstandarder, faglige anbefalinger og verktøy slik at det blir enklere for kommunen

8 <https://www.imdi.no/om-imdi/aktuelt-na/modell-for-utvikling-av-arbeidsrettede-lop/>

å planlegge, utforme og gjennomføre individuelle kvalifiseringsløp for deltakere i introduksjonsprogrammet. Det er et mål at flere standardiserte elementer skal være utviklet og klare til bruk innen ny lov om integrering trer i kraft.

I august 2019 oversendte IMDi og Kompetanse Norge forslag til standardiserte elementer for deltakere i introduksjonsprogrammet med liten eller ingen skolebakgrunn. Elementene som er utviklet er praksis, digital kompetanse, foreldreveiledning og tilbud i omsorgspermisjon.

Høsten 2019 startet direktoratene utvikling av elementer for deltakere med medbrakt kompetanse. Det ble gjennomført en workshop i november 2019 med 70 deltakere fra lokalt, regionalt og sentralt nivå for å få innspill.

Direktoratene arbeider også med utvikling av elementet livsmestring. Dette elementet er omtalt i forslag til ny lov om integrering, og er foreslått å bli obligatorisk. Alle minimumskrav, kvalitetsstandarder, faglige anbefalinger, verktøy og nettressurser knyttet til de standardiserte elementene skal samles og gjøres lett tilgjengelig for kommunene i en digital løsning. Konseptfasen for dette digitaliseringsarbeidet startet i oktober 2019.

Forsøk med modulstrukturert opplæring

Kompetanse Norge og Utdanningsdirektoratet jobbet i 2019 videre med, og utvidet, forsøk med modulstrukturert opplæring for voksne på grunnskolenivå og forsøk med modulstrukturert fag- og yrkesopplæring. Formålet med forsøkene er at flere voksne skal oppnå formell kompetanse. IMDi har samarbeidet med Kompetanse Norge for å bidra til at deltakere i introduksjonsprogram får ta del i forsøkene.

I arbeidet med modulisert fag- og yrkesopplæring har IMDi deltatt i en nasjonal prosjektgruppe sammen med sektoransvarlige direktorater.

Viktige arbeidsområder i 2019 har vært å identifisere hindringer i regelverk, samt å formidle informasjon til kommunene. Prosjektgruppen har påbegynt arbeid for å avklare forholdet mellom mottak av lærlingelønn og introduksjonsstønad for deltakere i introduksjonsprogram som deltar i modulforsøk i videregående fagopplæring.

Andre ordninger og virkemidler for økt deltakelse i arbeidslivet

Jobbsjansen

Jobbsjansen del A: Prosjekter for innvandrerkvinner utenfor arbeidslivet

Formålet med ordningen er å øke sysselsettingen blant innvandrerkvinner som står langt fra arbeidsmarkedet og som har behov for grunnleggende kvalifisering.

IMDi gir tilskudd til kommunene til gjennomføring av prosjekter. Det ble i 2019 innvilget totalt 80,3 mill. kroner til 31 prosjekter til kommuner i ulike deler av landet. Det var 5 prosjekter som var nye i 2019, mens de øvrige 26 var prosjekter som ble videreført fra tidligere år.

Til sammen har prosjektene satt seg som mål å ha 1 022 deltakere i 2019. Informasjon om faktisk antall deltakere i 2019 vil foreligge ved prosjektrapportering 1. kvartal 2020. Resultatene for 2019, deltakernes overgang til arbeid eller utdanning etter avsluttet program, vil foreligge i mai 2020. IMDi følger opp og veileder tilskuddsmottakerne for å sikre en god og effektiv forvaltning av midlene. I 2019 ble det avholdt regionale oppfølgingsmøter for prosjektene i *Jobbsjansen del A* i regi av IMDi. Samlingene er viktige arenaer for nettverksbygging og deling av erfaringer og kunnskap om gode kvalifiseringsløp.

Jobbsjansen del B: Mer grunnskoleopplæring til innvandrerungdom

Formålet med ordningen er at innvandrerungdom, i alderen 16–24 år med kort botid i Norge, skal få bedre muligheter til å fullføre videregående opplæring. Målgruppen er ungdom som har rett til videregående opplæring, men som ikke har opparbeidet seg godt nok faglig grunnlag og tilstrekkelige norskerferdigheter for å ta del i ordinær videregående opplæring. Ordningen har bidratt til etablering av kombinasjonsklasser⁹.

IMDi gir tilskudd til fylkeskommunene til gjennomføring av prosjekter. I 2019 ble det innvilget totalt 70 mill. kroner i tilskudd til 18 prosjekter på 72 skoler (i hovedsak videregående skoler).

Alle fylkeskommunene har fått prosjektstøtte. 81 kommuner hadde i forbindelse med tilbudene et formelt samarbeid med sin fylkeskommune. I 2018 ble det innvilget tilskudd til 23 prosjekter. Oversikt over prosjekter i 2019 finnes på [imdi.no](https://www.imdi.no)¹⁰.

⁹ Kombinasjonsklasse inkluderer fag på grunnskolenivå med fag på videregående nivå.

¹⁰ <https://www.imdi.no/globalassets/dokumenter/tilskudd/jobbsjansen-del-b---disse-fikk-tilskudd-i-2019.pdf>

Ordningen har hatt en jevn og solid vekst, fra 481 elever i 2017 til 841 elever i 2018. Informasjon om faktisk antall deltakere i 2019 vil foreligge i juni 2020.

IMDi har gjennom Jobbsjansen videreutviklet samarbeidet med fylkeskommunene og Utdanningsdirektoratet. Dette samarbeidet er nyttig for IMDi's øvrige samarbeid om utdanning og kvalifisering av innvandrere.

Evaluering av Jobbsjansen

Jobbsjansen ble evaluert i perioden 2017–2019 av Ideas2evidence. Resultatene er publisert i fem delrapporter¹¹.

Evalueringen bekrefter at Jobbsjansen er svært viktig for å styrke deltakerens videre muligheter i både opplæring og i arbeidslivet som er i tråd med ordningens formål. Resultatene som er oppnådd innenfor hver delordning, spesielt er resultatene for del A og del B gode¹². Evalueringen gir klare indikasjoner på at tilskuddene har skapt merverdi som ikke ville vært realisert uten tilskuddene.

Mangfoldsprisen

I 2019 ble Mangfoldsprisen gjeninnført som en del av regjeringens integreringsstrategi for å stimulere arbeidsgivere til økt bevissthet om mangfold som ressurs. Formålet med prisen er å fremme etnisk mangfold, bedre bruk av innvandreres kompetanse, og øke rekruttering av innvandrere i arbeidslivet. Nytt med den nye prisen er at det er innført to virksomhets kategorier; *små virksomheter* og *mellomstore og store virksomheter*, samt regionale priser. De regionale og nasjonale vinnerne ble kåret av juryer sammensatt av representanter for hovedsammenslutningene for partene i arbeidslivet, aktører innen arbeidslivet samt medlemmer av regjeringens integreringspanel. Kunnskaps- og integreringsministeren delte ut de nasjonale prisene under regjeringens integreringskonferanse 24.9.2019.

Totalt ble 350 virksomheter fra hele landet foreslått som kandidater til Mangfoldsprisens regionale og nasjonale priser. Dette er en kraftig økning sammenliknet med tidligere utdelinger i perioden 2005–2013.

¹¹ Rapport 1. Flere i arbeid med Jobbsjansen - En kunnskapsoppsummering i Jobbsjansen, i perioden 2005-2016. Rapport 2. En ny kurs for Jobbsjansen - Følgeevaluering av Jobbsjansen 2017–2019, første delrapport. Rapport 3. Verdifull sjanse, omskiftelig kurs - Følgeevaluering av Jobbsjansen 2017–2019, andre delrapport. Rapport 4. Jobbsjansen 2017 og 2018 - Analyse av individrapporteringer. Rapport 5. Rom for kvalitet - Sluttrapport i følgeevalueringen av Jobbsjansen
¹² Jobbsjansen del C ble fra 2019 overført til den nye tilskuddsordningen for utvikling av kommunale integreringstiltak.

Kriteriene for å motta prisen var god bruk av innvandreres kompetanse, etnisk mangfold på virksomhetens ulike nivåer og kategorier, samt strategisk arbeid for å øke det etniske mangfoldet i virksomheten.

I kategorien *små virksomheter* var vinnerne som følger: gull; Septer AS, Brumunddal, sølv; Tomma rensesk AS, Tomma, bronse; A. Våge AS, Volda. I kategorien *mellomstore og store virksomheter* var vinnerne som følger gull; Matbørsen AS, Stokke, sølv; Brødrene AA AS, Hyen, bronse; Stormberg AS, Kristiansand. I tillegg ble Årets mangfoldsvirksomhet tildelt en av de to gullvinnerne. Denne prisen gikk til Matbørsen AS fra Stokke i Vestfold (Mangfoldspris 2019¹³).

Mangfoldsprisen har bidratt til å sette etnisk mangfold i arbeidslivet på dagsordenen ved å løfte frem konkrete eksempler på hvordan innvandreres kompetanse kan utnyttes. Prisen og dens vinnere har vært omtalt i lokal, regional og nasjonal presse samt hjemmesider til næringsforeninger, kommuner, arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner, bransjeorganisasjoner m.m. I tillegg har prisens egen nettside www.mangfoldsprisen.no, og kommunikasjon via sosiale medier som LinkedIn, Facebook og Instagram bidratt ytterligere til oppmerksomhet og informasjon om etnisk mangfold som en ressurs i arbeidslivet.

Tilskudd til utvikling av kommunale integreringstiltak

Tilskuddsordningen har som formål å øke kvaliteten og bedre resultatene i kommunenes integreringsarbeid. Denne nye ordningen har bidratt til at det er startet opp en rekke lovende og innovative prosjekter i kommunene. Prosjektene tester ut ulike modeller for å gi nyankomne innvandrere bedre kompetanse. Tilskuddsordningen skal bidra til utprøving av prioriterte integreringstiltak av nasjonal verdi, og skal bidra til kunnskaps- og metodeutvikling av nasjonal interesse. Den nye ordningen har en nasjonal profil, og er dermed endret fra den forrige ordningen som var relatert til lokal utvikling.

Prosjektene som mottar støtte tar sikte på å få nyankomne innvandrere ut i arbeid eller utdanning. I 2019 har det vært prøvd ut tiltak, innretninger, metoder og modeller innenfor fem prioriterte områder (se tabell 3-2-1 under).

¹³ <https://mangfoldsprisen.no/artikler/matborsen-as-ble-karet-til-arets-mangfoldsvirksomhet/>

Tabell 3-2-1. Tildelinger av tilskudd til utvikling av kommunale integreringstiltak. 2019

Prioriteringer	Tilskuddsbeløp (kroner)	Antall prosjekter
Område 1: Lengre kvalifiseringsløp (år 4 etter gjennomført 3-årig introduksjonsprogram) – tidligere <i>Jobbsjansen del C</i>	20 000 500	13
Område 2: Modeller for arbeidsrettet kvalifisering i samarbeid med sosiale entreprenører	10 000 000	7
Område 3: Utprøving og utvikling av metodikk i norskopplæringen	5 875 000	6
Område 4: Utprøving og utvikling av standardiserte elementer i introduksjonsprogrammet	9 685 000	14
Område 5: Utvikling av innovative løsninger i introduksjonsordningen og opplæringen i norsk og samfunnskunnskap	5 271 200	9
Totalsum	50 831 700	49

På imdi.no er det oversikt over prosjekter som ble tildelt tilskuddsmidler i 2019¹⁴ samt prosjektkatalog for 2019¹⁵.

Alle prosjektene i porteføljen er vurdert ut fra strenge kvalitetskriterier, der både nasjonal interesse, overføringsverdi, kunnskap og metodeutvikling vektlegges. Hvilke tiltak som allerede finnes, hva som bør videreutvikles og hvor mye nyutvikling prosjektet krever er tatt med i vurderingen. Alle prosjekter har fått krav om å utvikle konkrete produkter som beskrivelser av modeller, verktøy, rutiner m.m. Noen av prosjektene er tilknyttet faglig veiledere i Universitets- og høyskolesektoren eller forskningsmiljø for å kvalitetssikre både utviklingsarbeid og produkter.

IMDi vil levere en mer detaljert rapport om bruk av tilskuddsmidlene og måloppnåelse i 2019 til Kunnskapsdepartementet innen 1.6.2020.

Tilskudd til mentor- og traineeordninger for personer med innvandrerbakgrunn

Tilskuddsordningen skal bidra til at personer med innvandrerbakgrunn får innpass i arbeidslivet, eller får en jobb som er tilpasset egen kompetanse og kvalifikasjoner. Ordningen skal også bidra til at virksomheter blir tilført ny kunnskap gjennom nye erfaringer med mangfold. Virksomheter i både privat og offentlig sektor kan søke ordningen.

¹⁴ <https://www.imdi.no/tilskudd/2019/mottakere-av-tilskudd-til-utvikling-av-kommunale-integreringstiltak/>

¹⁵ <https://www.imdi.no/globalassets/blokker/eksterne-rapporter-meldinger-etc/prosjektkatalog-2019---tilskudd-til-utvikling-av-kommunale-integreringstiltak>

Målgruppen er innvandrere med fagutdanning eller med høyere utdanning fra universiteter eller høgskoler i Norge eller utlandet og som trenger innpass i arbeidslivet der de kan bruke sin kompetanse på rett plass. På imdi.no er det en oversikt over hvem som mottok tilskudd i 2019¹⁶.

IMDi mottok 39 søknader med et samlet søknadsbeløp i underkant av 22,5 mill. kroner. 21 søknader fikk innvilget tilskudd.

Fafo har gjennomført en evaluering av tilskuddsordningen som publiseres 1. kvartal 2020. Formålet med evalueringen har vært å vurdere samlet måloppnåelse for tilskuddsordningen, samt å identifisere suksesskriterier.

Tilskudd til etablereropplæring for innvandrere

Tilskuddsordningen skal styrke og utvikle det ordinære tilbudet om etablereropplæring for bedre tilrettelegging for etablerervirksomhet for innvandrere, og dermed skape økt sysselsetting og vekst. I 2019 spenner prosjektenes aktiviteter og innretning fra grunnleggende informasjon om etablering for nyankomne til spisset ekspertveiledning fra håndplukkede fagmiljøer. På imdi.no er det oversikt over hvem som fikk tilskudd fra etablererordningen i 2019¹⁷.

Tre fylkeskommuner mottok tilskudd i 2019. IMDi har arrangert orienteringsmøter og konferanser i samarbeid med to fylkeskommuner. I juni arrangerte Innovasjon Norge en innspillskonferanse med bistand fra IMD, hvor statsrådene fra Næringsdepartementet og Kunnskapsdepartementet deltok. Norsk senter for flerkulturell verdiskapning (NSFV), har hatt en synlig og utadrettet aktivitet i 2019.

Utvikling av digitale løsninger og tjenester

Kommunene bruker Nasjonalt introduksjonsregister (NIR) til å registrere enkeltpersoners deltakelse i introduksjonsprogram, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, og opplæring for asylsøkere. Data fra NIR brukes til rapportering til departementet, til publisering av statistikk og analyser, og som grunnlag for videreutvikling og forskning på integreringsfeltet. Datakvaliteten i NIR har blitt stadig bedre, og IMDi kan nå levere data av god kvalitet på de fleste områdene vi rapporterer på, se nærmere omtale under kapittel 4 *Styring og kontroll i virksomheten*. IMDi har i 2019 begynt arbeidet med å tilrettelegge for endringer i NIR som følge av forslag om ny lov om integrering (integreringsloven) og endringer i statsborgerloven.

¹⁶ https://www.imdi.no/tilskudd/2019/tilskudd-mentor-og-trainee/#title_6

¹⁷ <https://www.imdi.no/globalassets/dokumenter/tilskudd/disse-fikk-tilskudd-i-2019.pdf>

IMDi yter bistand til kommunene i deres lovpålagte arbeid med å registrere opplysninger i NIR. Service- og supporttjenesten mottar og besvarer spørsmål bl.a. knyttet til enkeltpersoners rettigheter og plikter etter introduksjonsloven, regelverk, norsktilskudd, pålogging, tekniske feil og registreringer i NIR.

Responstiden på nye supportsaker er redusert og ca. 85 prosent av henvendelsene besvares innen en uke. IMDi mottok og besvarte rundt 6 000 skriftlige supportsaker i løpet av 2019.

3.3 Høy deltakelse i samfunnslivet

Tilskudd til frivilligheten

IMDi forvalter tilskudd som skal styrke frivillige organisasjoners rolle i arbeidet med inkludering og integrering.

83,1
MILL. KR

Tilskudd til **integreringsarbeid** i regi av frivillige organisasjoner

49,8
MILL. KR

Tilskudd til **drift av nasjonale ressursmiljø**

Områdesatsing

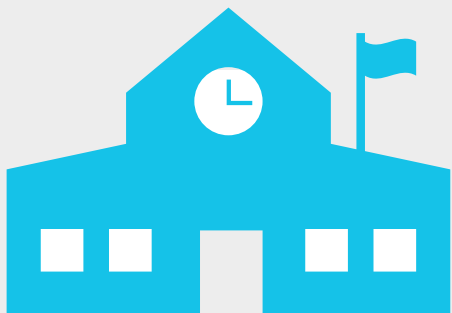
IMDi forvalter de statlige midlene til områdesatsing.

26,7
MILL. KR

til **områdesatsing** i Oslo

Negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse

IMDi har

49

minoritetsrådgivere som jobber ved videregående skoler.

Integreringsrådgivere jobber ved **fire utenriksstasjoner** og dekker **åtte land**

× 4

× 8

A

Σ

Tolking i offentlig sektor

IMDi er nasjonal fagmyndighet for tolking i offentlig sektor, og skal bidra til at offentlig sektor har god tilgang på kvalifiserte tolker.

Det er
2 079
tolker i nasjonalt
tolkeregister

De tolker på
69
språk

56 %
av tolker har stats-
autorisasjon og/eller
tolkeutdanning

3.3 Høy deltakelse i samfunnslivet

Deltakelse i samfunnslivet forutsetter at det bygges tilhørighet og tillit til det norske samfunnet gjennom felles møteplasser og forståelse for grunnleggende verdier og normer i det norske samfunnet. Videre er brukertilrettelegging av offentlige tjenester for å ivareta ulike innvandrers grupper behov og representasjon på ulike samfunnsarenaer viktige virkemidler. Deltakelse i samfunnslivet handler også om å bygge ned barrierer: Økonomiske barrierer, segregering, negativ sosial kontroll og diskriminering, er i dag med på å hindre deltakelse blant innvandrere i Norge.

I arbeidet med å fremme integrering og deltakelse i samfunnslivet er vi avhengige av å lykkes på flere felter samtidig. IMDis ansvarsområder må derfor ses i sammenheng. Allikevel vil vi trekke frem regjeringens opptrapping av innsatsen mot negativ sosial kontroll som en særskilt viktig tilnærming for å øke deltakelse. I 2019 har det bl.a. skjedd i form av en videreutvikling og styrking av IMDis minoritetsrådgiverordning og gjennom oppdraget om å opprette et ambulerende fagteam. Negativ sosial kontroll, kjønnslemlestelse og tvangsekteskap utgjør i dag alvorlige hindre for den enkeltes frihet til å delta i samfunnet rundt seg. Å fortsette å bryte ned disse barrierene er derfor en viktig forutsetning for å nå målsetningen om økt deltakelse i samfunnslivet.

IMDis arbeid omfatter pedagogiske virkemidler i form av kompetanseheving av kommuner, samarbeid med sektormyndigheter, frivillige organisasjoner og andre, og forvaltning av økonomiske virkemidler i form av tilskudd til tiltak og prosjekter i regi av frivillige organisasjoner.

Hverdagsintegrering handler også om majoritetssamfunnets vilje og evne til å inkludere flyktninger og innvandrere i formelle og uformelle fellesskap, om bevissthet og holdninger, og om kunnskap (*Integrering gjennom kunnskap. Regjeringens integreringsstrategi 2019–2022*). Det er et mål om økt mangfold i de frivillige organisasjonene, for å speile mangfoldet i befolkningen.

IMDi arbeid som pådriver og samordner for økt samfunnsdeltakelse blant innvandrere

IMDi arbeider for å styrke både kommunenes og de frivilliges organisasjonenes rolle og kompetanse i arbeidet med integrering og inkludering av innvandrere på ulike samfunnsarenaer. Arbeidet IMDi gjør i sin pådriver- og samordningsrolle har avgjørende betydning, bl.a. for at tilskuddordningene skal være et godt virkemiddel for økt deltakelse.

IMDis årlige frivillighetskonferanse har de siste årene blitt en viktig arena for nettverksbygging og erfaringsdeling, både for kommuner og frivillige organisasjoner.

IMDi veileder kommunene som forvalter tilskudd, følger opp frivillige organisasjoner som mottar tilskudd gjennom møter og erfaringsdelingskonferanser, og bidrar til å skape gode møteplasser mellom kommuner og frivillig sektor.

Med den nye ordningen *Tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner*, som har delt forvaltning mellom IMDi og 20 utvalgte kommuner, har IMDi fått ansvar for å veilede kommunene på flere målområder enn før, og å legge til rette for erfaringsdeling knyttet til forvaltningen av tilskuddsordningen.

I 2019 ble IMDis frivillighetskonferanse erstattet med en erfaringskonferanse for disse kommunene, og erfaringsdeling mellom tilskuddsmottakerne.

Arbeid for å styrke frivillighetens rolle og kompetanse på integrerings- og inkluderingsfeltet skjer også gjennom IMDis intensjonsavtaler med 9 landsdekkende frivillige organisasjoner (2018–2020)¹. Formålet med avtalene er å bidra til integrering av flyktninger og innvandrere, og å øke deltakelsen av flyktninger og innvandrere i frivillig organisasjonsliv, lokalt og sentralt. Gjennom avtalene har IMDi og organisasjonene en felles intensjon om tett samarbeid og god koordinering i arbeidet opp mot kommunene for bedre integrering av nyankomne flyktninger og innvandrere. Støtte knyttet til intensjonsavtalene ble tidligere bevilget over en egen delordning. Fra 2019 er det ikke avsatt egne midler til dette formålet, og organisasjonene søker på linje med øvrige søkere.

¹ Organisasjonene med intensjonsavtale er: Frivillighet Norge, Norsk Folkehjelp, Norges Røde Kors, Den Norske Turistforening, Redd Barna, Norges Fotballforbund, Norges idrettsforbund, Norske Kvinners Sanitetsforening og Norges Frivilligsentraler.

Organisasjonene har vært viktige samarbeidspartnere for IMDi de siste årene, bl.a. i gjennomføringen av IMDis årlige frivillighetskonferanse, og bidratt til god erfaringsformidling fra prosjekter og tiltak.

Intensjonsavtalene er inngått med utvalgte frivillige organisasjoner. Ved at disse organisasjonene lykkes med å inkludere en mer mangfoldig befolkning i sin medlemsmasse får samfunnet flere møteplasser der befolkningen møtes på tvers av ulike bakgrunn.

Vår vurdering er at intensjonsavtalene har bidratt til at sentrale aktører på frivillighetsfeltet har fått et økt fokus på mangfold og inkludering i egen organisasjon. IMDi vil derfor prioritere å videreutvikle og styrke disse avtalene for å bidra til bredere rekruttering til frivilligheten i årene som kommer.

Regjeringens nasjonale integreringskonferanse 2019

Den nasjonale integreringskonferansen er en viktig del av regjeringens arbeid på integreringsfeltet. Formålet med konferansen er å gi innvandrersorganisasjoner, innvandrerråd og andre som jobber med integrering av innvandrere anledning til å fremme synspunkter og saker overfor sentrale politikere. I forkant av konferansen gjennomførte IMDi ni regionale innspillmøter med representanter for ulike innvandrersorganisasjoner, og andre lokale organisasjoner og aktører rundt i landet. Rapporter fra møtene ble sendt Kunnskapsdepartementet som innspill til videre utarbeidelse av program og politikkutvikling.

IMDi bistod med den praktiske tilretteleggingen av konferansen, og utarbeidet sluttrapport. På konferansen bidro om lag 150 deltakere med innvandrerbakgrunn aktivt gjennom parallellsesjoner med innspill til bedre integrering. Forsterket informasjon og samarbeid mellom offentlige instanser og innvandrerbefolkningen ble trukket fram av mange. Flere trakk også frem et ønske om økt fokus på LHBTIQ+².

IMDis evaluering av konferansen tyder på at både deltakerne og politisk ledelse synes gjennomføringen bidro til å bygge bro mellom sivilsamfunnet og politikere. IMDis vurdering er at konferansen har blitt et viktig møtepunkt for å identifisere og bryte ned barrierer for innvandreres deltakelse i samfunnet.

² Lesbiske, homofile, bifile, trans, interkjønn og queer m.m.

Tilskudd til frivillige organisasjoner

Frivillige organisasjoner bidrar til å skape tillit og tilhørighet gjennom å tilby felles møteplasser på tvers av befolkningen. Lokale organisasjoner utgjør gjennom ulike integreringstiltak, et viktig supplement til kommunenes integreringsarbeid. Blant annet kan frivillige organisasjoner på ulike måter tilføre merverdi i introduksjonsprogrammet, gjennom språktrening og nettverksbygging. Slike tiltak tilfører økte muligheter for å komme i arbeid³.

IMDi forvalter økonomiske virkemidler som skal styrke frivillige organisasjoners rolle i arbeidet med inkludering og integrering. I 2019 fordelte IMDi totalt 135,5 mill. kroner til frivillige organisasjoner, fordelt på to tilskuddsordninger og fire øremerkede enkelttilskudd.

Tabell 3-3-1. Tilskuddsordninger og enkelttilskudd til frivillig virksomhet (kap. 921, post 71). Beløp. 2019

Tilskuddsordning	Innvilget beløp i mill. kroner
Tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner (søknadsbasert støtte forvaltet av IMDi og 20 utvalgte kommuner)	83,2
Tilskudd til drift av nasjonale ressursmiljø (øremerket tilskudd i statsbudsjettet til 16 navngitte organisasjoner)	48,0
Øremerket enkelttilskudd i statsbudsjettet	
Caritas Norge	1,0
Stiftelsens Kirkens bymisjon i Trondheim	1,3
SOS barnebyer	1,0
Peacepainting	1,0
SUM	135,5

Tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner

Den nye tilskuddsordningen, *Tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner*, bygger opp under alle innsatsområdene i integreringsstrategien. Frivillige organisasjoner kan søke om støtte under ett eller flere av ordningens tre delmål (se tabell 3-3-2). Målgruppen er innvandrere, herunder flyktninger, arbeidsinnvandrere, familieinnvandrere, samt beboere i asylmottak og øvrig befolkning i lokalsamfunn.

Omleggingen av ordningen innebærer en forenkling av tidligere tilskuddsordninger på post 71, med separate målgrupper etter formål.

³ NORCE Samfunnsforskning, rapport 9–2019

IMDis vurdering er at dette gir større fleksibilitet, og er et mer treffsikkert virkemiddel for frivillige organisasjoner som ønsker å bidra og supplere arbeidet på integrerings- og inkluderingsfeltet. Tydeligere delmål og større fleksibilitet, gjør det enklere for flere organisasjoner å utvikle prosjekter og tiltak som er i tråd med ordningens mål og kriterier.

For de 20 kommunene innebærer forvaltning av den nye ordningen at de involveres i samarbeid med frivillig sektor om integrering på en mer omfattende måte enn tidligere. Omleggingen av tilskuddsordningen har bidratt til styrket samhandling og erfaringsutveksling mellom de 20 kommunene og IMDi om sentrale problemstillinger knyttet til forvaltningen av midlene. IMDi har prioritert oppfølging, veiledning og erfaringsdeling med kommunene, for å styrke kompetansen på de delmålene som er nye for kommunene, og for å finne løsninger på ulike utfordringer (delmål B og C, se tabell 3-3-2).

Nasjonale organisasjoner som omfordeler støtte til lokale tiltak over ordningen, rapporterer om en økning av lokale tiltak, særlig under del A. Dette kan ses på som en effekt av den tidligere satsingen på aktiviteter for beboere i asylmottak i 2017–2018⁴. Gjennom denne satsingen har flere lokallag bygget opp kompetanse på integreringsfeltet som nå overføres til andre målgrupper.

Det har vært et særlig behov for veiledning i forbindelse med vurdering av søknader under delmål C. Noen av IMDis tidligere regionkontorer har rapportert at de har hatt gode erfaringer med å invitere kommuner til kompetanseheving innenfor negativ sosial kontroll. I enkelte tilfeller har IMDis minoritetsrådgivere bidratt inn i dette arbeidet.

IMDi arrangerte et erfaringsseminar med kommunene i mai, hvor det ble delt erfaringer om bl.a. utlysning og informasjon om tilskuddsordningen til søkere, veiledning av organisasjoner, prioritering av søknader samt tolkning av kriteriene for ordningen. Videre ble kommunene invitert til å delta på erfaringsseminar for IMDis tilskuddsmottakere under delmål C, i november, for faglig påfyll og erfaringsutveksling.

Med den nye innretningen av tilskuddsordningen har det også fulgt en betydelig økning av tilskuddsrammen som forvaltes av de 20 kommunene. Det har medført at kommunene har fått flere henvendelser, og økt kontakt med ulike lokale organisasjoner og aktører som viser interesse for lokalt mangfolds- og integreringsarbeid. Dette gir nye muligheter for å skape

⁴ Post 71 Tilskudd til integreringsprosjekter i asylmottak i regi av frivillige organisasjoner

møteplasser for relasjonsbygging, samhandling og nettverksarbeid med mål om økt deltakelse, kompetanseutvikling og sysselsetting blant innvandrerbefolkningen.

Tabell 3-3-2. Tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner. Støtte til prosjekter etter delmål. 2019

Delmål for ordningen	Tildelt beløp (i mill. kroner)	Andel av total bevilging
Del A: Stimulere til fellesskap, tillit og tilhørighet i lokalsamfunn	12,65	43 %
Del B: Øke kunnskapen om det norske samfunnet og styrke kvalifisering for arbeid eller utdanning	7,74	27 %
Del C: Forebygge negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse	8,79	30 %

Samlet støtte tildelt under del C for 2019 er betydelig lavere enn tildelt støtte til det samme formålet i 2018 (18,7 mill. kroner). For å øke antallet og kvaliteten på søknadene til IMDi under tematikken negativ sosial kontroll (del C) i 2020, ble det arrangert et eget informasjons- og veiledningsmøte for frivillige organisasjoner på dette delmålet i november 2019. Av totalt 142 søknader om støtte over ordningen (på til sammen 80 mill. kroner), innvilget IMDi i alt støtte til 70 prosjekter.

60 prosent av rammen ble forvaltet av 20 utvalgte kommuner, som utlyste og fordelte midler til lokale prosjekter og tiltak i kommunene. I tillegg ble et restbeløp etter IMDis fordeling på i overkant av 4 mill. kroner overført til noen kommuner som meldte inn behov for ekstra midler.

Hvordan og i hvilken grad fremmer midlene deltakelse?

Den nye innretningen av tilskuddsordningen fra 2019 har, etter IMDis vurdering, ført til at de tildelte midlene i større grad enn før bidrar til økte muligheter for deltakelse for målgruppen.

En konsekvens av at IMDi kun skal støtte prosjekter av nasjonal karakter, er en betydelig økning i støtten til prosjekter i regi av de store landsdekkende organisasjonene. Dette innebærer at det er sammenliknet med tidligere år er bevilget betydelig mer støtte til tiltak med utbredelse over hele landet, og til prosjekter som skal utvikle metoder og samarbeidsformer med nasjonal overføringsverdi. Dette har bidratt til å styrke omfanget og kvaliteten på organisasjonenes integreringsarbeid, slik at

organisasjonene i større grad enn før har kunnet imøtekomme det fortsatt store behovet for frivillige integreringstiltak som norsktrening, informasjon og veiledning om det norske samfunnet, som supplement til kommunenes arbeid.

Under del A er tiltak som bidrar til felles møteplasser mellom majoritetsbefolkningen og innvandrergupper prioritert, i tråd med retningslinjer og IMDi rundskriv, og den største andelen av midlene er bevilget til nasjonale prosjekter under dette delmålet.

Av metodeutviklingsprosjektene er flertallet av disse nye i 2019, og 2–3-årige prosjekter. De faktiske resultatene og effekten kan først vurderes ved rapportering for 2020 eller 2021.

Organisasjonene som mottar tilskudd synes i større grad enn tidligere å involvere deltakerne selv i gjennomføringen, og å rekruttere deltakerne i tiltakene til selv å bli frivillige. Flere prosjekter etablerer også selvhjelpsgrupper og nettverk blant deltakere. IMDi ser dette som en positiv utvikling over de siste årene. Det vil kunne gi effekt på samfunnsdeltakelse utover effekten for enkeltpersonene som deltar i tiltakene. Det er derfor bedt om rapportering særlig på brukermedvirkning i rapportering fra prosjektene for 2019.

Prosjektmedarbeidere med flyktning- eller innvandrerbakgrunn, og flerkulturell kompetanse og kjennskap til de aktuelle målgruppene, utgjør en betydelig ressurs inn i prosjektene.

Det er få mindre organisasjoner, inkludert innvandrersamfunnsorganisasjoner som har søkt og fått tildelt prosjektmidler i 2019. Dette gjelder spesielt tilskuddsordningens del C. Det kan synes som om potensielt nye søkere mangler erfaring med utvikling av metoder og samarbeidsformer som har overføringsverdi nasjonalt. Særlig kan dette gjelde innvandrersamfunnsorganisasjoner som har lite andre driftsmidler, få eller ingen fast ansatte, og ikke har kapasitet til forpliktende, langvarig engasjement av frivillige med kompetanse på feltet.

Det er IMDi vurdering at tilskuddsmidlene samlet sett ville gitt enda bedre effekt dersom flere innvandrersamfunnsorganisasjoner mottok støtte. Kravet om at prosjekter som støttes av IMDi skal være av nasjonal karakter forsterker tendensen til at små organisasjoner, inkludert innvandrersamfunnsorganisasjoner, taper i konkurransen om tilskuddsmidler mot de store organisasjonene, og i mindre omfang mottar tilskudd fra IMDi. Dette gjør at viktige frivillige

ressurser for å få flere innvandrere til å delta i samfunnslivet ikke tas i bruk gjennom tilskuddordningen. I 2019 er det gjennom informasjon og veiledning satset spesielt på å få flere innvandrerdrevne organisasjoner til å søke støtte fra IMDi, under delmål C for 2020.

En betydelig risikofaktor for å oppnå god effekt av ordningen er sen utlysning av tilskuddsmidler, som igjen gir sen tildeling av støtte, og kort tid til gjennomføring av prosjektene. For 2019 var søknadsfrist 11. februar, og tilskuddsbrev ble først sendt ut i begynnelsen av april. Til tross for dette har prosjektene i all hovedsak gjennomført tiltakene i tråd med tildelingene for 2019. Videre fører dette til dårlig kontinuitet for flerårige og videreførte prosjekter, og gjør det utfordrende for organisasjonene å holde på medarbeidere med høy kompetanse på feltet. I noen tilfeller fører dette til at prosjektene må finne nye medarbeidere, og at oppstart av prosjektene blir ytterligere forsinket. For å bedre dette vil IMDi, innenfor rammen av gjeldende retningslinjer, åpne for at tilskuddsmottakere som er bevilget flerårig støtte fra 2020 kan søke om å overføre ubrukte midler til påfølgende tilskuddsår.

Vår vurdering er basert på oppfølgingsmøter med tilskuddsmottakerne, og fra foreløpige vurderinger av innsendte rapporter, som hadde frist 15. januar 2020.

IMDi samlede rapportering for tilskudd over post 71 *Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet* 2019 oversendes departementet innen 1. juni 2020. Denne rapporten vil være basert på tilskuddsmottakernes egen rapportering av sine resultater, måloppnåelse og erfaringer.

Nasjonale ressursmiljø på integreringsfeltet

Driftsstøtte til nasjonale ressursmiljøer på integreringsfeltet var i 2019 på totalt 49,845 mill. kroner fordelt på 16 ressursmiljøer. Støttemottakerne og størrelsen på driftstilskuddet blir fremmet i det årlige statsbudsjettet. De nasjonale ressursmiljøene har gjennomført en rekke prosjekter og tiltak som bringer sammen ulike målgrupper for å ta opp aktuelle spørsmål, for å utforske handlingsrom, igangsette prosjekter, samt delta i politikkutforming. Flere nasjonale ressursmiljøer driver også med krise- og konflikthåndtering og bistår enkeltindivider og grupper som er utsatt for marginalisering, utenforskap, negativ sosial kontroll og diskriminering.

De tar med seg førstehåndserfaringer og tilbakemeldinger fra innvandrerbefolkningen for å bidra til det offentlige ordskiftet.

De nasjonale ressursmiljøene blir konsultert av politisk ledelse i ulike saker og bidrar med kunnskap og kompetanse i kontakt med offentlige instanser, næringslivet og internasjonale organisasjoner. De bidrar også i forarbeidet med nye strategier og implementering av ulike handlingsplaner på feltet. Mange av disse nasjonale ressursmiljøene deltar i ulike internasjonale arenaer.

Ansatte og frivillige i de nasjonale ressursmiljøene har deltatt i flere råd og utvalg, og bidrar som foredragsholdere og workshopsledere på ulike arrangementer i regi av IMDi.

Arbeid mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse

Arbeidet mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse har vært et prioritert område for IMDi i 2019. IMDi bidrar i dette arbeidet med veiledningstjenester, deltagelse i faglige nettverk, og med utvikling og formidling av kunnskap på feltet. IMDi deltar videre i det nasjonale tverretatlige *Kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse*, og har ansvaret for å koordinere arbeidet med handlingsplanen mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse⁵, i samarbeid med Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og Helsedirektoratet. IMDi har også ansvar for faglig oppfølging av både minoritets- og integreringsrådgivere, og for flere av tiltakene i handlingsplanen.

Innsatsen i 2019 knytter seg særlig til styrking av minoritetsrådgiverordningen og IMDis fagverksted som tematiserte negativ sosial kontroll under tittelen *Frihet til å jobbe*. Videre har IMDi, på oppdrag av Kunnskapsdepartementet, utarbeidet forslag til videreutvikling av minoritetsrådgiverordningen, samt utforming av mandat for ambulerende fagteam.

IMDis arbeid som pådriver og samordner på området

IMDi bidrar med kompetanseheving til tjenesteapparatet i kommunene for arbeid med negativ sosial kontroll for å sikre bedre forebygging og god håndtering av aktuelle saker som gjelder enkeltpersoner, familier og miljøer. IMDi er ansvarlig for samordning av andre direktorat med tiltak i handlingsplanen mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, og bidrar med kunnskapsformidling nasjonalt og regionalt som arrangør, samarbeidspart og bidragsyter. IMDis regionale oppfølging av arbeidet inkluderer aktiviteter knyttet til tiltak 23 i handlingsplanen: «Styrke lokal og regional samordning og samarbeid i arbeidet mot negativ

⁵ *Retten til å bestemme over eget liv. Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2017–2020)*

sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse» i samarbeid med de regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress, og selvmordsforebygging (RVTS). I hovedsak innebærer dette å gjennomføre nettverk og kompetanseheving av ansatte regionalt. Arbeidet gjøres i samarbeid med regionale sektormyndigheter, fylkeskommuner og kommuner, og bidrar med erfaringsbasert kompetanse i innspill til politikkutvikling og oppdrag fra departementet. Dette henger også sammen med kvalifiseringsarbeidet rettet mot flyktninger og innvandrere, fordi negativ sosial kontroll kan være en barriere mot deltakelse i arbeids- og samfunnsliv.

Det gjennomføres mange tiltak for å heve kompetansen hos stats -og kommuneansatte, bl.a. lærere, programrådgivere, ansatte på flyktningetjenester og NAV innenfor denne tematikken i hele landet, i regi av IMDi og i samarbeid med andre aktører på feltet. I 2019 har IMDi hatt særlig fokus på å heve bevisstheten om foreldrerollen, og å forhindre utreise for personer som frykter ufrivillige opphold i utlandet.

Eksempler på regionale aktiviteter

I region IMDi Øst er det et nært og velfungerende faglig samarbeid med RVTS Øst gjennom Østlandsnettverket. Nettverket er et regionalt kompetansenettverk forankret i tiltak 23 handlingsplanen *Retten til å bestemme over eget liv (2017–2020)*.

Nettverkets mandat er:

- ♦ Styrking, samordning og forankring av den tverretatlige innsatsen
- ♦ Kompetanseheving av tjenesteapparatet i Østlandsregionen
- ♦ Metodeutvikling

Region IMDi indre øst har gjennomført en kartlegging av omfanget av negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse i regionen, og hvordan det arbeides lokalt for å motvirke dette. Dette har medført forsterket samarbeid regionalt, hovedsakelig gjennom Innlandsnettverket i nært samarbeid med RVTS Øst og minoritetsrådgivere, i en felles tiltaksplan og samlinger for å øke kompetansen i førstelinjen.

IMDi har vært pådriver for å få til et godt nettverk i Nord. Med tre nye minoritetsrådgivere har det vært enklere å få på plass et nettverkssamarbeid med RVTS og Bufetat. Nettverket har i 2019 gjennomført to fagsamlinger for de som jobber i førstelinjen i de nordligste fylkene.

I Midt-Norge er det gjennomført fagsamlinger med temaet i flere nettverk, og det er etablert et særskilt samarbeid med politiet. IMDi har sett behov for, og tatt en viktig rolle knyttet til, kompetanseheving av førstelinjen når det gjelder negativ sosial kontroll i Midt-Norge.

Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll

Kompetanseteamet består av representanter fra Arbeids- og velferdsdirektoratet, Bufdir, Helsedirektoratet, IMDi, Politidirektoratet og UDI. IMDis representant i Kompetanseteamet veileder og støtter ansatte i kommuner som jobber i førstelinjetjenesten, som saksbehandlere i flyktingetjenesten, veiledere i introduksjonsprogram eller ansatte i barnevernet med ansvar for enslige mindreårige. I 2019 bidro IMDi med veiledning i 41 saker.

Oppfølging av tiltak i Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2017–2020)

Regjeringens handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse er et viktig virkemiddel i IMDi's forebyggende arbeid. Her følger rapportering på tiltakene IMDi har ansvar for å gjennomføre i 2019, eller hvor IMDi bidrar inn i samarbeid med ansvarlig direktorat.

Mentorordning for unge

Tiltak 9: Innføre mentorordning for unge som er utsatt for negativ sosial kontroll, æresrelatert vold og tvangsekteskap.

IMDi forvalter midler over kap. 291 post 71 som blant annet er søkbare midler for frivillige organisasjoner som skal delta i en mentorordning, administrert av Bufdir. Bufdir har også ansvar for et faglig nettverk og øremerkede tilskudd til Oslo Krisesenter og Oslo Røde Kors. Da IMDi mottok få søknader om mentortilbud i første utlysningrunde, ble midler til mentortilbud utlyst på nytt i juni 2019. Fem prosjekter ble innvilget til sammen om lag 800 000 kroner.

«Retten til å bestemme over eget liv.»

En læringsressurs for nyankomne innvandrere

Tiltak 13: Styrke undervisningstilbudet Vold i nære relasjoner for voksne innvandrere

Kompetanse Norge har gjennomført et arbeid med å oppdatere undervisningstilbudet med den nye tittelen «Retten til å bestemme over eget liv. En læringsressurs for nyankomne innvandrere om negativ sosial kontroll, vold i nære relasjoner, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse». IMDi har bidratt inn i arbeidet med tekst og innspill knyttet til temaene negativ sosial kontroll, tvangsekteskap, æresrelatert vold, perspektiver knyttet til LHBTIQ+ og sammensatt diskriminering.

Nettportalen Nora

Tiltak 18: Styrke informasjon om negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse

IMDi lanserte i februar 2019 nettportalen *Nora*. Ungdom er den prioriterte målgruppen, og ansatte i skole og hjelpeapparat er sekundære målgrupper. På portalen formidles historier fra virkeligheten om unge som lever under press, og informasjon om rettigheter og hvem man bør kontakte for å få hjelp. Ambisjonen er å formidle historier som engasjerer og åpner for diskusjon, og kommunisere på en måte som utsatte personer oppfatter som relevant. Nettportalen formidler også veiledningsmaterieell for ansatte i hjelpeapparatet. Nettportalen har hatt om lag 1 500 unike besøkende i måneden. Under lanseringen av portalen lå tallet på ca. 35 000 unike besøkende.

I 2019 har IMDi gjennomført skriveverksted med ungdommer som deltar i samtalegrupper med minoritetsrådgivere, for å produsere flere historier som skal publiseres på portalen. IMDi har også foretatt en systematisk gjennomgang av minoritetsrådgivernes arbeid med samtalegrupper og én-til-én-oppfølging av elever som skal resultere i mer veiledningsmateriale på *Nora*.

IMDi har videreført et samarbeid med Skeiv Verden om å produsere informasjonsmateriale for nettportalen *Nora* om begreper knyttet til seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. I samarbeid med kommunikasjonsbyrået Dinamo og Skeiv Verden har IMDi produsert to filmer om begreper knyttet til LHBTIQ+ på arabisk og somali. Målgruppene for filmene er ungdommer, tolker, tospråklige lærere og øvrig befolkning. Filmene vil bli publisert på *Nora* i løpet av våren 2020.

Livsmestring som standardelement i introduksjonsprogrammet

Tiltak 18: Styrke informasjon om negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse

Introduksjonsprogrammet er en viktig arena for å gi informasjon om negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse til nyankomne flyktninger og familieegjenforente. IMDi leverte i juni 2019 et forslag til Kunnskapsdepartementet om hvordan disse temaene bør formidles i introduksjonsprogrammets standardiserte elementer, jf. oppdrag 5 i IMDis tildelingsbrev for 2019. Dette arbeidet har blitt videreført høsten 2019 med særskilt fokus på standardelementet *Livsmestring*.

Kampanje «Etterlatt i utlandet»

Tiltak 18: Styrke informasjon om negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. a) Gjennomføre kampanjer

Røde Kors-telefonen har mottatt tilskuddsmidler fra IMDi til sin kampanje «Etterlatt i utlandet» som ble gjennomført på Snapchat og Instagram i perioden 21.5–28.5 2019. Målet for kampanjen var å forebygge at unge blir etterlatt i utlandet mot sin vilje, samt å sette temaet på dagsorden. Målgruppen var barn og unge mellom 13–23 år. Annonsene ble vist 1,3 mill. ganger og hadde en rekkevidde på mer enn 350 000 individuelle personer.

Ung.no

Tiltak 19: Øke informasjonsarbeid til utsatte om deres rettigheter

IMDi svarer på spørsmål på svartjenesten ung.no som driftes av Bufdir. Det er etablert et samarbeid mellom redaksjonene for *Nora* og *ung.no* knyttet til felles innholdsproduksjon m.m.

Fagverksted 2019, kompetansehevende samlinger og fagdager

Tiltak 22 a: Inkludere temaene negativ sosial kontroll, tvangsekteskap, æresrelatert vold og kjønnslemlestelse i kompetanseheving på tvers av sektorer

Fagverksted 2019, med tittelen *Frihet til å jobbe*, var ledd i IMDi's satsing på kompetanseheving av tjenesteapparatet. Det ble satt søkelys på hvordan helseutfordringer og negativ sosial kontroll er til hinder for gode kvalifiseringsløp for nyankomne flyktninger og innvandrere. Frihetsbegrensning og helseutfordringer som hindrer integrering og deltakelse i utdanning- og arbeidsliv. Evalueringen viser at totalt 679 personer deltok på de tre samlingene. 80 prosent av disse oppga i undersøkelsen at de reiste hjem med ambisjon om konkrete endringer etter samlingen.

IMDi har i samarbeid med de regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS), gjennomført flere kompetansehevende samlinger og fagdager i 2019. Målgruppen for seminarerne er beslutningstakere, aktuelle samarbeidspartnere og ansatte i førstelinjetjenesten, som barnevernet, NAV, politiet, skoletjeneste, familievernkontor m.m. Negativ sosial kontroll, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, æresrelatert vold og LHBTIQ+ har vært temaer på samtlige samlinger.

Minoritetsrådgivere

Tiltak 24 b: Videreutvikle ordningen med minoritetsrådgivere på skoler
Minoritetsrådgiverne er IMDi's førstelinjetjeneste i arbeidet med å forebygge negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. De fleste av minoritetsrådgiverne er ansatt i IMDi, men har sitt daglige arbeid på en skole. De bidrar både med konkret rådgivning og oppfølging i enkeltsaker, og med kompetanseheving av skolens ansatte og det offentlige hjelpeapparatet.

Ordningen er styrket over flere år, slik at flere skoler og elever nå er omfattet av ordningen. IMDi har rekruttert nye medarbeidere etter at ordningen ble styrket med 11 nye stillinger i revidert nasjonalbudsjett 2019. Fra første halvår i 2020 vil derfor til sammen 49 minoritetsrådgivere arbeide i alle landets fylker. En oversikt over skoler som omfattes av ordningen er tilgjengelig på IMDi's nettsider⁶.

⁶ <https://www.imdi.no/negativ-sosial-kontroll/minoritetsradgivere-pa-ungdomskoler-og-videregaende-skoler/>

IMDi har høsten 2019 levert et oppdrag om organisering og videreutvikling av minoritetsrådgiverordningen, og hvordan minoritetsrådgiverne kan gjøres tilgjengelige for ansatte og deltakere i introduksjonsprogram og voksenopplæringen. IMDi jobber med å videreutvikle ordningen slik at utsatte personer skal få enhetlig og likeverdig oppfølging. Negativ sosial kontroll kan være en barriere for deltakelse i arbeid og utdanning blant voksne innvandrere og flyktninger. Et fokus for IMDi er å se på hvordan ordningen kan gjøres tilgjengelig for deltakere i introduksjonsprogram og i voksenopplæringen.

IMDi har i 2019 prioritert tiltak for å øke erfaringsutvekslingen mellom minoritets- og integreringsrådgivere om oppfølgingen av ungdom som sendes på ufrivillige opphold i utlandet. Minoritetsrådgiverne har også fått opplæring i metodikk for å undervise voksne innvandrere om mobbing og negativ sosial kontroll, og fått opplæring i hvordan kjønns- og seksualidentitet kan samspille med andre risikofaktorer for å bli utsatt for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Minoritetsrådgivere ved et utvalg ungdoms- og videregående skoler, og integreringsrådgivere på fire utenriksstasjoner, har vært viktige formidlere av erfaringsbasert kunnskap fra arbeid med enkeltsaker.

IMDi har i 2019 etablert en tettere og mer enhetlig oppfølging av minoritetsrådgiverne, bl.a. gjennom felles fagsamlinger og styrket opplæring av nyansatte. Mer omfattende oppfølging av skoleledelsen har bidratt til at minoritetsrådgivernes arbeid i større grad blir forankret i skolens elevtjenester. Dette legger til rette for at minoritetsrådgiverne både får bedre anledning til å dele sin kompetanse med de øvrige rådgiverne ved sine skoler, og at flere utsatte elever får hjelp.

Ambulerende fagteam

Tiltak 24 b: Videreutvikle ordningen med minoritetsrådgivere på skoler
IMDi har i 2019 fått midler til å etablere en ordning med ambulerende fagteam, bestående av fem medarbeidere. Teamets mandat er utformet for å supplere de øvrige tjenestene på feltet. Fagteamet skal særlig sikre kompetanseheving og støtte til skoler uten minoritetsrådgivere, til introduksjonsprogram og voksenopplæringsentre. I tillegg vil teamet ha en særskilt rolle i kompetanseoverføring mellom og fra minoritetsrådgivere, integreringsrådgivere og Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.

Integreringsrådgivere

Tiltak 24 d: Videreutvikle ordningen med integreringsrådgivere

IMDi har gitt en vurdering om hvilke oppgaver integreringsrådgiverne har i dag, og vurdert om nye oppgaver bør legges til ordningen (jf. oppdrag 13 i IMDi's tildelingsbrev for 2019). Integreringsrådgivernes arbeid ble kartlagt, herunder hvor mye tid de bruker på oppgaver som faller inn under og utenfor dagens mandat. Arbeidet med kompetanseheving i Norge og overføring av kompetanse til utenriktjenesten ble beskrevet og vurdert. IMDi's anbefaling var at det ikke er behov for å utvide oppgaveporteføljen til integreringsrådgiverne og at ordningen bør effektiviseres innenfor gjeldende økonomiske rammer.

Strategi mot skadelige skikker

Tiltak 28: Utarbeide en internasjonal strategi mot barne- og tvangsekteskap

IMDi har gitt innspill til regjeringens *Strategi mot skadelige skikker (2019–2023)* som ble lansert høsten 2019.

Tverretatlige strategier og samarbeid

0 –24 samarbeidet

IMDi deltar i *0–24-samarbeidet* (2015–2020) sammen med Utdanningsdirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet og Bufdir.

Det er økende oppmerksomhet rundt behovet for samordning på tvers. *0–24-samarbeidet* bidrar til økt felles forståelse av utfordringsbildet, tiltak og kunnskapsbehov i offentlig sektor. Gjennom dette samarbeidet er det produsert flere rapporter og notater. Dette er en viktig del av arbeidet med å etablere et felles kunnskapsgrunnlag, på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. IMDi's vurdering er at *0–24-samarbeidet* har bidratt til en økt politisk bevissthet knyttet til tverretatlig samarbeid.

Videre vurderer vi det som en forutsetning for å lykkes at tverretatlige strategier og samarbeid har forankring i ledelsen i både ansvarlige departementer og utførende direktorater. I juli mottok direktoratene i *0–24-samarbeidet* et fornyet felles oppdragsbrev, der IMDi blant annet gis i oppdrag å gjennomføre og lede et arbeid som skal vurdere samarbeid mellom tjenester i overgangsfasen fra asylmottak til bosetting i kommune. Dette arbeidet er påbegynt.

I 2019 har IMDi deltatt i flere arbeidsgrupper som har utarbeidet forslag til tiltak for å styrke samhandlingen mellom tjenester som møter barn, unge og deres familier.

Arbeidet med utsatte barn og unge er et viktig tema i velferdsnettverk i flere regioner. Samarbeidspartnere etterspør IMDi integreringsfaglige kompetanse i arbeidet, og IMDi er en viktig pådriver i velferdsnettverk i flere regioner. Det felles oppdraget om utsatte barn og unge som gis fylkesmannsembetene vurderes å være viktig i arbeidet med å samordne innsatsen for målgruppen på tvers av sektorer.

Bolig for velferd (2014—2020)

Bostedsløshet og manglende trygg bolig skaper sosiale konflikter, ustabilitet og lav deltakelse i samfunnsliv. Konsekvensene av ustabil bosituasjon berører en rekke velferdssektorer og gjør det vanskelig å nå andre velferdspolitiske mål, også integreringspolitiske mål.

IMDi deltar i arbeidet med strategien *Bolig for velferd (2014–2020)*. Strategien forbereder både stat og kommune på variasjoner i bosettingsbehov og kapasitet, og bidrar til økt forutsigbarhet i beredskapen for variasjonene. IMDi har utarbeidet innhold som er relevant for kommunenes arbeid med bosetting av flyktninger. Arbeidet med strategien har gjort det mulig å innhente kunnskap fra andre direktorater om boligsituasjonen for bosatte innvandrere, som ikke omfattes av det øvrige bosettingsarbeidet for flyktninger.

Veiviseren.no er det største tiltaket i strategien. *Veiviseren* har fått en god posisjon i kommunene. Siden *Veiviseren* ble lansert 1.11.2016, har den blitt besøkt over 245 683 ganger og har over 620 000 sidevisninger (per 3.9.2019).

Handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering m.m. (2017—2020)

IMDi har deltatt i møter i samarbeidsgruppen på direktoratsnivå, ledet av Bufdir for oppfølging og rapportering på tiltak i handlingsplanen *Trygghet, åpenhet, mangfold – handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk (2017–2020)*. Ved bosetting av LHBTIQ+-flyktninger etterstreber IMDi å finne en bosettingskommune som har kompetanse og et miljø for denne gruppen. Skeiv Verden har dialog med mange i målgruppen og det er derfor etablert tett samarbeid mellom IMDi og Skeiv Verden. Tilbakemeldinger fra LHBTIQ+-personer med minoritetsbakgrunn som bosettes, er at dette samarbeidet er av stor betydning for disse personene.

Mangfoldsperspektiv knyttet til LHBTIQ+ har vært tema på fagsamlinger for integreringsrådgivere og minoritetsrådgivere. LHBTIQ+-tematikk var videre et tema på regjeringens nasjonale integreringskonferanse med innvandrersamfunnsorganisasjoner og andre ressursmiljøer.

IMDi sikrer mangfoldsperspektiv på nettportalen *Nora* gjennom samarbeid med Skeiv Verden om videoer og ordlister om hensiktsmessige begreper om LHBTIQ+ på arabisk og somali. I tillegg ivaretas mangfoldsperspektiv i innholdsproduksjonen av historier på *Nora*.

I januar lanserte Fafo på oppdrag fra IMDi rapporten *Migrasjon, foreldreskap og sosial kontroll*. Rapporten viser bl.a. at det eksisterer et stort språk mellom enkelte innvandrergreper og befolkningen for øvrig i holdningene til homofili. Effekten av holdningsskapende arbeid på dette området er derfor potensielt stor, selv med en beskjeden ressursbruk.

Opptappingsplan mot vold og overgrep (2017–2021)

Opptappingsplanen mot vold og overgrep ble vedtatt av Stortinget i april 2017. Planen inneholder både tiltak for å gi bedre hjelp til de berørte og tiltak for å kunne forebygge at vold og overgrep skjer. IMDi har bidratt inn det Bufdir-ledede kartleggingsarbeidet knyttet til tverrsektoriell kompetansestrategi om vold og overgrep. Strategien er knyttet til tiltak 22a i *Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2017–2020)*.

Områdesatsing

Myndighetene har i flere år brukt områdesatsinger som et virkemiddel for å bedre levekår i utsatte områder. IMDi har lang erfaring med slike områderettede innsatser, primært knyttet til langsiktige og forebyggende tiltak. Fokuset i satsingene har særlig handlet om å bedre barn og unges oppvekstvilkår, men er også rettet inn mot økt sysselsetting, bedre folkehelse, økt deltagelse, inkluderende bomiljøer og kriminalitetsforebyggende arbeid.

Mange av innbyggerne i satsingsområdene har innvandrerbakgrunn. IMDis erfaringer og integreringsfaglige kompetanse blir derfor viktig når levekårsarbeid og integrering må sees i sammenheng.

IMDi erfarer at områdesatsingens metodikk har en forebyggende effekt på levekårsutfordringer. Tiltakene i de ulike områdesatsingene er godt innarbeidet og det rapporteres jevnt over om god framdrift i satsingene.

Om områdesatsing i Oslo

IMDi har videreført sin deltakelse i områderettet innsats i Oslo i 2019, og har forvaltet de statlige midlene som er satt av i tråd med intensjonsavtale og vedtatt programbeskrivelse for de enkelte satsingene. I statsbudsjettet for 2019 ble det bevilget 26,7 mill. kroner til områdesatsingene i Oslo.

Endring i organisering av områdesatsingene i Oslo fra 2019

De tre områdesatsingene i Oslo (Groruddalen, Oslo indre øst og Oslo sør) var tidligere innrettet på ulike måter med hensyn til typer av tiltak, metodebruk og forankring. Dette medførte stor variasjon mellom de ulike satsingene når det gjaldt tilgjengelige virkemidler, gjennomføringsevne, målrettethet og langsiktighet.

I 2019 ble derfor Oslo sør-satsingen og Oslo indre øst-satsingen innlemmet i organisasjonsstrukturen for Groruddalssatsingen. Begrunnelsen for dette er at en felles organisasjonsstruktur skal sikre effektiv styring, god erfaringsutveksling og felles system for rapportering.

Organisering av delprogram for Oslo

Områdesatsingene i Oslo er fra 2019 organisert inn under tre delprogram, med følgende overordnede mål:

Delprogram nærmiljø: Nærmiljøkvaliteter i lokalområdene skal styrkes og innsatsen skal bidra til inkluderende lokalsamfunn der flere er aktivt deltakende.

Delprogram oppvekst og utdanning: Flere skal sikres gode oppvekstvilkår og flere skal fullføre og bestå videregående opplæring gjennom forbedringer av tjenester på oppvekst- og utdanningsfeltet.

Delprogram sysselsetting: Flere skal komme ut i ordinært arbeid og flere skal få varig tilknytning til arbeidslivet gjennom utvikling av tjenestene innen sysselsettings- og kvalifiseringsfeltet.

IMDis deltakelse i delprogrammene

IMDi bidrar til områdesatsingen med økonomiske, pedagogiske og organisatoriske virkemidler. Det økonomiske bidraget ble gitt og fordelt etter at IMDi 5.3.2019 mottok søknad om midler til områdesatsinger i Oslo

kommune fra Byrådsavdelingen for byutvikling. Her søkte kommunen om delfinansiering til tiltak og prosjekter i Groruddalen, Oslo indre øst og Oslo sør, innen delprogram *Nærmiljø* og *Oppvekst og utdanning*. IMDi sendte tilsagnsbrev til kommunen i mars 2019. Midlene ble innvilget som følger:

- ♦ 11,9 millioner kroner til delfinansiering av Oslo indre øst-satsingens tiltak og prosjekter i delprogram nærmiljø's handlingsprogram.
- ♦ 2 millioner kroner til delfinansiering av Oslo indre øst-satsingens tiltak og prosjekter i handlingsprogrammet for delprogram for oppvekst og utdanning.
- ♦ 0,46 millioner kroner til delfinansiering av Oslo sør-satsingens tiltak og prosjekter i delprogram nærmiljø's handlingsprogram.
- ♦ 10,5 millioner kroner til delfinansiering av Oslo sør-satsingens tiltak og prosjekter i handlingsprogrammet for delprogram for oppvekst og utdanning.
- ♦ 1,84 millioner kroner til delfinansiering av Groruddalssatsingens tiltak og prosjekter i delprogram nærmiljø's handlingsprogram.

Det pedagogiske og organisatoriske bidraget til områdesatsingen skjer gjennom deltakelse i programstyrene, arbeidsgrupper og workshops. IMDi er fra 2019 representert i programstyrene for alle tre delprogrammene. Nytt av året er IMDi's deltakelse i delprogram oppvekst og utdanning. I delprogram oppvekst og utdanning har IMDi, i tillegg til programstyredeltakelse, bidratt med ressurser inn i arbeid med å utvikle mål og indikatorsystem, samt workshops i forbindelse med arbeidet rundt gevinstrealisering. Formålet er å etablere et system som sikrer at resultatene fra delprogrammets utviklingsarbeid kan måles og følges opp, og bidrar til god styring av delprogrammets prosjektportefølje.

IMDi bidrar videre til å se arbeidet i delprogrammene i sammenheng med annet pågående arbeid, sentralt eller i andre deler av landet. IMDi opplever at kommunen og bydelene etterspør IMDi's integreringsfaglige kompetanse, og IMDi's kjennskap til relevant litteratur, forskning og sammenlignbare prosjekter. IMDi bidrar med å kvalitetssikre prosjektporteføljen i de ulike delprogrammene, og er påpasselig med at det er prosjekter i porteføljen som støtter opp om integrering, deltakelse, mangfold og frivillighet. Dessuten bidrar IMDi til at delprogrammene skal ha en bevissthet rundt forebygging av negativ sosial kontroll.

Felles finansieringsmodell for områdesatsingene

IMDi deltar i en arbeidsgruppe som skal utarbeide et forslag til programfinansieringsmodell for de statlige områdesatsingene. Arbeidsgruppen

vil bestå av tilskuddsforvalterne i områdesatsingene, som er Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kulturdepartementet, Husbanken, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Helsedirektoratet, Miljødirektoratet, og representanter fra kommunene Stavanger og Oslo. Formålet med en programfinansieringsmodell er å få en enklere og mer effektiv søknadsprosess, forvaltning og rapportering. Modellen skal ivareta behovet for en mer fleksibel bruk av midlene mellom delprogrammer og de enkelte områdesatsingene, men også ivareta politisk forankring i både stat og kommune. Forslaget til programfinansieringsmodell skal drøftes i Samordningsgruppen for områdesatsinger på departementsnivå, og deretter legges fram for politisk behandling.

Utenforskap blant ungdom i utsatte områder

For å bidra med fagkunnskap som er relevant og nyttig for områdesatsinger har IMDi satt i gang et FoU-prosjekt som skal se nærmere på utenforskap blant ungdom i utsatte boområder. Fafo vant anbudsrunden og jobber med en kunnskapsoppsummering om områdesatsinger satt inn i et historisk og nordisk perspektiv, samt at de skal innhente empirisk kunnskap fra ulike steder i Norge der det pågår områdesatsinger.

Tolking i offentlig sektor

IMDi er nasjonal fagmyndighet for tolking i offentlig sektor og skal bidra til at offentlig sektor har god tilgang på kvalifiserte tolker. IMDi eier og drifter Nasjonalt tolkeregister. Et nytt Nasjonalt tolkeregister er under utvikling (se kap. 4 *Styring og kontroll i virksomheten*). Det er et mål at tolkene som brukes i offentlig sektor skal være kvalifiserte og oppført i tolkeregisteret, og at offentlig sektor skal prioritere å bruke de høyest kvalifiserte tolkene. God kommunikasjon er en forutsetning for gode offentlige tjenester. Tolking er et yrke som i tillegg til gode språkferdigheter krever spesialisert kompetanse på høyt nivå. I møter mellom det offentlige og personer med utilstrekkelige norskkunnskaper vil det å samarbeide med kvalifisert tolk bidra til å sikre likeverdige tjenester til hele befolkningen. Med god kommunikasjon via tolk vil nye borgere samtidig få bedre informasjon om sine plikter og rettigheter i det norske samfunnet. Et forslag til en tolkelov har vært på høring i 2019. En egen tolkelov vil bidra til å klargjøre i hvilke situasjoner offentlige organer skal benytte tolk.

Kvalifisering av tolker

Per 31.12.2019 er 2 081 tolker oppført i Nasjonalt tolkeregister i 69 språk. Det er to flere språk enn året før, da tsjin og sørsamisk har kommet til. For å bli oppført i de høyeste kvalifikasjonskategoriene i dagens register (kategori 1–3) må man ha enten tolkeutdanning og/eller statsautorisasjon. Rekruttering til registerets laveste kategorier skjer gjennom testing

(Tospråktesten) og kursing (TAO – tolkens ansvarsområde). 56 prosent av tolkene i Nasjonalt tolkeregister har enten statsautorisasjon og/eller tolkeutdanning. Det er et mål at hovedtyngden av tolker i registeret skal være tolker som har gjennomført tolkeutdanning og/eller statsautorisasjon.

IMDi arbeider for økt rekruttering av tolker til Nasjonalt tolkeregister, og at flere tolker skal kvalifisere seg til høyere nivå. All kvalifisering av tolker, herunder autorisering, utdanning, testing og kurs, er samlet hos OsloMet. OsloMet er derfor en inngangsport for alle som ønsker å bli oppført i Nasjonalt tolkeregister.

For å øke utdanningskapasiteten ytterligere og imøtekomme regional etterspørsel etter kvalifiserte tolker, ble IMDi bedt av Kunnskapsdepartementet om å tilrettelegge for etablering av et nasjonalt utdanningstilbud for tolker på Vestlandet (grunnemne 30 studiepoeng), i et samarbeid mellom flere læresteder og fagmiljøer og med oppstart i januar 2020. Administrative og faglige prosesser, som er nødvendige for å sikre god kvalitet på studietilbudet, er tidkrevende for aktørene som skal igangsette tilbudet og dato for oppstart er ikke annonsert.

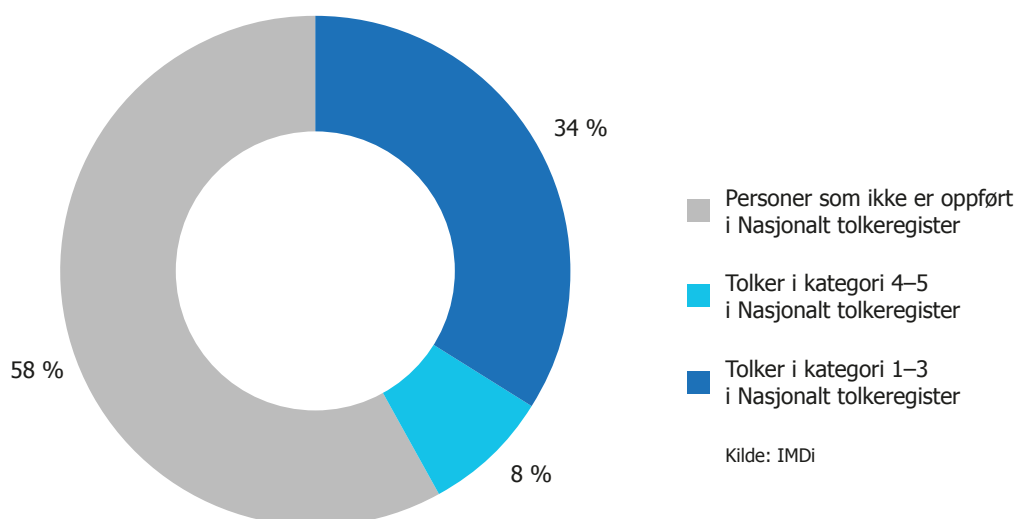
IMDi gir midler til OsloMet for drift og utvikling av statsautorisasjon i tolking, Tospråktesten og kurs i tolkens ansvarsområde, og samarbeider med OsloMet om hvilke språk det er aktuelt å yte kvalifiseringstilbud på. Det er imidlertid en utfordring å imøtekomme samfunnets behov for kvalifisering av tolker innen flere språk enn de 69 som finnes i dagens register. Det krever at det finnes både kvalifiserte sensorer, undervisere og egnede kandidater innenfor relativt små språkgrupper i landet.

IMDis oppdrag til OsloMet er at 350 kandidater skal tilbys Tospråktesten hvert år, i mer enn 15 språk. Dette er for første gang nådd i 2019. Kandidatene til Tospråktesten kan velge mellom syv frammøtesteder: Bergen, Bodø, Kristiansand, Oslo, Stavanger, Tromsø og Trondheim og det gjennomføres prøver alle steder det har vært kandidater. To av tre kandidater tar testen i Oslo. Dette indikerer at testing i regionene er populært og ønsket av mange, og tallet holder samme nivå som i 2018. I 2019 avholdt også OsloMet kurs i tolkens ansvarsområde (TAO) utenfor Oslo for første gang.

Statsautorisasjonsprøven er den eneste offentlige godkjenningsordning for tolker, og har eksistert i Norge siden 1995. Siden 2012 er den blitt arrangert ved OsloMet, og ordningen er godt etablert. IMDi bevilger midler til drift og utvikling av prøven. Autorisasjonsprøven har en strykprosent på rundt 80. Det er en forholdsvis dyr ordning, med lav produksjon

(301 tolker siden 1995). Dette gjenspeiler at prøven skal være krevende og at det forutsettes svært gode tolkeferdigheter, språkbruk og kjennskap til samfunnsforhold. Statsautorisasjonsordningen ved OsloMet har i 2019 hatt som mål å tilby prøven også i språk med få interesserte, så fremt OsloMet tidligere har tilbudt tolkeutdanning. Det har også blitt tilbudt prøve i større språk som engelsk hvor det har gått 8 år siden sist. Ordningen har ennå ikke blitt evaluert siden overføring til OsloMet. IMDi ser derfor behov for å evaluere i hvilken grad ordningen oppnår sitt formål, og om driften av ordningen kan gjøres på en mer hensiktsmessig måte.

Figur 3.3.1. Tolkeoppdrag levert med kvalifisert og ufaglært tolk. Prosent. 2019

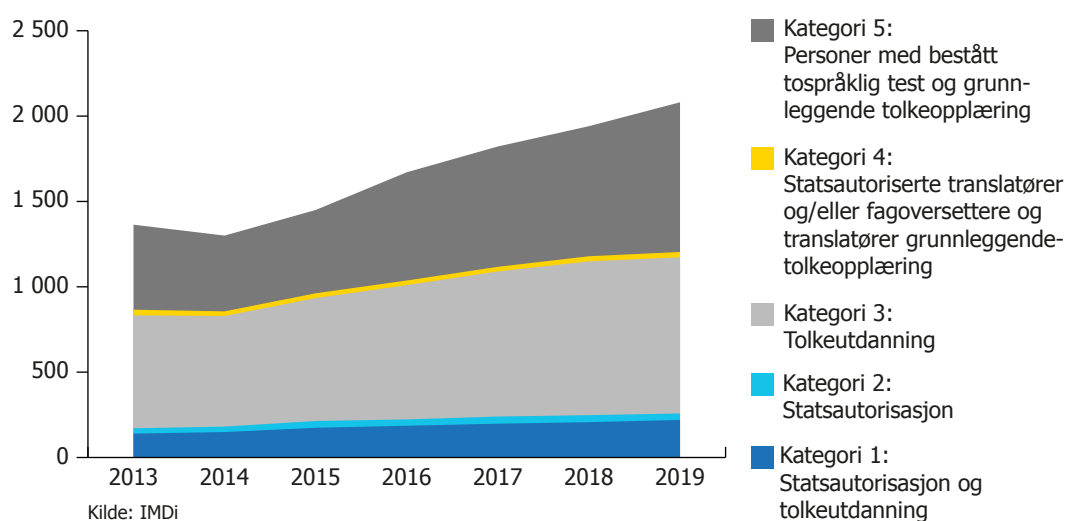
Ufaglærte tolker dominerer tolking i offentlig sektor

For å innhente kunnskap om tolkeoppdrag som utføres i offentlig sektor, gjennomfører IMDi årlige kartlegginger blant tolkeformidlere og statlige etater med egne tolketjenester. Hensikten er b.a. å kartlegge andelen oppdrag gjennomført med kvalifisert tolk, de mest etterspurte språkene og i hvilke språk det er størst mangel på kvalifiserte tolker. Kartleggingen er sentral for valg av språk til kvalifiseringstilbudene for tolker. IMDis tilgang til data fra leverandørene av tolketjenester er mangelfull, og datainnsamlingen har gjennom flere år bydd på utfordringer. IMDi fortsetter å videreutvikle undersøkelsen og utarbeide metoder for å sikre god datakvalitet. Resultater fra undersøkelsen er oppsummert i et faktaark publisert på imdi.no/tolk.

I 2018 ble det utført over 800 000 tolkeoppdrag i offentlig sektor, til en antatt verdi av 835 mill. kroner. Bruken av kvalifisert tolk har økt fra 38 prosent i 2017 til 42 prosent i 2018. Hele 58 prosent av tolkeoppdragene ble altså utført av tolker uten dokumenterte kvalifikasjoner i Nasjonalt tolkeregister. Selv om dette er en svak forbedring fra 2017, er den høye bruken av ufaglærte tolker en utfordring for både rettsikkerheten, tilliten til det offentlige og profesjonalisering av tolkesektoren. Andelen tolkeoppdrag utført med kvalifisert tolk var høyest hos statlige etater som har eget tolkeregister, med hele 97 prosent. Hos kommunale tolkeformidlere var andelen 65 prosent og hos private 29 prosent. Private tolkeformidlere er den største gruppen leverandører av tolkeoppdrag til offentlig sektor. Andelen skjermtolking har ikke økt det siste året.

Undersøkelsen viser at 80 prosent av alle tolkeoppdrag i offentlig sektor ble utført på kun ti språk. De resterende 20 prosent av tolkeoppdragene ble utført på over 100 andre språk. Det er ikke vesentlige endringer i språketterspørselen siden 2016. Størstedelen av språkbehovet innen tolking i offentlig sektor er stabilt, og kan planlegges for. Arabisk er fortsatt det språket med desidert flest tolkeoppdrag. Språkbehovet kan endres noe i takt med hvilke grupper som bosetter seg i landet, for eksempel er tyrkisk nytt blant de ti mest etterspurte språkene. God utnyttelse av språkkartlegging av både overføringsflyktninger og andre innvandrergupper er viktig for videre planlegging av kvalifisering av tolker.

Figur 3.3.2. Tolker i nasjonalt tolkeregister, etter kvalifikasjoner. Absolutte tall. 2013–2019

Kartlegging av anskaffelser av tolketjenester

IMDi har kartlagt offentlige anskaffelser av tolketjenester. Formålet var å sikre at grunnleggende krav til kvalitet ivaretas i prosesser med offentlige anskaffelser av tolketjenester. Med dagens praksis på tolkefeltet når vi ikke målsettingen om effektive tolketjenester av høy kvalitet. For å stille riktige betingelser og være i stand til å gjøre et godt innkjøp, er det nødvendig med god innsikt i tolkemarkedet. Samtidig viser kartleggingen at tolkemarkedet er lite og umodent med mange særtrekk som utgjør spesielle rammebetingelser for innkjøp av tolketjenester. Disse handler bl.a. om at tolkemarkedet er lite og komplekst, etterspørrene av tolketjenester er svært ulike, det finnes ingen minstesats eller lønnsregulativ for tolker, det er mangel på kvalifiserte tolker og ikke full enighet om hva en kvalifisert tolk er. Disse rammebetingelsene kan ikke endres på kort sikt. Dersom bruk av kvalifisert tolk skal øke vesentlig og vedvare på lenger sikt, er det også behov for å se nærmere på disse. Her står bedre arbeidsbetingelser for tolkene sentralt.

Kartleggingen viser at det er generelt lite kunnskap om tolkemarkedet blant innkjøpere, og mangelfull informasjon om offentlige anskaffelser av tolketjenester. Det er i hovedsak leverandørmarkedet som er innkjøpernes kilde til informasjon om både tolkemarkedet og anskaffelser av tolketjenester. Manglende kompetanse om tolkefeltet til tross, de fleste oppdragsgivere vet at kvalitet i tolkingen er viktig, men mangler de nødvendige virkemidlene, i hovedsak økonomi og fagkunnskap, til å sikre det. Resultatet er konkurransedokumenter preget av mange, og ofte unødvendige og urealistiske krav til både leverandør og leveranser. Vi ser også at innkjøpere sliter med å finne gode og målbare tildelingskriterier som går på kvalitet, og gjøre gode og reelle vurderinger av tilbudene de mottar i konkurranser. I tillegg er det en lav andel tolker som har yrket som heltidsjobb. De er heller ikke representert gjennom fagorganisasjoner. De stiller derfor svakt når det gjelder å fremme krav til oppdragsgivere.

IMDi mener det er mulig å forbedre anbudspraksisen og sikre bedre tolketjenester, og har i rapporten *Kartlegging av anskaffelser av tolketjenester*⁷ identifisert noen innsatsområder som på kort sikt vil kunne bidra til det. IMDi anbefaler med bakgrunn i kartleggingen og etter innspill fra relevante aktører å utarbeide en veileder om anskaffelser av tolketjenester, styrke kompetansen knyttet til innkjøp av tolketjenester hos relevante aktører, og arbeide for å gi bedre informasjon og veiledning om anskaffelser av tolketjenester. IMDi vurderer også at det er behov for å etablere et

⁷ *Kartlegging av anskaffelser av tolketjenester* (IMDi-rapport, 2020)

kontaktmøte for utveksling av erfaringer mellom aktørene på tolkefeltet og utarbeide en metode for å systematisere erfaringer og god praksis.

Tolkers tilknytning til arbeidslivet

I en spørreundersøkelse blant tolkene i Nasjonalt tolkeregister gjennomført av Proba samfunnsanalyse i oktober/november 2019 om deres tilknytning til arbeidslivet, oppgir 42 prosent av tolkene å ha «nesten ingen andel» av årsinntekten sin fra tolkeoppdrag. De fleste statsautoriserte tolkene har tolking som hovedinntekt (67 prosent). Tolkene innenfor de laveste kategoriene (kategori 4–5) har tolking som biinntekt (68 prosent). Også blant tolkene innenfor kategori 3 oppgir over halvparten at tolkeoppdrag utgjør 40 prosent eller lavere av årsinntekten. Dette tyder både på at de høyest kvalifiserte tolkene har bedre muligheter til å ha tolking som heltidsjobb enn tolkene i de lavere kategoriene, og at det er mulig å benytte kapasiteten til kvalifiserte tolker bedre.

I undersøkelsen kartlegger vi hvilken «kanal» tolken får tolkeoppdrag gjennom. Det vanligste er å få oppdrag gjennom private leverandører av tolketjenester. Statsautoriserte tolker får vanligvis oppdrag gjennom offentlige etater med egen formidlingstjeneste eller direkte fra kunder uten noe mellomledd, og tolker i de lavere kvalifiseringskategoriene får vanligvis oppdrag gjennom private leverandører. Kommunale tolkeformidlere er omtrent «like vanlig» som oppdragsgivere blant tolker i alle kvalifikasjonsnivåene. Den mest foretrukne kanalen for å få oppdrag er gjennom statlige etater, etterfulgt av direktebestillinger. «Private leverandører av tolketjenester» er den minst foretrukne kanalen. Siden vi vet, fra IMDi egen kartlegging av behovet for tolk, at private leverandører er hovedleverandøren av tolketjenester til offentlig sektor, vurderer IMDi at det er viktig med et bedre samarbeid mellom tolkene og private leverandører av tolketjenester.

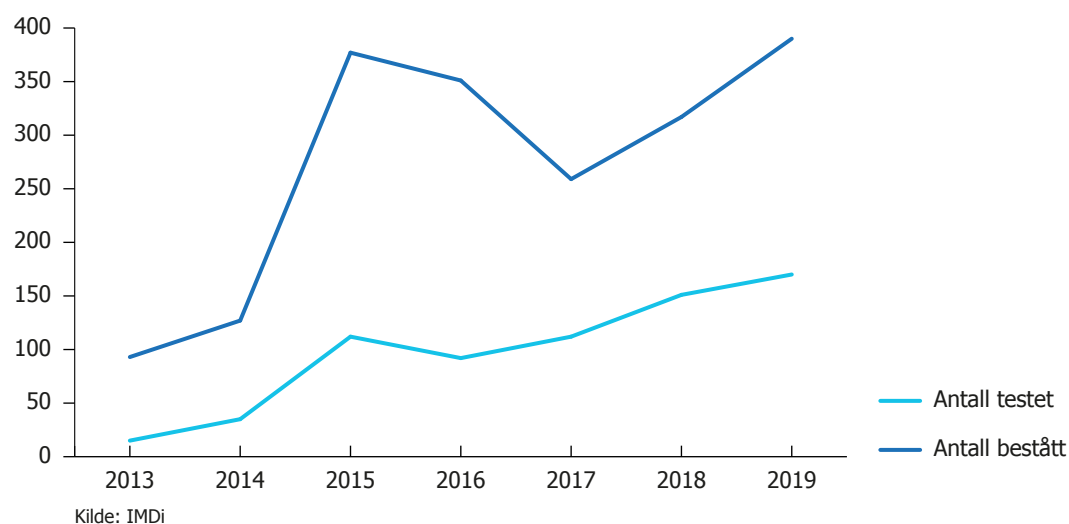
Informasjon og veiledning om tolking i offentlig sektor

For å øke andelen av tolkeoppdragene i offentlig sektor som blir gjennomført med kvalifisert tolk, har IMDi arbeidet med digitale veiledningssider for bruk og bestilling av tolk på IMDi nettsider for å heve tolkebestilleres kompetanse i bestilling og bruk av tolk. Dette gjør vi gjennom tydeligere oppslag om tolk på forsiden av imdi.no, utsendelse av nyhetsbrev med saker om tolkefeltet og en ny nettleksjon. I samarbeid med IMDi har Senter for interkulturell kommunikasjon ved VID vitenskapelige høgskole utarbeidet en nettleksjon om bruk av tolk, hvor animert video, illustrasjoner og bilder gir en pedagogisk fremstilling av temaet. Nettleksjonen lages innenfor et større prosjekt finansiert av Bufdir.

IMDi har opplevd økt etterspørsel fra kommuner og offentlige etater om veiledning og bistand i forbindelse med anskaffelser av tolketjenester og bruk av tolk og har svart på disse henvendelsene gjennom rådgivning og deltakelse på møter og seminarer.

IMDi arrangerte et fagseminar med tittelen *Smakebiter fra Critical Link Conference 9*, 30. august, hvor åtte innlegg fra den internasjonale konferansen om tolking i offentlig sektor som ble holdt i Tokyo i juni ble delt med et norsk publikum.

Figur 3.3.3. Kandidater som har tatt og/eller bestått ToSPoT/Tospråktesten. Absolutte tall. 2013–2019.

Vurdering av IMDis rolle som nasjonal fagmyndighet

IMDis rolle som nasjonal fagmyndighet er ikke tilstrekkelig kjent. Som nasjonal fagmyndighet for tolking i offentlig sektor har IMDi et pådriveransvar for at offentlig sektor skal bruke kvalifisert tolk ved behov for tolk. For å øke den samlede bruken av kvalifisert tolk i hele offentlig sektor, må bruk av tolk bli en integrert del av oppgaveløsningen i alle sektorer. Ansvaret for å øke bruken av kvalifisert tolk er sektorovergripende, slik at brukerbehovene og løsningene må utarbeides av sektorpartene selv. Pådriverrollen krever gode samarbeidsrelasjoner med mange aktører med til dels motstridende interesser, og er et arbeid IMDi vektlegger sterkt.

En tolkelov vil kunne bidra til å øke bruken av kvalifisert tolk. IMDis rolle som fagmyndighet vil bli styrket av en lovregulering av tolkefeltet og våre

oppgaver med å veilede offentlige tolkebrukere, gi tilråding til tilsynsmyndigheter og vurdere varsler mot tolker vil bli mer etterspurt ved innføringen av en tolkelov. Dette vil kreve flere ressurser til tolkefeltet internt i IMDi. Kvalifiseringsbehovet for tolker på alle nivåer vil også øke betraktelig de neste årene og kreve økte ressurser både ved utdanningsinstitusjonene og i IMDi. IMDi anser at det må tas høyde for økonomiske og administrative konsekvenser av dette, både internt i IMDi og eksternt.

Når det gjelder OsloMets resultatmål knyttet til kvalifiseringstilbudene for tolker (Statsautorisasjonsprøven og Tospråktesten, kap. 496, post 72) opplever IMDi at styringsdialogen for tilsagnene med OsloMet er positiv og at vi i fellesskap bidrar til å utvikle et forutsigbart tilbud. IMDi har derimot ikke den samme muligheten til å sette krav til universitets- og høyskolesektoren når det gjelder utdanningstilbudet for tolker og har derfor begrenset mulighet til å påvirke at antall tolker med tolkeutdanning øker. Dermed risikerer man at mange tolker må vente uforholdsmessig lenge før de får muligheten til å ta utdanning, og at dette skaper en ubalanse i forholdet mellom de forskjellige kategoriene i Nasjonalt tolkeregister, uten at IMDi har noen påvirkning. Dette gjør at oppdraget vårt om å sørge for at det er tilstrekkelig antall kvalifiserte tolker, kan være krevende.

**STYRING OG KONTROLL
I VIRKSOMHETEN**

4 Styring og kontroll i virksomheten

Direktoratets opplegg for styring og kontroll skal sikre strategisk og operativ måloppnåelse både ved løpende drift og gjennomføring av prosjekter. Arbeidet med risikostyring, internkontroll, sikkerhet og beredskap og dokumentforvaltning er integrert i styringen av virksomheten. Totalt sett mener vi at styringen bidrar til god måloppnåelse.

IMDis system for styring og kontroll

Plan- og budsjettprosessen for direktoratet følger et årshjul som er tilpasset styringsprosessene i Kunnskapsdepartementet. IMDi budsjett legges slik at det støtter opp under det årlige tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet og prioriteringene i virksomhetsplanen for direktoratet. Mål, resultatkrav, budsjetter og fullmakter formaliseres i årlige oppdragsbrev og disponeringsskriv til avdelingene. Oppdragsbrev og disponeringsskriv er grunnlag for intern rapportering på måloppnåelse og budsjett. IMDi rapporterer til departementet i tråd med føringene i tildelingsbrevet.

Risikostyring i direktoratet skal bidra til at vi identifiserer, vurderer, håndterer og kommuniserer forhold som kan inntreffe og påvirke vår måloppnåelse negativt. Avdelingene har ansvar for å vurdere og håndtere risiko i egen enhet og for å etterleve gjeldene regelverk. Ansvar for å utarbeide en mer overordnet risikovurdering ligger i direktørens stab, mens ansvar for å iverksette de identifiserte risikoreducerende tiltakene ligger i de ulike avdelingene. Det overordnede risikokartet oppdateres halvårlig. Ledergruppen vurderte de mest kritiske risikoene for IMDi i august 2019 til å være risiko for dårlig kvalitet og resultater i kommunenes kvalifiseringsarbeid, risiko for manglende bosettingsvilje og -evne i kommunene, risiko for at vi ikke klarer å få opp og formidlet god og relevant kunnskap til kommuner og samarbeidspartnere, risiko for manglende evne til samarbeid og samordning på tvers av sektorer, risiko for at våre digitale systemer ikke har god nok kvalitet og risiko for at vi mister så mye kompetanse at det er fare for ordinær drift (især på grunn av regionreformen og overføring av oppgaver til fylkeskommunen). Det er satt i gang og planlagt tiltak for å håndtere disse risikoene.

IMDi internkontrollsystem er utformet for å ivareta økonomiregelverkets krav til internkontroll og gjelder for alle virksomhetsområder og organisa-

toriske enheter, og for alle ledere og medarbeidere. IMDi vedtok i 2019 en policy for internkontroll med formål om å fastsette tydelige overordnede føringer og prinsipper for interkontrollen i direktoratet, samt tydeliggjøre roller og ansvar knyttet til arbeidet med å etablere, gjennomføre, forbedre og følge opp internkontroll i IMDi.

IMDi har dokumenterte føringer på alle vesentlige områder. Krav til saksbehandling i direktoratet er dokumentert i arbeidsstandarder og rutiner, og avdelingene har dokumenterte arbeidsprosesser. Det arbeides kontinuerlig med forbedring av arbeidsprosesser.

IMDis internkontroll knyttet til økonomistyring er innebygd i våre styringsdokumenter i tråd med bestemmelser om økonomistyring i staten. Økonomistyring er organisert på en forsvarlig måte og utføres i samsvar med gjeldende lover og regler, herunder at økonomiske transaksjoner er i samsvar med underliggende dokumenterte forhold. Det er utarbeidet gode rutiner for økonomistyring i direktoratet for bl.a. å forebygge og avdekke feil og mangler. På bakgrunn av en modenhetsvurdering av internkontrollen i direktoratet ble det besluttet å prioritere to områder for utvikling og forbedring av internkontrollen i 2019: tilskuddsforvaltning og informasjonssikkerhet.

System for internkontroll av tilskuddsforvaltning

IMDis system for internkontroll for tilskuddsforvaltning er beskrevet i årsrapporten for 2018.

IMDi gjennomførte i 2019 systematiske risikovurderinger av tilskuddsordningene under kap. 291, post 60 *Integreringstilskudd*, kap. 291, post 61 *Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger* og kap. 292, post 60 *Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere*. Det er avdekket risiko blant kunngjøringstekster, tildelingskriterier, datagrunnlag for tilskuddsberegninger og utbetalinger, tekniske løsninger og sakbehandlingspraksis. Det er igangsatt en rekke tiltak for å redusere de avdekkede risikoene. Igangsetting av andre tiltak vil bli vurdert fortløpende.

Sikkerhet og beredskap

Informasjonssikkerhet

Styringssystem for informasjonssikkerhet og personvern har en langsiktig strategi fram til 2021 og et policynotat som tydeliggjør ansvar, roller og rapporteringer. For 2019 har innsatsområdene opplæring og tilgangskontroll blitt prioritert. I all digital utvikling er det lagt inn krav til risiko- og sårbarhetsvurderinger, samt vurderinger av personvernkonsekvenser.

I 2019 har IMDi iverksatt tiltak for økt sikkerhet knyttet til personvern og tilgangsstyring.

Det har ikke vært kapasitet til å gjennomføre den planlagte oppfølgingen av risikoer som ble avdekket i forbindelse med statistikkgrunnlag eller utarbeidelse av nye informasjonsutvekslingsavtaler med alle kommuner i 2018. Risikoen ved disse to tiltakene har allikevel blitt redusert gjennom fokus på tilgangskontroll og opplæring, men det er fortsatt en restrisiko for personvernet som må ivaretas bedre i 2020.

IMDi har utviklet et sett av rutiner på ulike nivåer for å forhindre uønskede digitale hendelser. Det er nedfelt i skriftlige rutiner for avviksrapportering både på informasjonssikkerhets- og personvernområdet. Det foreligger en IKT-beredskapsplan med aksjonskort utfra ulike scenarier. I tillegg har all digital utvikling og forvaltning krav til risikovurderinger og personvernkonsekvensvurderinger. Det gjennomføres testing av de ulike utviklingsprosjektene, samt penetrasjonstest ved store endringer for å forhindre uønskede hendelser.

Kriseøvelser

IMDi har ikke gjennomført og evaluert en kriseøvelse i 2019. IMDi planlegger for en kriseøvelse i 1. halvår 2020 for å øke kunnskap om beredskapsplanene. Som informert om i forbindelse med departementets tilsynsbesøk har IMDi i løpet av 2019 hatt reelle hendelser som har tatt mye tid. Disse har blitt evaluert og har vært viktig i oppdateringen av planverket gjennom året, selv om disse ikke kan regnes som reelle øvelser.

Saker fra Riksrevisjonen

Det er ikke påpekt feil og mangler i forbindelse med den årlige regnskapsrevisjonen. Tidligere saker er fulgt opp.

I november 2019 la Riksrevisjonen frem rapporten fra forvaltningsrevisjonen *Undersøkelse av myndighetenes arbeid med å integrere innvandrere gjennom kvalifisering og arbeid*. Revisjonen gir en gjenkjennbar beskrivelse av utfordringene. Mye av arbeidet og utviklingen av tiltak i både departementet og direktoratet er i tråd med anbefalingene fra Riksrevisjonen.

Regjeringens fellesføringer for 2019

Inkluderingsdugnaden

Det er et konkret mål i regjeringens inkluderingsdugnad at minst 5 prosent av de nyansatte i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en.

IMDi hadde 30 nyansettelser i 2019. Til disse stillingene har vi registrert totalt 20 søknader fra personer i målgruppen. Dette utgjør ca. 1 prosent av total søkermasse. Dette er søkere som gjennom søkeportalen har markert at de har redusert funksjonsevne. En person i målgruppen ble tilsatt i midlertidig stilling. Da denne tilsetningen skjedde før 1. april 2019 teller den ikke med i vurdering av måloppnåelse for 2019. Det er ikke kjent om noen nyansatte har hull i CV-en.

IMDi følger kvalifikasjonsprinsippet i staten og blant de øvrige søkerne i målgruppen har ingen blitt funnet kvalifisert ut fra utlyste krav til de konkrete stillingene.

Gjennomførte tiltak

Ved alle rekrutteringsprosesser i IMDi skal det vies særskilt oppmerksomhet til hvilke krav til kvalifikasjoner og personlige egenskaper som stilles for ikke å ekskludere søkere fra den ønskede målgruppen. Rekrutterende leder må ved utarbeidelse av stillingsanalysen ta stilling til og redegjøre for hvordan rekrutteringsprosessen kan tilrettelegges for å bidra til å nå målet om 5 prosent.

Skjemaer som brukes i rekrutteringssammenheng er tilpasset for å sikre at inkluderingsdugnaden tillegges vekt og har fokus i rekrutteringsarbeidet. Alle utlysninger inneholder oppfordring til personer i målgruppen om å søke på ledige stillinger i IMDi. I tillegg til å lyse ut stillinger på IMDis hjemmeside og NAV, lyses stillinger ut i kanaler som er rettet mot den aktuelle målgruppen.

IMDi har ikke lyktes med å nå målene for inkluderingsdugnaden i 2019. Direktoratet vil arbeide videre med tiltak for å forbedre rekrutteringsprosessene og heve kompetansen i IMDi.

Motvirke arbeidskriminalitet ved offentlige innkjøp

IMDi gjennomfører anskaffelser på flere områder. De største anskaffelsene er innenfor IKT, FoU og bygningers drift, som for eksempel kantine-tjenester, vakthold, renhold og renovasjon. Det er innenfor bygningers drift det er størst sannsynlighet for at det kan forekomme arbeidslivskriminalitet.

Det viktigste arbeidet er av forebyggende art. Ved kontraktsinngåelser/ anskaffelser av kantine og renholdstjenester legger vi til grunn statens standardavtaler. Kontraktene stiller krav til bl.a. lønns- og arbeidsvilkår.

Høsten 2018 ble det inngått en ny avtale med kantineleverandør, og i desember 2019 er det inngått avtale med ny leverandør av renholdstjenester. I oppfølgingen av avtalene er ett av temaene at allmenngjorte tariffavtaler følges.

Andre forhold som departementet har bedt IMDi om å rapportere særskilt på

Overføring av oppgaver fra IMDi til fylkeskommunene og avvikling av regionkontorer i IMDi

Som følge av Stortingets beslutning om at fylkeskommunene fra 1.1.2020 overtar de regionale integreringsoppgavene som tidligere har ligget i IMDi, har regjeringen besluttet at alle regionkontorene i IMDi avvikles som statlige regionale kontorer fra samme dato.

Beskrivelse av hvordan IMDi har utført oppgavene fram til 2020 er overlevert fylkeskommunene og det er gjennomført et heldagsmøte med fylkeskommunale ledere med beskrivelse av oppgaver og gjensidig dialog om disse.

Som følge av at IMDi skulle overføre oppgaver, ble det også besluttet at stillingsmidler til 33 årsverk skulle overføres fra IMDi til fylkeskommunene. I juni 2019 ble det inngått en mønsteravtale med KS om ansettelse i fylkeskommunene, og det ble inngått egne avtaler mellom IMDi og hver enkelt fylkeskommune (og Oslo kommune) om ansettelse i løpet av høsten. Nordland fylkeskommune var den eneste som ikke signerte avtale. Avtalen gikk ut på at fylkeskommunene skulle lyse ut stillinger internt i IMDi, slik at IMDis ansatte ved regionkontorene hadde fortrinnsrett. Til sammen ble det lyst ut 30 stillinger og 18 ansatte fra IMDi fikk jobb i en fylkeskommune fra januar 2020.

Regjeringen besluttet tidlig i august å legge ned IMDis kontor i Kristiansand, Gjøvik og Trondheim innen 1. juli 2020. Kontoret i Bergen skal bestå i en overgangsperiode på inntil to år. Om lag 10 årsverk som tidligere var plassert ved regionkontoret i Oslo overføres til hovedkontoret. IMDis årsverk som lå ved regionkontorene utenfor Oslo, og som skal beholdes på statlig nivå hos IMDi, plasseres i et nytt kontor i Narvik. Kontoret i Narvik skal styrkes og ha inntil 30 årsverk.

Formålet med endringene er både å effektivisere arbeidet i IMDi ved å samle ansatte på færre kontor og å bidra til regjeringens distriktpolitikk. IMDi er forpliktet til å relokalisere arbeidsplasser og til å løse samfunnsoppgavet i et langsiktig perspektiv som ett direktorat med to lokasjoner. Etter en samlet vurdering av oppgaveporteføljen har IMDi besluttet at arbeidsoppgaver innenfor IT, arkiv, økonomi og tilskudd legges til Narvik. Oppgavene har tilstrekkelig volum for å sikre en faglig sammenheng, slik at det kan etableres robuste fagmiljøer. Kompetansen som trengs for å løse oppgavene tar hensyn til rekrutteringsgrunnlaget og arbeidsmarkedet i Narvikregionen, i tråd med anbefalinger fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

IMDi er inne i en krevende omstillingsprosess, med avvikling av regionkontorene og oppbygging av kontoret i Narvik. Flytting av oppgaver og relokalisering av arbeidsplasser innebærer alltid risiko, og vi har opplevd og vil mest sannsynlig fortsette å oppleve en periode med kompetanseflukt, effektivitetstap og uro i organisasjonen. Tilstrekkelig kapasitet og nødvendig kompetanse i overgangsfasen vurderes som risikofaktorer. Det vil derfor iverksettes tiltak for å redusere risikoen for kompetanseflukt og for å sikre en gradvis og smidig overføring av oppgaver til Narvikkontoret slik at IMDi er leveransedyktig i hele gjennomføringsfasen.

IMDis digitaliseringsarbeid

Digitalisering er sentralt i utviklingen av brukervennlige tjenester og effektivisering av vårt arbeid. IMDi har siden 2013 utviklet nye digitale løsninger som skal gi et bedre kunnskapsgrunnlag for målstyring, i større grad sikre en mer enhetlig behandling av kommuner og flyktninger, et mer effektivt system for brukerne og bedre resultater i integreringsarbeidet. Løsningene støtter opp under IMDis arbeid på områder som bosetting, kvalifisering (introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap), tolking, tilskuddsforvaltning og informasjonsformidling. IMDis brukere står sentralt og involveres ved spesifisering av behov og krav til nye tjenester og testing. Brukerne blir også gitt god opplæring og IMDi er tilgjengelig ved behov for veiledning og hjelp.

Erfaringer fra arbeidet og input fra risiko- og sårbarhetsanalyser, viser et behov for klarere retning og retningslinjer for utvikling og forvaltning av de digitale løsningene. Regjeringen stiller også tydeligere krav til digitalisering i offentlig sektor som virkemiddel for effektivisering og gode brukertjenester, og sammenhengende tjenester på tvers av sektorer og forvaltningsnivå. For å sikre at innsatsen rundt digitalisering blir rettet mot de viktigste områdene arbeider IMDi med å utforme et digitalt mål bilde.

Dette skal ivareta eksterne og interne føringer, utforme visjon og prinsipper som gir retning og krav til digitaliseringsarbeidet. Målbildearbeidet vil identifisere forbedringsområder som vil gi tiltak ut fra en helhetlig prioritering.

Den stegvise overgangen og utviklingen som gjør forvaltningen mer digital vil påvirke IMDi som organisasjon, både internt og i grenseflaten mot våre brukere og samarbeidende virksomheter (offentlige og private). Behovet for digital kompetanse og digitalt fokus i det faglige arbeidet øker, og digitale utviklingsprosjekter er et godt virkemiddel for å oppnå dette. Virksomhetene i kunnskapssektoren har påbegynt samarbeidet om helhetlige og sammenhengende tjenester for brukeren. Faggruppen for tjenestekjeder er en faglig samarbeidsarena for å gjennomgå, kvalitetssikre og anbefale forslag til tjenestekjeder i sektoren. Kunnskapsdepartementet har initiert det langsiktige arbeidet med livshendelsen Ny i Norge, hvor IMDi har en ledende rolle.

I 2019 er IMDi bedt om å ferdigstille selvregistreringsløsningen for kompetanse og forberede for utvidelse til nye målgrupper fra 2021 (se kapittel 3.1. *Rask og treffsikker bosetting*), videreutvikle saksbehandlingsløsning for bosetting, fortsette utviklingen av nytt Nasjonalt tolkeregister, samt overføringstjenesten mellom Nasjonalt introduksjonsregister (NIR) og kommunale fagsystemer (WS4). I tillegg er IMDi bedt om å utvikle digitale løsninger for tilskuddene kommunene mottar ved bosetting av flyktninger (digitale tilskudd). IMDi er også bedt om å sikre leveranse av statistikk fra NIR i tråd med styringsparameter og statistikkvedlegg. IMDi har rapportert månedlig på status i alle pågående prosjekter.

Prosjekter i 2019

Totalt seks utviklingsprosjekter har pågått i 2019. To er ferdigstilt og fire videreføres til 2020. Parallelt har IMDi arbeidet med tre konseptfaser hvor to videreføres til 2020.

IMDi ferdigstilte to prosjekter i 2019: *Videreutvikling av saksbehandlingsløsning for bosetting* og *WS4*. Førstnevnte leverte en ny og sikker løsning til bruk på kommisjonsreiser for uttak av overføringsflyktninger, samt nye datauttrekk og rapporter som bidrar til enklere og raskere tilgang til et bredt datagrunnlag i IMDinett. Sistnevnte leverte en ny overføringstjeneste mellom NIR og kommunale fagsystemer som bl.a. skal gi forbedret datakvalitet i NIR, redusert ressursbruk i kommuner og i IMDi, samt bedre informasjonssikkerhet.

Prosjekter som videreføres til 2020 er *Nytt nasjonalt tolkeregister*, *IMDinett mottak*, *Digitale tilskudd* samt *IMDi 365*. Førstnevnte har i 2019 utviklet et brukervennlig og kvalitetssikret innsynsregister over kvalifiserte tolker i Norge som lanseres våren 2020. IMDinett Mottak startet utviklingen av en ny modul i IMDinett for gjennomføring og registrering av bosettings-samtaler i asylmottak. Det nye systemet skal gjøre arbeidet enklere og mer strukturert for mottaksansatte og gi IMDi et bedre kunnskapsunderlag. IMDi 365 startet i 2019 å planlegge implementeringen av nye kontorstøtteverktøy i IMDi (Office 365). Støtteverktøyene skal være mer brukervennlige, gi bedre mobile løsninger, trygg samhandling med eksterne, samt forbedret informasjonssikkerhet. Til sist har prosjektet *Digitale tilskudd* startet sin planleggingsfase i 2019. Ved å fornye og digitalisere prosesser og verktøy for tilskuddsordningene¹ skal arbeidet i kommuner og i IMDi bli enklere og mindre ressurskrevende. IMDi skal også få et bedre kunnskapsgrunnlag for målstyring.

Konseptfaser 2019

IMDi er bedt om å utvikle digitaliseringsarbeidet i tråd med endringene som planlegges gjennom det pågående reformarbeidet med introduksjonsprogrammet, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, introduksjonsloven og regionreformen. I den forbindelse er det startet to konseptfaser hvor den ene skal vurdere nødvendige tilpasninger i IMDis systemer som følge av ny lov om integrering, og den andre skal utrede hvordan en digital ressurs kan understøtte bruken av standardiserte elementer i introduksjonsprogrammet (se kapittel 3.2 *Kvalifisering for varig tilknytning til arbeidslivet*). Begge konseptfaser startet høsten 2019 og fortsetter inn i 2020.

I tillegg har IMDi i 2019 ferdigstilt en utredning av organisasjonens helhetlige statistikk- og rapporteringsbehov på kvalifiseringsfeltet. Formålet er å gi IMDi økt kunnskap om egne data og potensialet som ligger i disse, sammen med økt kompetanse på bruk av dataene i praktisk arbeid på saksbehandler- og ledernivå. Dette skal styrke IMDis kunnskapsgrunnlag – både for politikktutvikling, egne beslutninger og for oppfølging av andre aktører på IMDis sentrale fagområder. Arbeidet videreføres med oppstart av planleggingsfase i 2020.

¹ Gjelder integreringstilskudd, tilskudd for enslige mindreårige flyktninger, samt tilskudd for flyktninger med nedsatt funksjonsevne og/eller atferdsvansker.

Sikre leveranse av statistikk fra NIR i tråd med styringsparameter og statistikkvedlegg

Fra lanseringen i 2015 og fram til i dag har datakvaliteten i NIR blitt stadig bedre. IMDi har jobbet løpende med forbedringsarbeidet og kan nå levere data av god kvalitet på de fleste områdene vi rapporterer på til departementet.

For årene 2015 til 2018 var det én styringsparameter IMDi ikke kunne levere tall på: Andel personer med rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap som oppfyller sin plikt innen fristen på tre år, samt to tilhørende statistikkstabeller (i tildelingsbrevets statistikkvedlegg) som benytter samme datagrunnlag (Statistikktabell 21 og 23²). Årsaken var usikkerhet om datakvaliteten, bl.a. på grunn av mangelfulle data tilbake i tid, dvs. i 2015 og deler av 2016. Mangelfulle data var primært knyttet til problemer med overføring av data fra kommunale fagsystemer til NIR i denne perioden. Det kan også være andre årsaker til mangelfulle data. De største utfordringene frem til nå har vært knyttet til kategorivisning og kommunetilhørighet i NIR, dvs. at personer står oppført med periodevis feil kategori for rett og plikt til opplæring etter introduksjonsloven eller feil kommune. Dette kan hindre kommunene i å registrere på personer, og dermed påvirke datakvaliteten.

Til tross for fortsatt noe usikkerhet om datakvaliteten har vi i 2019 levert tall på ovennevnte styringsparameter (SP7), samt statistikktabell 21, ettersom problemstillingen med manglende data tilbake i tid er i ferd med å fases ut. I 2019 er det 2016-kohorten som måles. Problemene med overføring av data fra kommunenes fagsystem ble løst i løpet av 2016 og gjaldt dermed bare deler av året. Det antas derfor at manglende data tilbake i tid påvirker 2016-kohorten i mindre grad. Det var fortsatt ikke mulig å levere tall på statistikktabell 23 for 2019, da 2016-kohorten ikke kan måles før i 2020.

IMDi har i 2019, som i tidligere år, prioritert feilretting og forbedring av datakvaliteten framover, fremfor å gjøre ytterligere forsøk på innhenting av data tilbake i tid. På grunn av utfordringsbildet beskrevet over ble det i 2018 implementert en forbedring av adressehåndteringen i NIR. Dette bidro til at kommunenes tilgang til å registrere ble betydelig bedret. I 2019 har det vært nødvendig å prioritere oppgradering av rammeverket for

² Statistikktabell 21: Personer som ble omfattet av rett og/eller plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap, som hadde oppfylt sin plikt tre år senere. Statistikktabell 23: Personer med rett og/eller plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap som er i arbeid eller utdanning fire år etter at de kom inn i personkretsen, fordelt på rettighetskode til opplæring og kjønn

IMDinett for å sikre oppdatert programvare og støtteverktøy for drift og utvikling, samt produksjonssetting av ny tjeneste for overføring av data mellom kommunenes fagsystem og NIR (WS4).

I forbedringsarbeidet i 2019 har IMDi særlig måttet prioritere tilrettelegging for kommune- og fylkessammenslåingen fra 1.1.2020, samt oppstart av arbeidet med tilrettelegging for endringer i NIR som følge av forslag om ny lov om integrering og endringer i statsborgerloven. Dette medførte at arbeidet med videre forbedring av kategorihåndteringen i NIR måtte nedprioriteres i 2019. Dette arbeidet vil derfor videreføres i 2020.

Tabell 4-1: Rapportering på punkter i digitaliseringsrundskrivet (H-8/18)

Sett brukeren i sentrum	Nytt Nasjonalt tolkeregister har etablert gode samarbeidsarenaer mellom prosjektet, tolkebrukere, tolker og tolkeformidlere. Brukertest med involvering av tolker gav IMDi nyttige tilbakemeldinger og bekreftelse på at sluttresultatet samsvarer med brukerbehovet. Ny løsning for tilskudd vil medføre endringer i kommunenes oppgaver og arbeidsprosesser, derfor involveres referansekommuner i arbeidet.
Gjennomfør digitalt 1. valg	IMDi deltar i Kunnskapsdepartementets Faggruppe for tjenestekjeder, en faglig samarbeidsarena for å gjennomgå, kvalitetssikre og anbefale forslag til tjenestekjeder i de ulike virksomhetene. I faggruppens rapport for 2019 anbefales bl.a. IMDis forslag; kompetansedataflyt for flyktninger. Dette må ses i sammenheng med – og kan være et bidrag inn i arbeidet med livshendelsen; Ny i Norge.
Tilrettelegg for gjenbruk og viderebruk av informasjon	I nytt Nasjonalt tolkeregister benyttes ID-porten for sikker innlogging og i søknad om oppføring i registeret. Videre hentes informasjon fra: Kontaktregisteret, Folkeregisteret, Vitnemålsportalen og OsloMet.
Følg opp informasjonssikkerheten	IMDi har innført informasjonssikkerhet og personvernkrav i malverket for digitaliseringsprosjekter, og alle prosjekter skal gjennomføre en ROS-analyse og analysere personvernkonsekvenser i tidlig fase. Personvernombudet involveres og rådspørres i de digitale utviklingsprosjektene, i flere forskningsprosjekter og for den ordinære behandlingen av personopplysninger i IMDi. Avvik som er avdekket har ført til bl.a. direkteveiledning av saksbehandlere som korrigerende tiltak. I 2019 ble ett avvik meldt til Datatilsynet, og videre til departementet.
Bygg inn personvern	IMDi følger anbefalt prosjektstyringsmetodikk Prosjektveiviseren, med egne tilpasninger på ulike områder som innføring, test, arkitektur, informasjonssikkerhet og personvern. I 2019 har IMDi fortsatt arbeidet med å framskaffe og benytte syntetiske testdata til utviklings- og testformål i fagsystemene. Arbeidet skjer i samarbeid med UDI.
Bruk nasjonale felleskomponenter og fellesløsninger	IMDi vurderer bruk av Altinn som del av løsningskonseptet for Digitale tilskudd. Nytt Nasjonalt tolkeregister vil benytte ID-porten for sikker innlogging og autentisering. Når tolker søker om oppføring i nytt Nasjonalt tolkeregister vil relevant personinformasjon automatisk hentes fra Folkeregisteret.
Bruk digital postkasse til innbyggere	IMDi har valgt KS sin løsning SvarUt for å sende post digitalt til innbyggere. Ved bruk av SvarUt sender vi også post digitalt til virksomheter via Altinn.
Følg krav om arkitektur og standarder	Gjennom satsingen på digitalt målbilde operasjonaliserer IMDi også arkitekturprinsipper og standarder. I dette arbeidet har IMDi som mål å ha konkrete arkitekturkrav og ikke-funksjonelle krav som skal gjelde for all digital utvikling og forvaltning/videreutvikling. Prosjektene leverer også merverdi til videre utviklingstiltak i tillegg til å få riktig arkitektur for egen leveranse.
Ta i bruk elektronisk faktura	IMDi benytter seg av DFØs tjenester og krever at leverandører sender faktura og kreditnota elektronisk (i EHF-format.)
Lag sourcing-strategi	Våren 2019 vedtok IMDi en sourcingstrategi for IKT-drift (2019–2023). Strategien har konsekvenser for de teknologiske valgene i utviklingsprosjektene og omfatter bl.a. gradvis migrering til skybaserte tjenester, samt prioritert bruk av nasjonale felleskomponenter og hyllevere.
Bruk skytjenester	Av leveranser i 2019 er Office 365 etablert som ny skyløsning. IKT-seksjonen i IMDi har i tillegg et pågående arbeid med å omlegge systemer og servere til skyen hos ny driftsleverandør. Nytt Nasjonalt tolkeregister (under utvikling) vil i tillegg lanseres i skyen. Valg av skyløsninger er foretatt på bakgrunn av nødvendige risikovurderinger, i tråd med IMDis krav til informasjonssikkerhet.
Planlegging, styring og gjennomføring av IKT-prosjekter	IMDis overordnede prioritering på digitaliseringsfeltet foretas av IMDis porteføljestyre, som bidrar til å sikre hensiktsmessige prioriteringer i tråd med IMDis strategiske mål. Styringsgruppen følger opp utviklingsprosjekter som er besluttet av porteføljestyret, og sikrer at prosjektets leveranser har tilstrekkelig kvalitet ved godkjenning av styringsdokumentasjon og faseoverganger. IMDis prosjektkontor (PMO) støtter prosjektene i den daglige gjennomføringen, og stiller krav til standardisert rapportering.
Samordning med kommunesektoren	IMDi har løpende dialog med leverandører av kommunale fagsystemer på integreringsfeltet for utveksling av data.
Finansiering	Prosjektet Nytt Nasjonalt tolkeregister mottok i 2019 støtte fra medfinansieringsordningen til Difi. Medfinansieringen har dekket 50 prosent av prosjektets kostnader over tre år (2017–2019). Øvrig digitaliseringsarbeid finansieres over kap. 291, post 45.

Tilskuddsforvaltning

IMDi bes i tildelingsbrevet om å gjøre særskilt rede for bruk av tilskuddsmidler og vurdere måloppnåelsen for ordningene (veid opp mot regelverket for den enkelte ordningen). Tilskuddsmottakerne har frist for rapportering til IMDi i februar 2020. Det er derfor ikke mulig å gjøre vurderinger av måloppnåelse for 2019 i årsrapporten. Vurderinger av måloppnåelse og resultater vil bli rapportert særskilt til departementet innen 1.6.2020. Under presenteres hovedtallene for IMDis tildeling av midler på de søknadsbaserte ordningene i 2019 (rundskriv for tilskuddsordningene for 2019 ble publisert på imdi.no i januar 2019 med søknadsfrist i februar). Tilskuddsordningene er ytterligere omtalt i årsrapportens kap. 3 *Årets aktiviteter og resultater*.

Tabell 4-2. Søknadsbaserte tilskuddsordninger, søknader og beløp. 2019

Kap/ post	Tilskuddsordning (navn)	Antall søknader	Antall innvilgede søknader	Omsøkt beløp (mill. kroner)	Innvilget beløp (mill. kroner)
291/62	Jobbsjansen, del A	32	31	93,9	80,3
291/62	Jobbsjansen, del B	18	18	83,4	70,0
291/62	Tilskudd til utvikling av kommunale integrerings-tiltak	144	54	54	52,3
291/73	Mentor- og traineeordninger for personer med innvandrerbakgrunn	39	21	22,5	9,7
291/62	Etablereropplæring for innvandrere	31	11	12,9	6,4
291/71	Tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner	142	70	80	29,1

Beregningsutvalget

De samlede bevilgningene til kommunesektoren under programkategori integrering og mangfold utgjorde i 2019 over 12,9 mrd. kroner. De største budsjettpostene er integreringstilskuddet, tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap og særskilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger (til sammen 12,65 mrd. kroner). Kommunene skal ikke legge frem særskilt regnskap for tilskuddene. Beregningsutvalget skal følge med på om det er et rimelig samsvar mellom tilskuddene og kommunenes utgifter, og om det er endringer i dekningsgraden. Beregningsutvalget er et partssammensatt utvalg, med fire representanter fra kommune-

sektoren og fire representanter fra staten. Kartleggingen omfatter utgifter til integreringstiltak, sosialhjelp, introduksjonsstønad, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, helsetjenester og enslige mindreårige. Beregningsutvalgets rapporter er innspill til regjeringens arbeid med statsbudsjettet.

Beregningsutvalgets rapport for 2018 viste at kommunene i svært stor grad fikk dekket sine utgifter til bosetting og integrering. Dekningsgraden for integreringstilskuddet var 99,6 prosent, og for enslige mindreårige fikk kommunene dekket 112,5 prosent av utgiftene. Kommunene hadde i 2018 bl.a. en nedgang i utgiftene til introduksjonsstønad.

Kommunenes utgifter til bosetting og integrering avhenger av hvem flyktningene er, hvor mange de er, hvor de er i integreringsløpet, hvilke tilskudd de utløser, og av hvor mange som går over i arbeid og utdanning etter introduksjonsprogrammet. Dette utgiftsbildet følges nøye etter den høye bosettingen i årene 2015, 2016 og 2017.

Administrative forhold

Tabell 4-3. Årsverk og ansatte i IMDi. 2013–2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Årsverk per 31.12	209	219	223	234	214	219	224
Antall ansatte per 31.12	230	248	259	261	235	239	240

Oppfølging av IA-avtalen

IMDi skal være en inkluderende arbeidsplass hvor både arbeidsgiver og de ansatte forplikter seg til systematisk samarbeid for å oppnå et inkluderende arbeidsmiljø. IA-arbeidet skal forankres i avdelingene, og lokale arbeidsmiljøutvalg vil være en viktig aktør i dette arbeidet. Det har ikke vært avholdt egne IA-møter i 2019.

IA-avtalen 2019–2022 har som mål at:

1. Sykefraværsprosenten skal reduseres med 10 prosent sammenliknet med årsgjennomsnittet for 2018
 - ♦ For å følge opp målet om 10 prosent reduksjon i sykefravær fra 2018-nivå, vil nytt IMDi-mål for sykefravær i avtaleperioden (2019–2022) være 5,8 prosent. Sykefraværet i 2019 utgjorde 6,1 prosent.
 - ♦ IMDi har forhandlet egenmeldingsdager med de tillitsvalgte og videreført tidligere praksis om 24 egenmeldingsdager per år. Dette er i tråd med anbefalingene fra sentralt hold.

- ♦ Sykefravær følges fortløpende opp av personalledere i henhold til gjeldende rutiner og praksis. IMDi benytter modul for digital sykefraværsoppfølging for ledere som sikrer rett oppfølging til rett tid.
 - ♦ Arbeidsmiljøutvalget og lokale arbeidsmiljøutvalg følger utviklingen i sykefravær gjennom rapporter og statistikk.
 - ♦ Bedriftshelsetjenesten benyttes aktivt i forebygging og oppfølging av sykefravær, samt til opplæring og ved planlegging og gjennomføring av helsefremmende aktiviteter (eks. treningsveiledning).
 - ♦ IMDi har elektronisk HMS-håndbok med oppdaterte rutiner for ansvar, forebygging, oppfølging og dokumentasjon ved sykefravær.
2. Frafallet fra arbeidslivet skal reduseres
- ♦ Gjennom systematisk oppfølging av langtidssykmeldte, og tilrettelegging for personer som på grunn av helse, alder eller andre sosiale årsaker ikke kan jobbe full tid, bidrar IMDi til at personer i yrkesaktiv alder kommer tilbake til hel eller delvis stilling. Det har vært én person som har valgt å gå av med AFP i 2019. Ingen ansatte har gått over på arbeidsavklaringspenger og/eller uføretrygd i 2019.

HMS

Det er avholdt månedlige møter i Arbeidsmiljøutvalget (AMU) og i lokale AMU (LAMU). Regionreformen har krevet ekstra oppmerksomhet fra AMU og LAMU for å sikre et best mulig arbeidsmiljø gjennom prosessen.

I tillegg nevnes følgende tiltak og aktiviteter fra IMDis HMS-arbeid i 2019:

- ♦ Avdelings- og seksjonsvise HMS-dager
- ♦ To introduksjonskurs for nyansatte med informasjon om bl.a. HMS
- ♦ Fortløpende oppdatering og forbedring av IMDis elektroniske HMS-håndbok
- ♦ Felles treningsopplegg for ansatte med fokus på å forebygge problemer med nakke, rygg og skulder
- ♦ Løpende oppfølging og bistand fra bedriftshelsetjenesten i enkeltsaker
- ♦ Informasjon om spill og gaming, og refleksjon om alkoholbruk fra Akan
- ♦ Vernerunder
- ♦ Markering av verdensdagen for psykisk helse 10. oktober

Kompetanseutvikling

IMDi jobber for å sikre at organisasjonen har den nødvendige kompetansen for å løse nåværende og framtidige oppgaver. Det legges til rette for at alle ansatte kan ha en individuell og målrettet plan for egen utvikling. Det gjennomføres vurderinger av strategiske kompetansebehov i organisasjonen, og tiltak for å sikre grunnleggende basiskompetanse iverksettes fortløpende. Dette inkluderer bl.a. kompetanseutvikling innen IKT-verktøy, forvaltningsrett, samt skriftlig og muntlig formidling.

IMDi skal være en lærende organisasjon med verktøy og arenaer for å utvikle en kollektiv kompetanse. Det gjennomføres interne fagmøter månedlig. Dette er en viktig arena for formidling av ny kunnskap på integreringsfeltet til hele organisasjonen. Særskilte satsningsområder innen kompetanseutvikling i 2019 har bl.a. vært prosjektledelse og gevinstrealisering i digitale utviklingsprosjekt, prosessfasilitering, teamledelse og kundebehandling.

Aktivitets- og redegjørelsesplikter

Likestilling

IMDi har fortsatt en skjev kjønnsbalanse med 64 prosent kvinner blant våre ansatte. I toppledelsen er det 62 prosent kvinner og i mellomledergruppen 52 prosent. Det er marginale endringer siden forrige år og tilnærmet likelønn mellom kjønnene, med marginal variasjon i stillingsgruppene (se vedlegg 4 Status for likestilling i IMDi per 31.12.2019).

5,8 prosent av kvinnene og 1,2 prosent av mennene jobbet deltid per 31.12.2019. 19 prosent av de kvinnelige ansatte hadde midlertidig arbeidskontrakt, tilsvarende 10 prosent blant de mannlige ansatte. Økningen skyldes at minoritetsrådgiverordningen ble utvidet.

Menn tok ut 40 prosent av total foreldrepermisjon i IMDi i 2019.

Mangfold

IMDi har som mål at minst 25 prosent av direktoratets ansatte skal ha innvandrerbakgrunn. Andel ansatte med innvandrerbakgrunn i IMDi var 33,3 prosent i 2018 (jf. tabell 4-4). Det er en økning på 3,1 prosentpoeng fra 2017.

Tabell 4-4. Ansatte i IMDi, årsgjennomsnitt, etter landbakgrunn. Antall. 2016–2018

Antall ansatte	2016	2017	2018
I alt	247	232	219
Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre Gruppe 1: EU/EFTA, Nord-Amerika, Australia og New Zealand	10	11	12
Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre Gruppe 2: Asia, Tyrkia, Afrika, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA, Oseania utenom Australia og New Zealand	62	59	61

Kilde: SSB-tabell 12625: Ansatte i staten, årsgjennomsnitt, etter statlig enhet, innvandringskategori/landbakgrunn, statistikkvariabel og år.

Lærlinger i staten

IMDi har ikke hatt lærlinger i perioden 2015–2019. Det har ikke vært aktuelt å prioritere arbeidet med å tilrettelegge for lærlinger i 2019 grunnet omstillingen knyttet til regionreform og nedleggelse av regionkontor.

**VURDERING AV
FRAMTIDSUTSIKTER**

5 Vurdering av framtidsutsikter

Flyktnings situasjonen og politisk ustabilitet flere steder i verden påvirker situasjonen i Norge. Med fortsatt krig og uro i land som Syria, Sør-Sudan og Kongo fortsetter flyktninger å strømme til byer og flyktningleire i nabolandene. En stadig mer anspent situasjon mellom Tyrkia og EU kan avgjøre om det kommer 1 500 eller 15 000 flyktninger til Norge i årene fremover.

I Norge lykkes vi bedre med integreringen enn i mange andre land. Samtidig har vi utfordringer som må håndteres. Lykkes vi med integreringen, av innvandrere, vil det bidra til å beføre vår velferd og den høye graden av tillit som preger samfunnet vårt.

Reformerer integreringsfeltet

Regjeringen gjennomfører den største reformen på integreringsfeltet siden 2003. Ambisjonen er at flere flyktninger og andre innvandrere skal komme i arbeid og utdanning og at tiltakene som settes inn skal virke enda bedre. Det innebærer satsing på utdanning, kvalifisering og kompetanse. Forslaget til ny integreringslov innebærer store endringer i hvordan kommuner og fylkeskommuner skal jobbe med integrering. Fylkeskommunene er tetttest på kompetanseutvikling og næringsliv i regionene, og vil være kommunenes støttespillere i integreringsarbeidet. Bosettingspolitikken skal i større grad innrettes slik at flere skal få mulighet til raskt å komme i jobb eller utdanning. Gode samarbeidsprosesser, informasjonsflyt og rutiner vil være spesielt viktig i tiden framover. IMDi spiller en viktig rolle i realiseringen av regjeringens ambisjoner og implementeringen av reformene som skal gjennomføres. IMDi utvikler indikatorer som skal gjøre det lettere å si noe om hvordan det går med integreringen og med tiltakene på integreringsfeltet. Bred satsing på kunnskap og kompetanse vil være viktig for integreringen framover.

Redusere barrierer

For å lykkes med integreringen må innvanderne selv, majoritetsbefolkningen og det offentlige bidra. Utdanning og kvalifisering er viktig, men det er også nødvendig å redusere barrierer for innvandreres deltakelse i arbeids- og samfunnsliv. IMDis oppfølging av tverretatlige strategier og samarbeid med andre statlige og kommunale aktører vil fortsatt stå sentralt i arbeidet for å motarbeide og forebygge fattigdom, rasisme og diskriminering, frafall i videregående opplæring og negativ sosial kontroll.

Bruk av kvalifisert tolk er viktig både for rettsikkerhet og gode offentlige tjenester, særlig overfor nyankomne innvandrere. Forslag til tolkelov har vært på høring, og dersom den blir vedtatt av Stortinget, ligger det til rette for bedre bruk av kvalifisert tolk. IMDi vil ha en viktig rolle i iverksetting og oppfølging av en ny lov.

Arbeidsgivere har en nøkkelrolle i å få til et mer inkluderende arbeidsliv. Får vi flere virksomheter med et godt utviklet mangfoldsperspektiv, vil flere innvandrere få et varig fotfeste i arbeidslivet. IMDi utvikler kunnskap, råd og tiltak for å støtte arbeidsgivere og virksomheter i dette arbeidet.

Nytt aktørlandskap medfører omstilling

På kort sikt står vi overfor en periode med mer omstilling for direktoratet. Vi vil bruke 2020 og 2021 på å bygge opp et nasjonalt kontor i Narvik og målrette innsatsen vår i henhold til nye virkemidler, ambisjonene i integreringspolitikken og et nytt og utvidet aktørlandskap med fylkeskommunene som allierte i integreringsarbeidet.

I en periode der oppgaver og kompetanse flyttes er det viktig å ikke miste fart og kompetanse i det samlede integreringsarbeidet med gode digitale løsninger. Derfor er IMDis fagkompetanse spesielt viktig framover i utviklingen av en samordnet, målrettet og effektiv integreringspolitikk.

ÅRSREGNSKAP

6 Årsregnskap

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) er regjeringens utøvende organ for integreringspolitikken, en premissleverandør for utvikling av feltet, og et kompetansesenter for bl.a. kommunene. IMDi's viktigste oppgaver, målgrupper og virkemidler er beskrevet i Prop. 1 S (2018-2019) for Kunnskapsdepartementet. IMDi hadde 224 årsverk ved utgangen av 2019.

IMDi er et ordinært, bruttobudsjettert forvaltningsorgan, og er underlagt Riksrevisjonens kontroll. Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll av departementene og de statlige virksomhetene publiseres som Dokument 1 hver høst.

IMDi forvalter driftsmidler, investeringsmidler (IKT-utvikling), forsknings- og utviklingsmidler og tilskuddsmidler som primært går til kommuner, innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet. IMDi hadde en samlet tildeling på vel 13,4 milliarder kroner i 2019. Dette er en reduksjon fra 2018 hvor samlet tildeling var på 17,3 milliarder kroner. Reduksjon på tildelingens størrelse skyldes i hovedsak nedgangen i antall asylankomster de siste årene, som har ført til en nedgang i antall bosatte flyktninger som utløser tilskuddene IMDi forvalter. Regnskapet for 2019 viser at IMDi har utgiftsført i underkant av 13,4 milliarder kroner, fratrukket inntekter, som hovedsakelig gjelder tilbakebetalinger av ubrukte tilskuddsmidler i kommunene og i frivillige organisasjoner, på 43,3 mill. kroner. Årsregnskapet viser en samlet merutgift tilsvarende 0,1 prosent av samlet tildeling, og en mindreutgift på 0,2 prosent når inntekter er trukket fra. Hoveddelen av merutgiften gjelder kap. 292, post 60 *Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere*. Dette er en tilskuddspost som IMDi forvalter, og som utbetales til kommuner i forbindelse med opplæring i norsk, norsk kultur og norske verdier for asylsøkere i mottak, og opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven. Merutgiften skyldes hovedsakelig at en noe større andel kommuner har registrert i Nasjonalt introduksjonsregister (NIR) at de tilbyr opplæring i norsk og samfunnskunnskap for personer, og dermed fått utbetalt persontilskudd, enn det som lå til grunn som forutsetning for bevilgningen. I tillegg har flere personer enn anslått vokst seg inn i målgruppen for persontilskudd enn det som ble lagt til grunn for budsjetteringen.

IMDi har i 2019 forvaltet en driftsbevilgning på 282,8 mill. kroner inklusiv overføringen fra 2018. IMDi har utgiftsført 272,6 mill. kroner i 2019. Stortinget har gitt fullmakt til å overskride bevilgningen på posten mot tilsvarende inntekter på kap. 3290, post 01, jf. Prop. 1 S (2018-2019). Etter justering for inntekter på vel 50 000 kroner, er det en mindreutgift på 10,3 mill. kroner i 2019.

I note B til årsregnskapet framkommer forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til 2020. Samlet mulig overføring på kapitler og poster under IMDi er 30,9 mill. kroner, hvorav 10,3 mill. kroner er knyttet til kap. 290, post 01 (driftsbevilgningen), 12,7 mill. kroner til kap. 291, post 21, 7 mill. kroner til kap. 291, post 45, og 0,8 mill. kroner til kap. 291, post 60.

Artskontorrapporteringen viser hvilke utgifter og inntekter som IMDi har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Netto har IMDi utgiftsført 13,4 milliarder kroner. Av dette beløpet er 13 milliarder kroner utbetalt i tilskudd som primært har gått til kommuner, fylkeskommuner, innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet.

IMDi bekrefter med dette at årsregnskapet gir et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger og av regnskapsførte utgifter og inntekter. Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet og de krav som er stilt fra overordnet departement gjennom tildelingsbrev / tillegg til tildelingsbrev.

Libe Rieber-Mohn
direktør
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2

– de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen *Netto rapportert til bevilgningsregnskapet* er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen *Samlet tildeling* viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap. Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte

belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsår 2019

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2019	Merutgift (-) og mindre-utgift
0290	Integrering- og mangfoldsdirektoratet	01	Driftsutgifter	A, B	282 836 000	272 562 091	10 273 909
0291	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	21	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, kan overføres	A, B	32 915 000	20 097 448	12 817 552
0291	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	A, B	56 963 000	49 948 295	7 014 705
0291	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	60	Integrerings-tilskudd, kan overføres	A, B	8 935 323 000	8 934 473 293	849 707

ÅRSREGNSKAP

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2019	Merutgift (-) og mindre- utgift
0291	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	61	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger, overslagsbevilgning	A, B	2 295 471 000	2 291 481 603	3 989 397
0291	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	62	Kommunale innvandreriltak	A	245 022 000	245 022 000	0
0291	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	70	Bosettingsordningen og integreringstilskudd, oppfølging	A	2 224 000	2 224 000	0
0291	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	71	Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	A	135 953 000	135 573 273	379 727
0291	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	72	Statsautorisasjonsordningen for tolker m.m.	A	6 235 000	6 235 000	0
0291	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	73	Tilskudd	A	10 200 000	10 200 000	0
0292	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	60	Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	A	1 415 876 000	1 431 828 001	-15 952 001
0400	Justis- og beredskapsdepartementet (Belastningsfullmakt)	70	Spesielle driftsutgifter, forskning og kunnskapsutvikling, kan overføres	B		1 300 000	
0540	Direktoratet for forvaltning og IKT (Belastningsfullmakt)	25	Medfinansieringsordning for lønnsomme IKT-prosjekter, kan overføres	B		5 406 003	
1633	Statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter			27 364 909	
Sum utgiftsført					13 419 018 000	13 433 715 915	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling	Regnskap 2019	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3290	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	01	Driftsinntekter	0	53 438	53 438
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse	0	21 380 561	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift	0	21 861 170	
Sum inntektsført				0	43 295 169	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet					13 390 420 746	
Kapitalkontoer						
60088701	Norges Bank KK/ innbetalinger				55 869 521	
60088702	Norges Bank KK/ utbetalinger				-13 446 512 901	
705005	Endring i mellomværende med statskassen				222 634	
Sum rapportert					0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)						
Konto	Tekst			2019	2018	Endring
705005	Mellomværende med statskassen			-6 682 774	-6 905 407	222 634

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Note A: Forklaring av samlet tildeling

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
290 01	12 584 000	270 252 000	282 836 000
291 21	6 715 000	26 200 000	32 915 000
291 45	15 963 000	41 000 000	56 963 000
291 60	9 804 000	8 925 519 000	8 935 323 000
291 61		2 295 471 000	2 295 471 000
291 62		245 022 000	245 022 000
291 70		2 224 000	2 224 000
291 71		135 953 000	135 953 000
291 72		6 235 000	6 235 000
291 73		10 200 000	10 200 000
292 60		1 415 876 000	1 415 876 000

Note B: Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overført beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift/mindretgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter	Merutgift/mindretgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merintekter/mindreinntekter iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp*	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
290 01		10 273 909		10 273 909	53 438			10 327 347	13 512 600	10 327 347
291 21	«kan overføres»	12 817 552	-100 000	12 717 552				12 717 552	12 717 552	12 717 552
291 45	«kan overføres»	7 014 705		7 014 705				7 014 705	7 014 705	7 014 705
291 60	«kan overføres»	849 707		849 707				849 707	849 707	849 707
291 61	«over-slagsbevilgning»	3 989 397		3 989 397				Ikke aktuell		
400 70		0		0				0		
540 25		0		0				0		

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet «kan overføres». Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

IMDi har mottatt belastningsfullmakter fra Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) på kr 5 910 570 på kap. 540, post 25, fra Justis- og beredskapsdepartementet på kr 1 300 000 på kap. 400, post 70. IMDi har utgiftsført kr 5 406 003 på kap. 540, post 25, og kr 1 300 000 på kap. 400, post 70.

Stikkordet «kan overføres»

IMDis bevilgninger på kap. 291, post 21, kap. 291, post 45, kap. 291, post 60 har stikkordet «kan overføres». Mindreutgiften på kap. 291, post 21, post 45 og post 60 er lavere enn summen av siste to års bevilgning, og inngår dermed i mulig overførbart beløp.

Stikkordet «overslagsbevilgning»

IMDis bevilgning på kap. 291, post 61 har stikkordet «overslagsbevilgning». Stikkordet gir fullmakt til å overskride bevilgningen. IMDi har i 2019 mindreutgift på kr 3 989 397.

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre på utgiftskapitler og inntektsført av andre på inntektskapitler)

IMDi har gitt en belastningsfullmakt til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) på kr 100 000 over kap. 291, post 21. Bufdir har utgiftsført kr 100 000. IMDis mindreutgift er korrigert for utgifter belastet av Bufdir og viser dermed mindreutgift på kr 12 717 552.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Merinntekter beløper seg til kr 53 438. Disse merinntektene er ført på kap. 3290, post 01 og legges til mindreutgiften på kap. 290, post 01. IMDis mindreutgift på kap. 290, post 01 blir dermed kr 10 327 347.

Mulig overførbart beløp

IMDi beregner grunnlaget for overføring på kap. 290, post 01 til kr 10 327 347 som er under maksimalt tillat overføring, kr 13 512 600 (5 prosent av årets tildeling). Beløpet regnes dermed i sin helhet som mulig overføring til 2020. Kap. 291, postene 21, 45, og 60 har stikkordet «kan overføres». Mulig overførbart beløp tilsvarer derfor grunnlaget for overføring, henholdsvis kr 12 717 552, 7 014 705, og 849 707 for postene 21, 45 og 60. Beregning av mulig overføring på disse postene gjelder i forhold til IMDis andel av bevilgningen.

Oppstilling av artskontorapportering for 2019

	Note	2019	2018
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinnbetalinger	1	0	0
Andre innbetalinger	1	53 438	1 351 273
Sum innbetalinger fra drift		53 438	1 351 273
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	184 771 858	171 048 524
Andre utbetalinger til drift	3	161 654 059	133 817 523
Sum utbetalinger til drift		346 425 917	304 866 048
Netto rapporterte driftsutgifter		346 372 479	303 514 775
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
Sum investerings- og finansinntekter		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	1 579 587	4 004 890
Utbetaling til kjøp av aksjer	5, 8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	8 332	8 619
Sum investerings- og finansutgifter		1 587 920	4 013 509
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		1 587 920	4 013 509
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	21 102 161	25 999 400
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		21 102 161	25 999 400
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	13 058 337 170	17 027 617 096
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		13 058 337 170	17 027 617 096

	Note	2019	2018
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		278 400	283 569
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		21 861 170	20 192 805
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		27 364 909	21 615 819
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		5 225 339	1 139 445
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		13 390 420 746	17 310 285 425
Oversikt over mellomværende med statskassen			
		2019	2018
<i>Eiendeler og gjeld</i>			
Fordringer		58 036	180 748
Kasse		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk		-6 719 282	-6 457 738
Skyldige offentlige avgifter		-23 996	-41 465
Annen gjeld		2 469	-586 952
Sum mellomværende med statskassen	8	-6 682 774	-6 905 407

Note 1: Innbetalinger fra drift

	31.12.2019	31.12.2018
Innbetalinger fra gebyrer		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
Salgs- og leieinnbetalinger		
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	0
Andre innbetalinger		
Annen driftsrelatert inntekt	53 438	1 351 273
Sum andre innbetalinger	53 438	1 351 273
Sum innbetalinger fra drift¹	53 438	1 351 273

1 Innbetalingene i 2018 skyldes hovedsakelig innbetalinger fra samarbeidspartnere hvor IMDi også har hatt utgifter tilsvarende innbetalinger. Slike innbetalinger har ikke IMDi mottatt på samme nivå i 2019.

Note 2: Utbetalinger til lønn

	31.12.2019	31.12.2018
Lønn ²	147 379 912	137 199 017
Arbeidsgiveravgift	21 861 170	20 192 805
Pensjonsutgifter*	17 322 247	15 396 897
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-5 981 897	-5 363 221
Andre ytelser	4 190 426	3 623 026
Sum utbetalinger til lønn	184 771 858	171 048 524
Antall årsverk per 31.12.2019	224	219

* Nærmere om pensjonskostnader

Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret.

Premiesats for 2019 er 12 prosent.

Note 3: Andre utbetalinger til drift

	31.12.2019	31.12.2018
Husleie	17 191 316	17 103 942
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	522 403	104 823
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	3 806 048	3 852 189
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	0	0
Mindre utstyrskaffelser	348 720	547 916
Leie av maskiner, inventar og lignende	6 647 366	3 024 656
Kjøp av konsulenttenester ³	74 819 530	43 310 888
Kjøp av fremmede tjenester	37 306 465	46 302 571
Reiser og diett	7 801 865	7 627 829
Øvrige driftsutgifter	13 210 346	11 942 708
Sum andre utbetalinger til drift	161 654 059	133 817 523

*Fra og med 2019 presenteres konsulenttenester og andre fremmede tjenester separat. I sammenligningstallene for 2018 er kjøp av fremmede tjenester presentert samlet på notelinjen kjøp av fremmede tjenester.

² Økningen fra 2018 skyldes hovedsakelig utbetaling av sluttoppgjør og en økning i antall utførte årsverk gjennom året jf. fotnote 3.

³ Økning av kjøp av konsulenttenester skyldes hovedsakelig et økt nivå på digitale utviklingsprosjekter i 2019 sammenliknet med 2018. I tillegg har dette sammenheng med at midler brukt over post 21 er inkludert i dette beløpet noe som delvis var tilfelle i 2018. Dette har sammenheng med endring i kontoplanen fra 2018 til 2019.

Note 4: Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	8 332	8 619
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	8 332	8 619

Note 5: Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	277 490	578 126
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	1 302 098	3 426 764
Sum utbetalt til investeringer⁴	1 579 587	4 004 890
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer til aksjer og andeler	0	0
Sum utbetalt til kjøp av aksjer	0	0

4 Mindre investeringer enn i 2018 hvor det var behov for renovering av resepsjonsområde og utbedring av kontorlandskap.

Note 6: Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2019	31.12.2018
Tilfeldige og andre inntekter (Statskonto 530929)	21 102 161	25 999 400
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	21 102 161	25 999 400

Note 7: Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2019	31.12.2018
Tilskudd til kommuner post 60-85	12 885 255 344	16 886 117 896
Tilskudd til fylkeskommuner post 60-85	74 450 000	36 797 483
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	8 709 000	6 179 920
Tilskudd til ideelle organisasjoner post 70-85	89 922 826	98 521 796
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	13 058 337 170	17 027 617 096

Note 8: Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A: Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2019	31.12.2019	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	58 036	58 036	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	58 036	58 036	0
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-5 621 966	0	-5 621 966
Skyldig skattetrekk	-6 719 282	-6 719 282	0
Skyldige offentlige avgifter	-23 996	-23 996	0
Annen kortsiktig gjeld	-1 470 072	2 469	-1 472 541
Sum	-13 835 317	-6 740 810	-7 094 507
Sum	-13 777 281	-6 682 774	-7 094 507

Vedleggsoversikt

Vedlegg 1: Integrering i Norge 2019 – tilstand og utviklingstrekk

Vedlegg 2: Månedrappport for bosetting per 31.12.2019

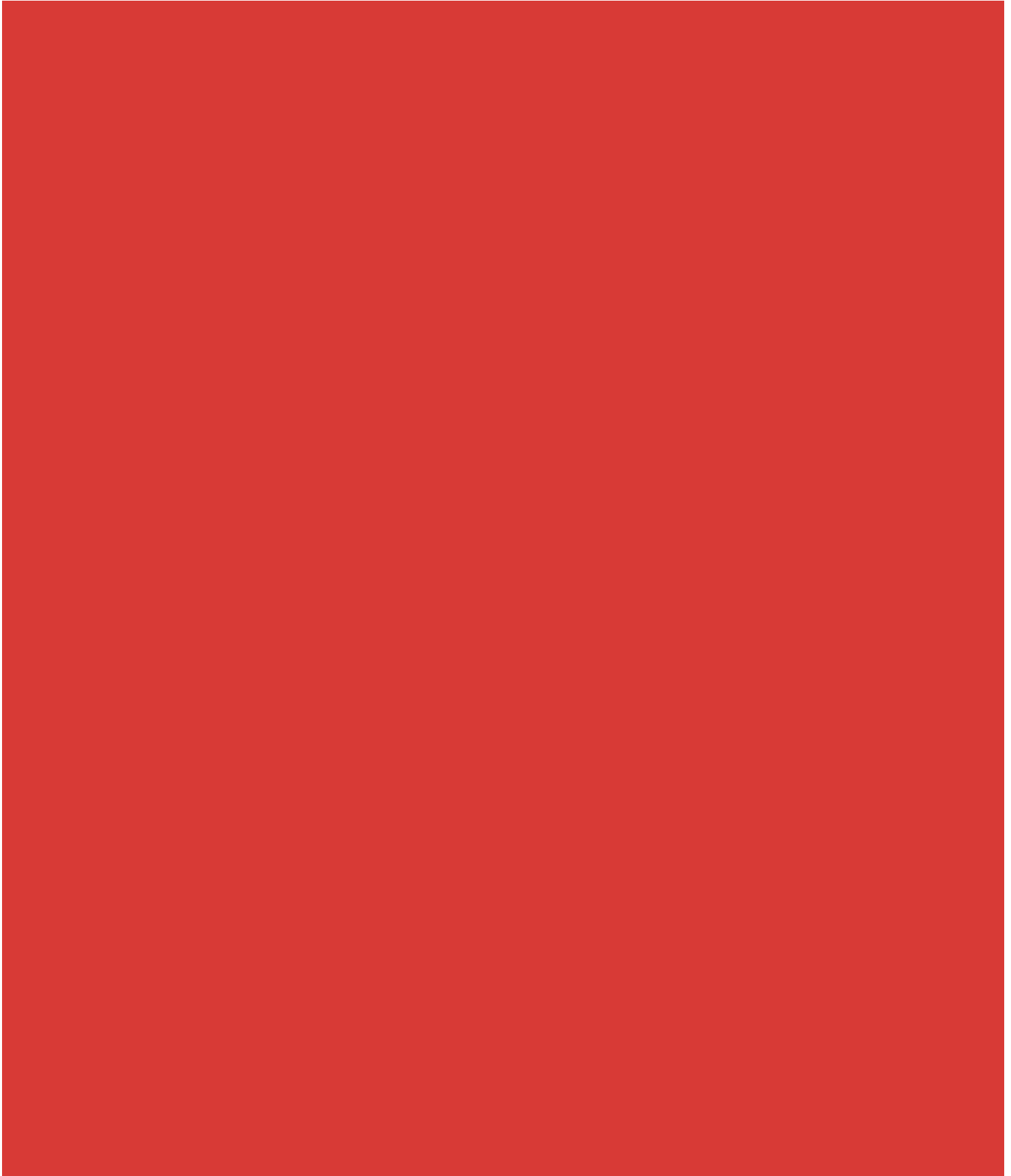
Vedlegg 3: Avsluttede forsknings- og utviklingsprosjekter i 2019

Vedlegg 4: Status for likestilling i IMDi (kjønn, ansatte, permisjon, legemeldte sykefravær) per 31.12.2019

IMDi

Integrerings- og
mangfoldsdirektoratet

INTEGRERINGS- OG
MANGFOLDSDIREKTORATET
Org. nr.: 987879696

Riksrevisjonens beretning

Til Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Integrerings- og mangfoldsdirektoratets årsregnskap for 2019. Årsregnskapet består av ledelseskomentarer og oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering, inklusiv noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2019.

Bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 13 390 420 746 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening gir Integrerings- og mangfoldsdirektoratets årsregnskap et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2019 og kapitalposter pr 31. desember 2019, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI 1000–2999). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 30 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt de øvrige etiske forpliktelsene våre i samsvar med disse kravene og INTOSAI's etikkregler. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse omfatter revisjon av årsregnskapet og virksomhetens etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring, ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V). Vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen i årsrapporten. Formålet er å vurdere om det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapet og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen. Vi vurderer også om den øvrige informasjonen ser ut til å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen.

Det er ingenting å rapportere i så måte

Ledelsens og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som de mener er nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er
- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten

Vi kommuniserer med ledelsen, blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil også ta opp forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen, og informerer det overordnede departementet om dette.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen, og informerer det overordnede departementet om, tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon knyttet til administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten. Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og bygger på ISSAI 4000-serien for etterlevelsesrevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapet, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten.

Oslo; 28.04.2020

Etter fullmakt

Tora Struve Jarlsby
ekspedisjonssjef

Thorgunn Nordstrand
avdelingsdirektør

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur